

STICHTING PENSIOENFONDS
BRITISH AMERICAN TOBACCO

2018

Jaarverslag

Inhoudsopgave

I BESTUURSVERSLAG	3
VOORWOORD	4
1 MEERJARENOVERZICHT VAN KERNCIJFERS EN KENGETALLEN	5
2 ALGEMENE INFORMATIE	8
3 FINANCIËLE INFORMATIE	15
4 RISICOPARAGRAAF	19
5 INFORMATIE OVER DE VERWACHTE GANG VAN ZAKEN	26
6 BESTUURSAANGELEGENHEDEN	28
7 PENSIOENPARAGRAAF	34
8 COMMUNICATIEPARAGRAAF	37
9 ACTUARIËLE PARAGRAAF	39
10 RAPPORTAGE OVER GOVERNANCE	42
II JAARREKENING	53
BALANS PER 31 DECEMBER 2018	54
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018	55
KASTROOMOVERZICHT OVER 2018	56
TOELICHTING OP DE BALANS EN STAAT VAN BATEN EN LASTEN	57
1 ALGEMENE TOELICHTING	57
2 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA	57
3 GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT	60
4 BELEGGINGEN VOOR RISICO PENSIOENFONDS	62
5 VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	64
6 STICHTINGSKAPITAAL EN RESERVES	64
7 TECHNISCHE VOORZIENINGEN	65
8 OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA	67
9 RISICOBEBEER EN DERIVATEN	67
10 VERBONDEN PARTIJEN	73
11 PREMIEBIJDRAGEN (VAN WERKGEVER EN WERKNEMERS) EN KOOPSOMMEN	73
12 BELEGGINGSRESULTATEN RISICO PENSIOENFONDS	74
13 PENSIOENUITKERINGEN	74
14 PENSIOENUITVOERINGSKOSTEN	74
15 MUTATIE VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN VOOR RISICO VAN HET PENSIOENFONDS	75
16 MUTATIE OVERIGE TECHNISCHE VOORZIENINGEN	76
17 SALDO OVERDRACHTEN VAN RECHTEN	76
18 AANTAL PERSONEELSLEDEN	76
19 BEZOLDIGING BESTUURDERS	76
20 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	77
III OVERIGE GEGEVENS	79
ACTUARIËLE VERKLARING	80
CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	82
APPENDIX A: AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN	85

I Bestuursverslag

Voorwoord

Hierna treft u het jaarverslag van Stichting Pensioenfonds British American Tobacco over het jaar 2018 aan. Het bestuur legt in dit jaarverslag verantwoording af over het gevoerde beleid en de financiële resultaten.

In het meerjarenoverzicht op pagina 5 kunt u snel zien hoe de ontwikkelingen in 2018 zijn geweest. Het verslag van het bestuur gaat vervolgens in op de diverse thema's, gevolgd door de bevindingen van het verantwoordingsorgaan en van de visitatiecommissie, waarna in de jaarrekening alle cijfers worden uitgewerkt en toegelicht. Ten slotte vindt u de actuariële- en de accountantsverklaring.

Als u wilt reageren op de inhoud van de jaarrekening dan kunt u dat doen door een e-mail te sturen aan het bestuur van het fonds via pensioenfondsbat@dion.nl. Vanzelfsprekend kunt u ook een brief sturen aan ons postadres.

Het bestuur dankt iedereen die zich in 2018 heeft ingezet voor het fonds.

Het bestuur

1 Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

(Bedragen in duizenden €)

		2018	2017	2016	2015	2014
Aantal aangesloten werkgevers		4	4	4	5	5
Aantal verzekerden ultimo jaar						
Actieve deelnemers (incl. AO'ers)		80	94	114	136	159
Gewezen deelnemers ('slapers')		1.163	1.211	1.253	1.340	1.376
Pensioengerechtigden		1.153	1.114	1.064	1.007	974
Totaal aantal verzekerden		2.396	2.419	2.431	2.483	2.509
Pensioenen						
Kostendeekkende premie	1	1.970	2.235	3.155	3.017	3.975
Gedempte kostendeekkende premie	2	1.700	1.753	2.661	2.470	3.386
Feitelijke premie incl. koopsommen	3	1.700	1.753	2.661	2.470	3.386
Uitvoeringskosten	4	1.183	1.106	1.849	1.639	1.193
Uitvoeringskosten per deelnemer	5	381	334	521	436	390
Uitkeringen		15.488	14.650	14.072	14.070	14.174
Verhoging/Toeslagverlening						
Verhoging actieve deelnemers	6	89	78	28	-	1.586
Toeslag pensioenen en premievrije rechten	7	10.539	7.424	958	2.060	2.357
Vermogen en solvabiliteit						
Aanwezig eigen vermogen	8	90.590	127.493	104.563	107.714	126.545
Minimaal vereist eigen vermogen (PW)	9	21.989	21.755	22.352	21.373	20.908
Vereist eigen vermogen (PW)	10	62.351	69.347	68.062	64.816	51.613
Pensioenverplichtingen	11	530.637	522.912	537.197	509.561	496.143
Beleidsdekkingsgraad in %	12	123,9%	124,3%	115,1%	121,9%	127,6%
Actuele DNB dekkingsgraad in %	13	117,1%	124,4%	119,5%	121,1%	125,5%
Vereiste dekkingsgraad in %	14	111,8%	113,3%	112,7%	112,7%	110,4%
Wettelijke reële dekkingsgraad in %	15	101,8%	101,5%	94,0%	99,1%	102,4%
Beleggingsportefeuille						
Vastgoedbeleggingen		-	-	-	4.281	4.404
Aandelen		162.415	185.372	176.393	156.349	160.953
Vastrentende waarden		443.576	457.630	458.166	458.697	446.882
Derivaten	16	15.543	6.216	6.201	-2.358	10.056
Balanswaarde		621.534	649.218	640.760	616.969	622.295
Beleggingsrendement						
Beleggingsopbrengsten		-14.210	22.655	37.751	8.526	92.465
Rendement portefeuille in %		-2,2%	3,6%	6,2%	1,4%	17,3%
Kosten vermogensbeheer in % van gemiddeld belegd vermogen	17	0,28%	0,30%	0,32%	0,31%	0,24%
Gemiddeld rendement per jaar						
Afgelopen 5 jaar		5,0%	6,0%	8,7%	8,6%	10,6%
Afgelopen 10 jaar		6,9%	6,6%	6,5%	6,6%	7,7%

Toelichting op het meerjarenoverzicht

1) *Kostendekkende premie (en koopsommen)*

Deze premie is berekend op basis van de door DNB gepubliceerde Rentetermijnstructuur (RTS) en de solvabiliteitsopslag primo jaar, met een kostenopslag van 2% voor administratie- en excassokosten. In de weergegeven kostendekkende premie tot en met ultimo 2014 is de voorwaardelijke verhoging van de actieve deelnemers (actuariële premie plus solvabiliteitsopslag) voor het gedeelte boven CPI alle huishoudens afgeleid (referentieperiode oktober tot en met oktober) opgenomen. Vanaf 1 januari 2015 is sprake van een middelloonregeling, waardoor deze voorwaardelijke verhoging actieven is komen te vervallen. Tevens is een kostenopslag ter grootte van de werkelijke uitvoeringskosten minus excassovrijval toegevoegd. Vanaf 2016 wordt jaarlijks een koopsom geheven ter dekking van de onvoorwaardelijke verhoging actieven, over de aanspraken die worden opgebouwd vanaf 1 januari 2015.

2) *Gedempte kostendekkende premie (en koopsommen)*

Vanaf 2016 wordt voor de berekening van de hoogte van het bedrag een 10-jaars gemiddelde over de gehele rentetermijnstructuur gehanteerd. Deze gemiddelde rente bedroeg primo 2018 2,7% (primo 2017: 3,0%) en de solvabiliteitsopslag primo jaar, met een kostenopslag van 2% voor administratie- en excassokosten. De jaren daarvoor werd de premie berekend op basis van het 10-jaars gemiddelde van de 15-jaars rente en de solvabiliteitsopslag primo jaar, met een kostenopslag van 2% voor administratie- en excassokosten. In de weergegeven gedempte kostendekkende premie tot en met ultimo 2014 is de voorwaardelijke verhoging van de actieve deelnemers (actuariële premie plus solvabiliteitsopslag) voor het gedeelte boven "CPI alle huishoudens afgeleid" opgenomen (referentieperiode oktober tot en met oktober). Tevens wordt een kostenopslag ter grootte van de werkelijke uitvoeringskosten minus excassovrijval toegevoegd.

3) *Feitelijke premie (en koopsommen)*

De werkelijke (feitelijk) te ontvangen premies en koopsommen.

4) *Uitvoeringskosten*

Per 1 april 2014 heeft het pensioenfonds de medewerkers van het pensioenbureau die in dienst waren bij BAT, zelf in dienst genomen. Per 1 april 2015 is een project manager bij het fonds in dienst getreden. Gedurende 2016 zijn twee medewerkers van het pensioenbureau uit dienst getreden. Hun werkzaamheden zijn ondergebracht bij Dion Pensioen Services B.V. De personeelskosten en de kosten voor Dion Pensioen Services maken onderdeel uit van de uitvoeringskosten welke, na verrekening van de excassovrijval, als kostenopslag in de premie worden verwerkt. Eind maart 2017 is de project manager uit dienst getreden.

5) *Uitvoeringskosten per deelnemer*

De betreffende uitvoeringskosten per deelnemer zijn uitgedrukt in een getal waarbij de slapers zijn meegeteld. Verdere uitleg inzake de kosten is weergegeven in paragraaf 1 van het bestuursverslag onderdeel 'Uitvoeringskosten'.

6) *Verhoging actieve deelnemers*

De verhoging actieve deelnemers was tot en met ultimo 2014 voorwaardelijk (toekenning als de nominale dekkingsgraad ultimo november groter is dan 105%). Per 31 december 2014 is een verhoging met betrekking tot kalenderjaar 2014 aan de actieve deelnemers toegekend in het eindloonsysteem. Vanaf 1 januari 2015 is sprake van een middelloonregeling. De onvoorwaardelijke jaarlijkse verhoging voor de actieven, over de aanspraken die worden opgebouwd vanaf 1 januari 2015, is voor het eerst in 2016 toegekend.

7) *Toeslag pensioenen en premievrije rechten*

Toeslagen van pensioenen en premievrije rechten, welke per 1 januari worden toegekend, worden in de verplichtingen per ultimo van het voorgaande verslagjaar opgenomen. De toeslagverlening inactieve deelnemers is voorwaardelijk.

De afgelopen jaren zijn de volgende toeslagen toegekend per 1 januari van het betreffende jaar: 2019: 1,68%, 2018: 1,34%, 2017: 0,18%, 2016: 0,41%, 2015: 0,52%, 2014: 0,63%. De toeslagverlening per 1 januari 2009, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 en 2017 bedroeg minder dan 100% van de "CPI alle Huishoudens afgeleid" (met referentie periode oktober tot en met oktober).

Per 1 januari 2018 en 1 januari 2019 is een gedeelte van de oudste gemiste toeslag van 1 januari 2009 ingehaald. Alleen de pensioenaanspraken en pensioenrechten die de toeslag per 1 januari 2009 hebben gemist, hebben deze inhaaltoeslagen van respectievelijk 0,15% en 0,45% ontvangen. De resterende achterstand van 1 januari 2009 ter grootte van 2,03% is conform het ter zake geformuleerd beleid per 1 januari 2019 komen te vervallen.

Zie paragraaf 9 (actuariële paragraaf) voor uitleg over de criteria die gelden voor het inhalen van achterstanden.

De opgebouwde aanspraken van de actieven zijn, bij de overgang naar de middelloonregeling, per 31 december 2014 premievrij gemaakt. Deze premievrije rechten komen jaarlijks in aanmerking voor de voorwaardelijke toeslagverlening.

8) Aanwezig Eigen Vermogen

Het aanwezig eigen vermogen ultimo 2018 is vastgesteld met inachtneming van de waardering van de verplichtingen op basis van de door DNB gepubliceerde RTS per 31 december 2018.

9) Minimaal vereist eigen vermogen (PW)

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt ultimo 2018 4,1% van de verplichtingen gewaardeerd op basis van de door DNB gepubliceerde RTS per 31 december 2018.

10) Vereist eigen vermogen (PW)

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen wordt het standaard model van DNB toegepast.

Het vereist eigen vermogen bedroeg ultimo 2018: 11,8% en ultimo 2017: 13,3%.

11) Pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen zijn gewaardeerd op basis van de door DNB gepubliceerde RTS per 31 december. Opname van de sterftetrend ten behoeve van het langlevensrisico is geïntroduceerd ultimo 2007. Over de afgelopen vijf jaar heeft het Actuariel Genootschap nieuwe Prognosetafels gepubliceerd in 2018, 2016 en 2014, waarvan de effecten in de verplichtingen zijn verwerkt.

12) Beleidsdekkingsgraad in %

De beleidsdekkingsgraad is vastgesteld op basis van een twaalf-maands-middeling van de actuele DNB dekkingsgraad (zie bij 13).

13) Actuele DNB dekkingsgraad in %

De actuele DNB dekkingsgraad wordt berekend door de waarde van beleggingen te delen door de waarde van de pensioenverplichtingen op basis van de door DNB gepubliceerde RTS voor de betreffende maand.

14) Vereiste dekkingsgraad in %

De vereiste dekkingsgraad is gelijk aan 100% plus het vereist eigen vermogen uitgedrukt als percentage van de pensioenverplichtingen. Ultimo 2018 bedraagt de vereiste dekkingsgraad bij de strategische mix $100\% + (62.351 / 530.637) = 111,8\%$.

15) Wettelijke reële dekkingsgraad in %

De reële dekkingsgraad wordt bepaald conform de wettelijke bepalingen die per 1 januari 2015 van kracht zijn en is niet te vergelijken met de reële dekkingsgraad zoals deze eerder door het pensioenfonds werd gehanteerd. De wettelijke kaders voor bepaling van de reële dekkingsgraad zijn vastgelegd in artikel 7 van de Regeling Pensioenwet. De weergegeven waarden ultimo 2016, 2015 en 2014 betreffen de reële dekkingsgraden conform het hiervoor genoemde artikel van de Regeling Pensioenwet.

16) Derivaten

In de balans zijn de derivaten met positieve marktwaarde opgenomen in de activa. Derivaten met een negatieve marktwaarde zijn onder de passiva weergegeven.

	2018	2017
	€	€
Positieve marktwaarde	26.922	24.771
Negatieve marktwaarde	-11.379	-18.555
Totaal	15.543	6.216

17) Kosten vermogensbeheer in % van gemiddeld belegd vermogen

De kosten vermogensbeheer zijn weergegeven, conform de aanbeveling Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie.

2 Algemene informatie

Stichting Pensioenfonds British American Tobacco ('het pensioenfonds'), statutair gevestigd in Amstelveen, is opgericht op 16 april 1937. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41200082. De statuten zijn voor het laatst gewijzigd op 16 oktober 2017.

Het pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds. Op basis van een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling ('pensioenregeling') bouwen de werknemers een financiële aanspraak op ten behoeve van de gevolgen van pensioering, arbeidsongeschiktheid en overlijden. Per 1 januari 2010 vallen nieuwe werknemers van de aangesloten ondernemingen in een andere pensioenregeling die niet door het pensioenfonds wordt uitgevoerd. Er komen sindsdien dus geen nieuwe deelnemers meer bij.

Het pensioenfonds draagt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en overige belanghebbenden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving. De inhoud van de pensioenregeling is het resultaat van het overleg tussen de sociale partners.

Het pensioenfonds heeft een paritair samengesteld bestuur dat zich terzijde laat staan door het pensioenbureau, een externe actuaris, een onafhankelijke accountant, een externe compliance officer, een externe functionaris gegevensbescherming, twee adviescommissies, waarvan één commissie tevens als klachten en geschillencommissie optreedt en een verantwoordingsorgaan. Het interne toezicht wordt uitgevoerd door een visitatiecommissie. De 2 personeelsleden van het pensioenbureau zijn in dienst bij het pensioenfonds. De werkzaamheden met betrekking tot vermogensbeheer, risk management, communicatie en beleidsvoorbereiding worden uitgevoerd door de medewerkers van het pensioenbureau. De deelnemersadministratie, uitkeringenadministratie en de financiële administratie zijn ondergebracht bij Dion Pensioen Services B.V. ('Dion').

AANGESLOTEN ONDERNEMINGEN

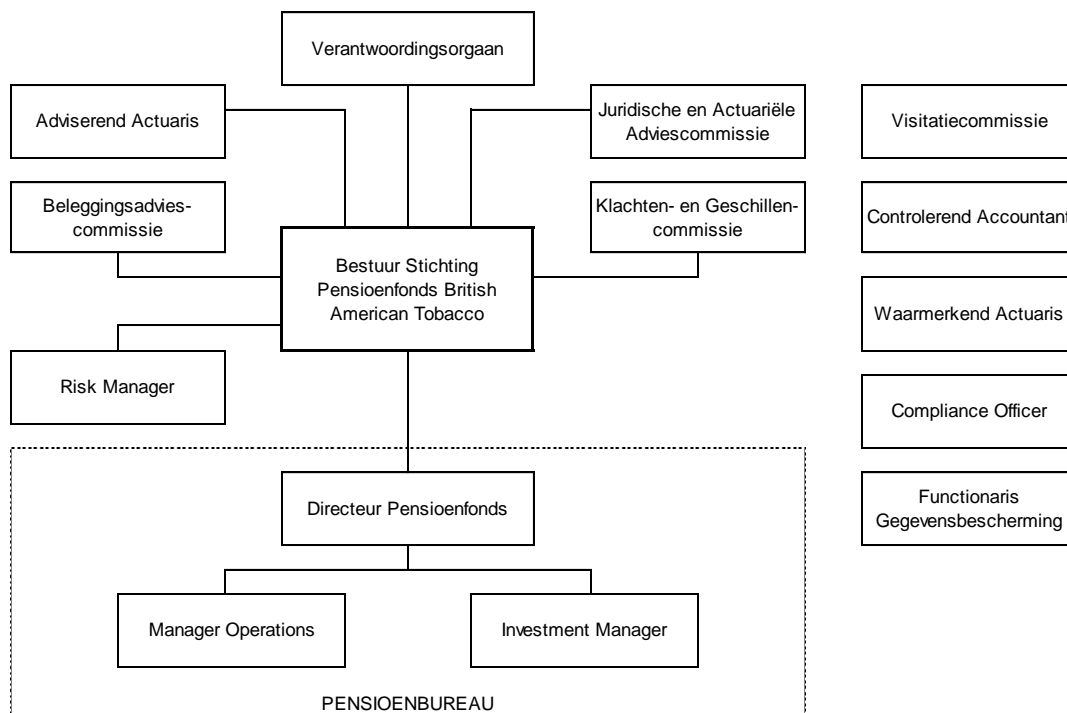
Tussen het pensioenfonds en de volgende ondernemingen ('de werkgever') bestaat een sponsorverband:

- British American Tobacco Nederland B.V.;
- British American Tobacco Holdings (The Netherlands) B.V.;
- Theodorus Niemeyer B.V. (alleen voor de populatie waarvan op 1 januari 2009 het arbeidscontract met British American Tobacco Manufacturing B.V. is overgegaan naar Theodorus Niemeyer B.V.).

Naast de sponsverbanden met voorgenoemde entiteiten is ook voor aansluiting van het pensioenfonds als werkgever een uitvoeringsreglement van kracht. Het pensioenfonds is daarmee de vierde 'aangesloten werkgever'.

ORGANISATIESTRUCTUUR

De organisatiestructuur van het pensioenfonds is in het onderstaande figuur weergegeven:

Figuur 1: organisatiestructuur Stichting Pensioenfonds British American Tobacco ultimo 2018

SAMENSTELLING VAN BESTUUR

De samenstelling van het bestuur is laatstelijk per 16 oktober 2017 gewijzigd. Bij een volledige bezetting is het bestuur, sinds voorgenoemde datum, samengesteld uit twee werkgeversvertegenwoordigers, één werknemersvertegenwoordiger en één vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden. Daarnaast zijn twee onafhankelijk bestuurders aangesteld.

Onderstaand worden de bestuursleden per groep weergegeven, waarbij mutaties zijn toegelicht.

Benoemd door de werkgever:

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid vanaf	Bestuurslid tot	Nevenfunctie
Dhr. Drs. R.J. Sommeling	Bestuurslid	1 juli 2011	1 juli 2021	Geen
Dhr. R.H. Pennings RA	Secretaris	4 augustus 2014	4 augustus 2022	Geen

De zittingstermijn van de heer R.H. Pennings liep per 4 augustus 2018 af. De werkgever heeft de heer R.H. Pennings voor een volgende voorgedragen. Het bestuur heeft deze voordracht overwogen en besloten de heer R.H. Pennings voor een nieuwe termijn van 4 jaar te benoemen. Deze benoeming betreft de tweede herbenoeming. Conform de statuten kan de heer R.H. Pennings na 2022 niet voor nog een termijn benoemd worden.

Benoemd namens de werknemers:

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid vanaf	Bestuurslid tot	Nevenfunctie
Mw. Mr. J.E.P. Bollen	Plaatsvervangend voorzitter	17 februari 2015	17 februari 2023	Geen

Vooruitlopend op de einde van de zittingstermijn van mevrouw J.E.P. Bollen per 17 februari 2019 is in 2018 een kandidaatstelling onder de actieve deelnemers uitgeschreven, waarin is gemeld dat mevrouw J.E.P. Bollen zich herkiesbaar stelt. Aangezien er zich geen andere kandidaten hebben gemeld, heeft het bestuur de kandidatuur van mevrouw J.E.P. Bollen overwogen en besloten om haar voor een nieuwe termijn van 4 jaar te benoemen. Deze benoeming betreft haar eerste herbenoeming.

Benoemd namens de pensioengerechtigden:

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid vanaf	Bestuurslid tot	Nevenfunctie
Dhr. Mr. W.C.M. Bénard	Plaatsvervangend Secretaris	16 februari 2016	16 februari 2020	Geen

In 2018 hebben zich geen wijzigingen in de bestuursbezetting namens de pensioengerechtigden voorgedaan.

Benoemd als onafhankelijk bestuurslid:

Naam	Functie in bestuur	Bestuurslid vanaf	Bestuurslid tot	Nevenfunctie
Dhr. Mr. J. van Dulst	Voorzitter	10 november 2015	16 oktober 2021	Geen
Dhr. Drs. J.R. Schepen EPP	Bestuurslid	16 oktober 2017	16 oktober 2021	Geen

In 2018 hebben zich geen wijzigingen in de bezetting van de onafhankelijke bestuurders voorgedaan.

De bestuursleden namens de werkgever worden voorgedragen door de werkgever en hebben een maximale zittingstermijn van 12 jaar (vanaf 1 juli 2014). De werknemersafgevaardigden en de vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden worden na verkiezing, gehouden uit de geledingen, voorgedragen voor een termijn van maximaal 4 jaar. Zij kunnen zich na afloop van de termijn 2 maal herkiesbaar stellen (vanaf 1 juli 2014). Voor onafhankelijke bestuursleden geldt ook een maximale zittingstermijn van 12 jaar en zij worden direct door het bestuur benoemd.

Jaarlijks wordt uitvraag gedaan naar de eventuele nevenfuncties van de bestuursleden. Voor zover deze nevenfuncties geen schijn van belangenverstrengeling hebben, worden deze als niet relevant beoordeeld en niet vermeld in het jaarverslag.

Het bestuur vertegenwoordigt het pensioenfonds en draagt (eind)verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling(en) en het daartoe behorende beleid. Het bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter of twee leden dat wenselijk achten, maar tenminste éénmaal per jaar. Voor enkele besluiten, waaronder die over de liquidatie van het pensioenfonds, is een gekwalificeerde meerderheid, van tenminste twee derde van het aantal stemmen, vereist. In 2018 is 8 maal door het bestuur vergaderd.

VERANTWOORDINGSORGAAN

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur ten aanzien van het door het bestuur gevoerde beleid. Het verantwoordingsorgaan is per ultimo 2018 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Termijn tot
Dhr. M. Wiechers RA(ZA)	Commissielid (Werkgever)	25 juni 2021
Dhr. J.C. Nooij BSc, QC	Commissielid (Werknemers)	16 februari 2020
Dhr. T.F. Zwollo	Commissielid (Pensioengerechtigden)	9 december 2019
Dhr. Ing. S. van Laar	Commissielid (Pensioengerechtigden)	20 december 2021

In 2018 hebben zich geen wijzigingen in de bezetting van de het verantwoordingsorgaan voorgedaan.

De leden van het verantwoordingsorgaan worden benoemd/gekozen door hun achterban (werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden) voor een periode van 4 jaar waarna ze aftreden, maar direct her- kiesbaar/benoembaar zijn. De maximale zittingsduur bedraagt 12 jaar (vanaf 1 juli 2014).

Zie paragraaf 10, Rapportage over Governance, voor nadere toelichting.

VISITATIECOMMISSIE

Er heeft over 2018 een visitatie plaatsgevonden. Zie paragraaf 10, Rapportage over Governance, voor nadere toelichting.

PENSIOENBUREAU

Het dagelijkse beheer van het pensioenfonds is opgedragen aan het pensioenbureau, dat als volgt is samengesteld:

Naam	Functie
Dhr. E.P.M. Koeckhoven, CFA, CPE	Directeur Pensioenfonds, Investment Manager Pensioenfonds en Medebepaler dagelijks beleid
Dhr. A. Westerhof MBA, BBA, BPLA, CPE	Manager Operations Pensioenfonds, Risk Manager als opgedragen rol vanuit het bestuur en Medebepaler dagelijks beleid

De werkzaamheden met betrekking tot vermogensbeheer, risk management, communicatie en beleidsvoorbereiding worden uitgevoerd door voornoemde medewerkers van het pensioenbureau.

KLACHTEN- EN GESCHILLENCOMMISSIE

Indien een klacht of een geschil ontstaat tussen het pensioenfonds en een belanghebbende bij het pensioenfonds, kan de belanghebbende zich wenden tot de klachten- en geschillencommissie van het pensioenfonds. Deze commissie zal haar oordeel over de klacht of het geschil uitbrengen, waarna het bestuur het oordeel van de klachten- en geschillencommissie zal toetsen en al dan niet zal bekrachtigen. Deze procedure, evenals de taken en verantwoordelijkheden staan beschreven in het 'Reglement klachten en geschillen Stichting Pensioenfonds British American Tobacco'.

De klachten- en geschillencommissie bestaat uit de volgende leden:

Naam	Functie
Dhr. Prof. dr E. Lutjens	Voorzitter
Dhr. Drs. M.W. Lohman AAG	Commissielid
Dhr. Mr. M.J.M. Ligtenberg CPL	Commissielid

In 2018 heeft de klachten- en geschillencommissie geen klacht/geschil behandeld.

BELEGGINGSADVIESCOMMISSIE

De taak van de commissie is het gevraagd en ongevraagd adviseren van het bestuur en de directie ter zake van vermogensbeheer en beleggingsbeleid, daaronder begrepen strategische en tactische beleggingsvraagstukken alsmede beleidsadvies met betrekking tot de optimale samenstelling van de beleggingsportefeuille. Beleidsadvies over juridische- en actuariële beleidsvraagstukken maakt expliciet geen deel uit van de activiteiten van deze commissie. De beleggingsadviescommissie is als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Termijn tot
Dhr. Prof. dr R.A.H. van der Meer	Voorzitter	27 maart 2021
Dhr. Drs. R.E. van Wakeren RBA	Commissielid	18 april 2020
Dhr. H. Peters RBA	Commissielid	31 oktober 2020
Dhr. Drs. J.R. Schepen EPP	Toehoorder bestuur (geen stemrecht)	n.v.t.
Dhr. Drs. R.J. Sommeling	Toehoorder bestuur (geen stemrecht)	n.v.t.

De heer Prof. dr R.A.H. van der Meer is in 2018 voor een nieuwe termijn van 3 jaar door het bestuur benoemd.

De leden van de commissie worden benoemd voor een periode van 3 jaar en zijn na afloop van deze periode opnieuw benoembaar. Gedurende de zittingsperiode kunnen de leden van de commissie, bij een met redenen omkleed bestuursbesluit, uit hun functie worden ontheven.

Tot de taken die in ieder geval tot het terrein van de commissie behoren, worden gerekend:

- Het adviseren over de invulling en uitvoering van het strategisch en tactisch beleggingsbeleid en de implicaties daarvan ten aanzien van verwacht risico, rendement en kosten;
- Het adviseren over het beleid met betrekking tot de optimale samenstelling van de beleggingsportefeuille en de implicaties daarvan ten aanzien van verwacht risico, rendement en kosten;
- Het adviseren over de inhoud van, relevante passages uit, de actuariële en bedrijfstechnische nota en het beleggingsplan van het fonds;
- Het adviseren met betrekking tot de periodiek door het fonds te verrichten Asset Liability Management studie en de haalbaarheidstoets, vooral daar waar het gaat om gehanteerde vooronderstellingen en methodiek;
- Het adviseren over vorm en inhoud van door het fonds gehanteerde en ontwikkelde rendements- en risicorapportages met betrekking tot individuele mandaten, beleggingscategorieën en de beleggingsportefeuille als geheel;
- Het adviseren over te sluiten overeenkomsten met derde partijen die, alsdan betrokken worden bij de uitvoering en uitbesteding van de beleggings- en vermogensbeheer activiteiten van het fonds;
- Het adviseren over beleidsstandpunten die de toezichthouders, met name DNB en de AFM, innemen ten aanzien van de voorgaande thema's.

JURIDISCHE EN ACTUARIËLE ADVIESCOMMISSIE

De taak van de commissie is het gevraagd en ongevraagd adviseren van het bestuur en de directie ter zake van juridische en actuariële aangelegenheden daaronder begrepen juridische en actuariële beleidsvraagstukken. Beleidsadvisering over beleggingsbeleid en vermogensbeheer maakt expliciet geen deel uit van de activiteiten van de commissie. De juridische en actuariële adviescommissie bestaat uit de volgende leden:

Naam	Functie	Termijn tot
Dhr. Prof. Dr. E. Lutjens	Voorzitter	25 juni 2020
Dhr. Drs. M.W. Lohman AAG	Commissielid	25 juni 2020
Dhr. Mr. M.J.M. Ligtenberg CPL	Commissielid	5 juni 2021
Dhr. R.H. Pennings RA	Toehoorder bestuur (geen stemrecht)	n.v.t.
Mw. Mr. J.E.P. Bollen	Toehoorder bestuur (geen stemrecht)	n.v.t.

De heer Mr. M.J.M. Ligtenberg is in 2018 voor een nieuwe termijn van 3 jaar door het bestuur benoemd.

De leden van de commissie worden benoemd voor een periode van 3 jaar en zijn na afloop van deze periode opnieuw benoembaar. Gedurende de zittingsperiode kunnen de leden van de commissie, bij een met redenen omkleed bestuursbesluit, van hun functie worden ontheven.

Tot de taken die in ieder geval tot het terrein van de commissie behoren, worden gerekend:

- Het adviseren over de inhoud van het pensioenreglement en met name over de juridische en actuariële gevolgen van voorgestelde wijzigingen in het pensioenreglement;
- Het adviseren over de maatregelen die het bestuur wenst te nemen in het kader van de voorschriften voor goed pensioenfondsbestuur en de uitvoering daarvan;
- Het adviseren over de inhoud van, relevante passages uit, de actuariële en bedrijfstechnische nota en de statuten van het fonds;
- Het adviseren over vorm en inhoud van het door het fonds ontwikkelde communicatiebeleid ten aanzien van de deelnemers en overige belanghebbenden;
- Het adviseren over te sluiten uitvoeringsovereenkomst(en) met de werkgever(s) en over de overeenkomsten met derde partijen die, alsdan betrokken worden bij de uitvoering en uitbesteding van de deelnemers- en

- rechtenadministratie van het fonds;
- Het adviseren over beleidsstandpunten die de toezichthouders en de belastingdienst innemen met betrekking tot de voorgaande punten.
- Het in behandeling nemen van klachten en geschillen van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en andere belanghebbenden en het voorbereiden van bestuursbesluiten terzake. De taken en verantwoordelijkheden die samenhangen met de behandeling van klachten en geschillen door de commissie, zijn nader geregeld in het 'Reglement Klachten en Geschillen'.

ADVISEURS EN CERTIFICEERDERS

Het pensioenfonds wordt op actuair gebied ondersteund door Mercer (Nederland) B.V..

De certificerend actuaire is Mercer (Nederland) B.V.. Het pensioenfonds is in het bezit van een kopie van de gedragscode van Mercer die door de toezichthouder (DNB) is goedgekeurd.

De onafhankelijke accountant is PricewaterhouseCoopers Accountants N.V..

De heer Schilt van P1P2 is in 2018 aangesteld als Functionaris Gegevensbescherming in het kader van de AVG.

Voor de toepassing en naleving van de gedragscode van het pensioenfonds over boekjaar 2018 is TriVu aangesteld als adviseur en compliance officer.

VERMOGENSBEHEERDERS EN CUSTODIAN

Gedurende 2018 is het vermogensbeheer uitbesteed aan State Street Global Advisors (SSgA), Northern Trust Global Investors (NTGI), NN Investment Partners, HSBC Asset Management en First Liability Matching N.V. (FLM). Gedurende 2018 zijn er geen wijzigingen in vermogensbeheerders geweest.

De vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor de selectie en timing van de transacties in de door hen beheerde portefeuilles binnen de geldende beleggingsrestricties.

The Northern Trust Corporation voert als custodian de beleggingsadministratie en de onafhankelijke performancemeting uit voor het pensioenfonds.

Door Stichting Pensioenfonds British American Tobacco zijn de rapportages ontvangen van:

- First Investments B.V. (Beheerder van First Liability Matching) (ISAE 3402);
- Jaarverslag First Liability Matching N.V.;
- Northern Trust Investment Management Services (SOC 1);
- Jaarverslag Northern Trust Global Investors;
- NN Investment Partners ISAE 3402;
- Jaarverslag NN Investment Partners;
- HSBC Asset Management ISAE 3402;
- Jaarverslag HSBC Asset Management;
- State Street Global Advisors (SOC 1);
- Financial Statements State Street Global Advisor beleggingsfondsen; en
- Northern Trust Custody and Fund Services (SOC 1).

Statutaire doelstellingen

De rechten en plichten van de bij het pensioenfonds aangesloten werkgevers zijn vastgelegd in de statuten, de pensioenreglementen (hierna 'reglementen') en de uitvoeringsovereenkomst van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds heeft ten doel het verlenen van pensioenaanspraken en het doen van pensioenuitkeringen aan deelnemers en gewezen deelnemers en gepensioneerden, alsmede aan hun nabestaanden. Een en ander overeenkomstig de pensioenreglementen, die voldoen aan de voorwaarden van de Pensioenwet respectievelijk de wettelijke bepalingen betreffende de loonbelasting. Deze doelstelling vormt de kernactiviteit van het pensioenfonds.

Naast deze kernactiviteit voert het pensioenfonds geen nevenactiviteiten uit zoals het aanbieden van een levensloopregeling, vrijwillige verzekeringen, vrijwillige pensioenopbouw door derden of andere producten en diensten waaronder beleidsondersteuning en vermogensbeheer voor derden.

In de statutaire doelstellingen is geen verandering opgetreden.

Zie paragraaf 2, Financiële informatie en paragraaf 7, Pensioenparagraaf, voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen en kenmerken met betrekking tot pensioenen en de pensioenregeling. Zie paragraaf 2, Financiële informatie, voor informatie over de tussen het pensioenfonds en de aangesloten werkgever(s) getroffen overeenkomst betreffende uitvoering en financiering en voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen en kenmerken met betrekking tot de uitvoeringsovereenkomst.

Missie

Het pensioenfonds heeft als kerntaak een correcte en heldere uitvoering van de gemaakte afspraken aangaande pensioenen tussen alle belanghebbenden, waarbij het pensioenfonds, als gesloten fonds, zich in haar uitvoerend beleid richt op een solide waarborging van de pensioenen zonder daarbij de financiële ambities uit het oog te verliezen.

Visie

Sinds 1 januari 2010 kunnen geen nieuwe deelnemers meer tot de pensioenregeling onder beheer van het pensioenfonds toetreden. In vaktermen spreekt men daarom over een gesloten pensioenfonds. Dit heeft tot gevolg dat het actieve deelnemersbestand op termijn afneemt, de premie voor nieuwe pensioenopbouw in afnemende mate kan worden ingezet als sturingsmiddel en dat de vaste kosten, die door de werkgever worden betaald, over een steeds kleiner wordend (actief) deelnemersbestand worden gerekend. Naar de toekomst toe komt het erop neer dat het pensioenfonds bij financiële afwegingen hier rekening mee moet houden.

Naast de genoemde interne ontwikkeling staat het pensioenfonds bloot aan externe ontwikkelingen. Enerzijds wordt het pensioenfonds geconfronteerd met stringenter wet- en regelgeving op het gebied van governance en de daarmee samenhangende deskundigheid en worden de wettelijke vereisten die aan de uitvoering worden gesteld verder verscherpt. Anderzijds heeft het economische klimaat de afgelopen jaren geleid tot een grotere bewustwording van financiële risico's in het algemeen. Het pensioenfonds heeft in die jaren bewezen een solide en robuust beleggingsbeleid te hebben gevoerd. Het fonds blijft er zich terdege van bewust dat op interne en externe ontwikkelingen kritisch en alert in het te voeren beleid in de toekomst moet worden gereageerd dan wel zo mogelijk geanticipeerd.

Teneinde de missie te realiseren streeft het pensioenfonds als pensioenuitvoerder naar waarde toevoeging door:

1. Dienstverlening op hoog niveau;
2. Correcte, tijdige en duidelijke communicatie aan belanghebbenden;
3. Het voeren van een gedegen beleggingsbeleid met een adequate spreiding van de beleggingen;
4. Een evenwichtig risicomanagement, waarbij de maatregelen de soliditeit bevorderen en in evenwicht zijn met de mogelijkheid tot het realiseren van de (financiële) ambitie.

Strategie

De strategie van het pensioenfonds concretiseert het toekomstbeeld (visie) van het pensioenfonds door middel van realistische doelstellingen en beleidsuitgangspunten. Hierna worden de doelstellingen en de beleidsuitgangspunten van het fonds uiteengezet.

De doelstellingen van het pensioenfonds zijn als volgt:

1. Het correct en op tijd uitvoeren van de uitkeringenadministratie;
2. Het correct en transparant uitvoeren van de rechtenadministratie;
3. Duidelijke en tijdige communicatie met belanghebbenden opdat zij een weloverwogen beslissing kunnen nemen;
4. Zoveel mogelijke waarborging van de nominale pensioenverplichtingen;
5. Het zoveel mogelijk realiseren van de financiële ambitie;
6. Binnen de kaders van doelstellingen 4 en 5: risico's beheersen waarbij rekening wordt gehouden met de status van het pensioenfonds als gesloten fonds;
7. Het rekening houden met de belangen van alle belanghebbenden waarbij het pensioenfonds frequent toetst of de huidige uitvoering van het pensioenbedrijf deze belangen beter kan waarborgen ten opzichte van alternatieve uitvoeringsvormen;
8. Het streven naar een hoge mate van deskundigheid binnen het bestuur en het pensioenbureau.

Om de 4 waarde toevoegende onderdelen van de visie, alsmede de doelstellingen van het fonds te bereiken, richt het pensioenfonds zich op de volgende beleidsuitgangspunten:

1. Een professioneel pensioenbureau ondersteunt het bestuur in haar beleidsvormende en uitvoerende taken;
2. De externe pensioenuitvoerder van de administraties geeft, onder toezicht van het pensioenbureau, invulling aan de kwaliteitseisen en het hoge service niveau dat het bestuur nastreeft en in een service level agreement met de externe pensioenuitvoerder heeft vastgelegd;
3. Het communicatiebeleid van het pensioenfonds gaat uit van zoveel mogelijke standaardisatie van de informatie aan (gewezen) deelnemers, arbeidsongeschikten, pensioengerechtigden en ex-partners ten einde de herkenbaarheid en duidelijkheid te bevorderen. Het pensioenbureau onderhoudt de communicatiedocumenten en doet zo nodig wijzigingsvoorstellen aan het bestuur. Het bestuur en het pensioenbureau zien erop toe dat

belanghebbenden tijdig en correct door de externe pensioenuitvoerder van de deelnemersadministratie worden geïnformeerd;

4. In het beleggingsbeleid streeft het fonds, binnen de beperkingen die een gesloten pensioenfonds met zich meebrengt, naar zoveel mogelijke uitlegbaarheid van de beleggingen, waarborging van de nominale pensioenverplichtingen alsmede het realiseren van de financiële ambitie, waarbij een adequate spreiding over beleggingscategorieën en partijen de basis vormt;
5. Het pensioenfonds hecht belang aan een zo volledig mogelijke identificatie van risico's ten einde deze te kunnen beheersen, waarbij maatregelen op een evenwichtige manier worden ingezet opdat een balans tussen reductie van het risico en het behoud van opwaarts potentieel (rendement) wordt gewaarborgd;
6. Ter bevordering van de geschiktheid heeft het bestuur een gedegen geschiktheidsbeleid vastgesteld. Het bestuur voelt zich in haar geschiktheid gesteund door een professioneel pensioenbureau dat als eerste aanspreekpunt en countervailing power optreedt naar externe adviseurs en uitvoeringsorganisaties;
7. Het pensioenfonds is zich bewust van externe en mogelijk ook interne ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de organisatie en de uitvoering van het pensioenbedrijf. Waar alternatieven op een evenwichtige en realistische wijze een verdere optimalisatie kunnen bewerkstelligen, zal het bestuur deze overwegen.

Om de haalbaarheid en relevantie te waarborgen toetst het bestuur op frequente basis in hoeverre de beleidsuitgangspunten nog van toepassing zijn en in hoeverre de doelstellingen zijn behaald.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft op 18 december 2018 de beleidsuitgangspunten en doelstellingen geëvalueerd en beoordeeld onder voorbehoud dat er tot aan 31 december 2018 geen ontwikkelingen of omstandigheden zich voordoen die tot een andere beoordeling leiden. Er zijn een paar zeer kleine aanpassingen in de beleidsuitgangspunten doorgevoerd. Na afsluiting van het jaar 2018 heeft het bestuur geconstateerd dat er geen aanleiding is geweest om de beoordeling te herzien.

Het bestuur heeft geoordeeld dat de beleidsuitgangspunten onverminderd van toepassing blijven voor 2019. Hierbij heeft het bestuur wel enkele aanpassingen in de beleidsuitgangspunten gedaan, die de strekking van de beleidsuitgangspunten niet wijzigen.

De door het bestuur geformuleerde doelstellingen voor 2018 zijn op nagenoeg alle onderdelen behaald. Het onderdeel waar de doelstelling niet volledig is gehaald heeft betrekking op verzending van de Uniform Pensioenoverzichten voor de actieve deelnemers, waarin cijfermatige onjuistheden werden getoond. Enkele dagen na verzending van deze overzichten heeft het pensioenbureau van het pensioenfonds de onjuistheden geconstateerd en is samen met het bestuur direct in actie gekomen en zijn de actieve deelnemers hierover geïnformeerd. Dit is met de nodige prudentie en zorgvuldigheid uitgevoerd. Gelet op de snelheid en de daarmee gereduceerde mogelijke impact en de mitigerende acties naar de toekomst, is het bestuur niet van mening om de doelstelling negatief te beoordelen. Het bestuur hecht onverminderd belang aan de doelstellingen, waarmee deze ook voor 2019 van toepassing zijn.

3 Financiële informatie

Beleggingen

Het pensioenfonds voert een beleggingsbeleid waarbij risico's worden onderkend, geanalyseerd en waar wenselijk en mogelijk worden afgedekt. De beleggingsportefeuille is opgesplitst in een 'matching' en een 'return' portefeuille. De 'matching' portefeuille bestaat uit een 'rente hedge' portefeuille en liquide middelen (geldmarktfondsen). Doel van de 'rente hedge' portefeuille is de waardeontwikkeling van 'de in beheer gegeven kasstromen opgehoogd met een percentage waardevastheid' op basis van marktwaarde zo nauwkeurig mogelijk te repliceren.

Het beheer van deze 'rente hedge' portefeuille is opgedragen aan First Liability Matching N.V.. Deze 'rente hedge' portefeuille kan obligaties, index linked obligaties, liquiditeiten, renteswaps en inflatieswaps bevatten. Over de eventuele netto exposure van de payer renteswaps is de korte rente (6 maands Euribor) verschuldigd. Ultimo 2018 bedraagt het 'funding level' van de 'rente hedge' portefeuille 101% (2017: 101%).

Ultimo 2018 bedraagt de rente hedge 31% op basis van marktwaarde.

De benchmark voor de 'rente hedge' portefeuille is gedefinieerd als de waardeontwikkeling van de in beheer gegeven kasstromen opgehoogd met een percentage waardevastheid op basis van marktwaarde.

De overige beleggingen zijn ondergebracht in de 'return' portefeuille. Het doel van deze portefeuille is het behalen van een rendement om:

- De korte rente op de eventuele netto exposure van de renteswaps in de 'matching' portefeuille te kunnen financieren;
- Actuariële- en bestandsrisico's te kunnen opvangen; en
- Groei in dekkingsgraad te bewerkstelligen.

Over 2018 is het belegd vermogen met € 27.700 duizend gedaald tot € 621.500 duizend. Daarbij is een rendement behaald van -2,2 % (na kosten). Zie paragraaf 4 van het bestuursverslag voor meer informatie.

Pensioenen

De voorziening pensioenverplichtingen is in 2018 met € 7.700 duizend toegenomen. De voorziening pensioenverplichtingen is mede gedaald door de betaalde uitkeringen (€ 15.800 duizend), de aanpassing van de prognosetafel (van AG2016 naar AG2018 (€ 5.200 duizend) en de negatieve oprenting van de verplichtingen (€ 1.300 duizend). Daarentegen is de voorziening pensioenverplichtingen mede gestegen door de toeslagverlening (€ 10.500 duizend), gedaalde rente (€ 19.500 duizend) en nieuwe opbouw (€ 1.000 duizend). Het overige verschil van € 1.000 duizend betreft kleine posten.

Ontwikkelingen in het aantal deelnemers

Het aantal actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschikten) is door de sluiting van de pensioenregeling voor nieuwe toetreders verder afgenomen (van 94 tot 80). Het aantal gewezen deelnemers is met 58 afgenomen en het aantal pensioengerechtigden is met 39 toegenomen. Het totale deelnemersbestand is met 23 afgenomen naar 2.396 deelnemers. In paragraaf 7 van het bestuursverslag is een tabel opgenomen met een uitsplitsing van het verloop van de deelnemers.

Uitvoeringskosten

De Pensioenfederatie heeft eind 2011 de Aanbevelingen uitvoeringskosten gepresenteerd, waarin de pensioenfondsen opgeroepen worden om de kosten van het pensioenbeheer, vermogensbeheer en transactiekosten op een transparante wijze, te publiceren. In 2016 is de meest recente herziening tot stand gekomen.

De aanbevelingen luiden als volgt:

- Rapporteer de kosten van pensioenbeheer in euro per deelnemer;
- Rapporteer de kosten van het vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen;
- Rapporteer separaat (eventueel geschatte) transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen.

Verder wordt aanbevolen om, in het kader van eventuele prestatievergoedingen, de kosten vermogensbeheer in relatie tot de beleggingsmix en het rendement op langere termijn te bekijken.

Het pensioenfonds heeft geen contracten met vermogensbeheerders op basis waarvan er prestatievergoedingen zouden moeten worden betaald.

Het fonds deelt de mening van de Pensioenfederatie en wenst volledige transparantie te realiseren ten aanzien van deze kosten. Dit gaat dus verder dan alleen de direct in de jaarrekening te verantwoorden kosten. Met onderstaande overzichten geeft het fonds gevolg aan de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het kostenoverzicht maakt onderscheid tussen de kosten van het pensioenbeheer en de kosten van vermogensbeheer.

Pensioenbeheer

De kosten per deelnemer worden berekend conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie, waarbij het aantal deelnemers gedefinieerd is als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen hierin dus niet mee. Het bestuur acht het, gezien het hoge aantal gewezen deelnemers, van belang om ook de kosten per deelnemer op basis van alle deelnemers weer te geven. Deze kosten zijn ook in onderstaande tabel opgenomen.

Deelnemerscategorieën	Totaal 2018	Totaal 2017
Actieve deelnemers en arbeidsongeschikten	80	94
Gewezen deelnemers	1.163	1.211
Gepensioneerden	1.153	1.114
Totaal deelnemers	2.396	2.419
Kosten Pensioenbeheer (€ * 1.000)	913	809
Kosten per deelnemer (€ * 1)	741	670
Kosten per deelnemer inclusief gewezen deelnemers (€ * 1)	381	334

Op basis van onderzoek van het actuarieel adviesbureau Lane Clark & Peacock (LCP) over 2017 liggen de gemiddelde pensioenbeheerskosten op € 352 per deelnemer bij pensioenfondsen met 1.000 tot 10.000 deelnemers. De kosten voor het pensioenbeheer liggen hoger dan bij een gemiddeld fonds. Er zijn over 2018 nog geen gegevens beschikbaar over de gemiddelde pensioenbeheerskosten per deelnemer.

Het bestuur is zich er van bewust dat de kosten hoger liggen dan bij een gemiddeld pensioenfonds met 1.000 tot 10.000 deelnemers, zoals door LCP is onderzocht. Het bestuur is van mening dat als gevolg van het toepassen van een opslag op de premie aan de werkgever ter dekking van deze kosten, de deelnemer hier geen nadelige gevolgen van ondervindt.

De werkgever betaalt, conform de uitvoeringsovereenkomst, de pensioenbeheerskosten (inclusief de personeelskosten) voor zover deze uitkomen boven de excassovrijval van 2% van de uitkeringen. Na het toepassen van de kostenopslag op de premie is er geen sprake van een 'verlies op kosten'.

De hogere pensioenbeheerskosten hebben ook geen invloed op de reserves van het fonds.

Vermogensbeheer

De kosten van het vermogensbeheer worden onderstaand weergegeven. Er is in 2018, net als de afgelopen 5 jaar, geen sprake geweest van enige prestatievergoeding.

Vermogensbeheer-categorie	Beheerkosten in bps		Transactiekosten in bps	
	2018	2017	2018	2017
Aandelen	9	9	-	-
Vastrentende waarden	13	15	1	0
Derivaten				
Overige kosten	5	6		
Totaal belegd vermogen	621.534	649.218	621.534	649.218
In het verslagjaar gemiddeld belegde vermogen	640.627	642.352	640.627	642.352
Kosten als percentage van het gemiddeld belegde vermogen	0,28%	0,30%	0,01%	0,00%

Ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen komen de kosten uit op 0,28%. Deze kosten zijn relatief laag als gevolg van de gekozen beleggingsmix, waarvan alternatieve beleggingen geen deel uitmaken en er een relatief hoog bedrag belegd is in geldmarktfondsen. Rekening houdend met deze beleggingsmix is er ook sprake van lagere kosten dan bij een gemiddeld pensioenfonds. Afgaande op de studie van LCP over 2017 liggen de vermogensbeheerskosten exclusief de transactiekosten voor een pensioenfonds met een vermogen tussen de € 100 miljoen en € 1.000 miljoen gemiddeld op 0,33%.

Bij de vaststelling van de kosten van het pensioenbeheer en vermogensbeheer zijn de personeelskosten van € 477 duizend, zoals gepresenteerd in de toelichting bij de Staat van Baten en Lasten, als volgt verwerkt. Het pensioenfonds heeft een serviceovereenkomst met de sponsor waarin geregeld is dat de medewerkers van het pensioenfonds bepaalde pensioen gerelateerde taken uitvoeren voor de sponsor. Deze taken mogen 30% van de tijd van de betreffende medewerkers in beslag nemen. De personeelskosten behorende bij deze 30% worden niet meegenomen in bovenstaande berekeningen. Van de resterende 70% aan personeelskosten wordt 50% toegewezen aan pensioenbeheer en voor de overige 50% toegewezen aan kosten vermogensbeheer.

	2018	2017
Totaal vermogensbeheerkosten in staat van baten lasten	641	651
Toegewezen personeelskosten aan kosten vermogensbeheer	167	181
Beheerkosten in NAV's beleggingsfondsen	813	820
Performance fees in NAV's beleggingsfondsen	-	-
Transactiekosten in NAV's in beleggingsfondsen	86	27
Overige kosten in NAV's in beleggingsfondsen	158	243
Totaal kosten vermogensbeheer opgenomen in bestuursverslag	1.865	1.922

Samenvatting van het actuarieel verslag

Op basis van de nominale verplichtingen bedraagt per 31 december 2018 de beleidsdekkingsgraad 123,9%. De actuele DNB dekkingsgraad bedraagt ultimo 2018 117,1% en de reële dekkingsgraad bedraagt per 31 december 2018 (op basis van de wettelijke definitie) 101,8%. Voor de beoordeling van de financiële positie op basis van het FTK is de nominale beleidsdekkingsgraad van toepassing.

Onder het FTK zijn twee toetsingsgrenzen gedefinieerd, het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) en het Vereist Eigen Vermogen (VEV). De beleidsdekkingsgraad van 123,9% is hoger dan zowel de dekkingsgraad behorende bij het MVEV van 104,1%, als het VEV van 111,8%. Er is derhalve geen sprake van een tekort.

Overeenkomsten tussen pensioenfonds en aangesloten werkgevers betreffende uitvoering en financiering

Volgens de uitvoeringsovereenkomst is de pensioenpremie met betrekking tot 2018 voor alle aangesloten entiteiten als volgt berekend:

- Werkelijke kosten één jaar pensioenopbouw (coming service);
- Solvabiliteitsopslag van 13,3%;
- Proportionele verrekening administratie- en uitvoeringskosten met de excassovrijval;
- Onvoorwaardelijke toeslag actieven;
- Discontering tegen 2,7% (10-jaars voortschrijdend gemiddelde van de DNB RTS);
- Prognosetafel AG2016, startjaar 2018 met sterftec correctiefactoren voor mannen ten opzichte van de Nederlandse bevolking met de Mercer-correctietabel 2016 op basis van inkomensklasse "Midden" en voor vrouwen een correctie ten opzichte van de Nederlandse bevolking met de Mercer-correctietabel 2016 op basis van inkomensklasse "Hoog" voor hoofdverzekerden. Voor de medeverzekerden geldt het omgekeerde ("Midden" voor vrouwen en "Hoog" voor mannen).

Voor de voorwaardelijke toeslagverlening van pensioenen en premievrije rechten wordt uitdrukkelijk geen premiecomponent in rekening gebracht bij de aangesloten werkgevers. Vanaf 1 januari 2016 zijn de kosten voor de onvoorwaardelijke toeslagverlening van de actieven over de pensioenaanspraken welke zijn opgebouwd vanaf 1 januari 2015 onderdeel van de premie.

Voor de premie wordt vanaf 1 januari 2016, conform de eisen van het FTK, het voortschrijdend gemiddelde van de gehele DNB RTS over 10 jaareinden gebruikt. Hierdoor is feitelijk sprake van het heffen van een gedempte kostendekkende premie volgens artikel 128, lid 2 van de Pensioenwet.

(Vereiste) dekkingsgraden van het pensioenfonds

Het FTK stelt eisen aan de minimale solvabiliteit van pensioenfonds in termen van de nominale dekkingsgraad. Deze bestaan uit het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en het Vereist Eigen Vermogen, welk laatste afhankelijk is van de samenstelling van de beleggingsportefeuille in combinatie met de omvang van de nominale pensioenverplichtingen. Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen verlangt een nominale dekkingsgraad van ten minste 104,1% van de nominale pensioenverplichtingen van het fonds. Het Vereist Eigen Vermogen verlangt, per ultimo 2018, een nominale dekkingsgraad van 111,8%.

	2018	2017
	%	%
Beleidsdekkingsgraad	123,9	124,3
Vereist Eigen Vermogen	11,8	13,3
Minimaal Vereist Eigen Vermogen	4,1	4,2
Actuele DNB dekkingsgraad	117,1	124,4
Reële dekkingsgraad	101,8	101,5

Per 1 januari 2015 is onder het nieuw FTK de beleidsdekkingsgraad leidend voor beleidsbeslissingen. Deze dekkingsgraad wordt berekend als het 12-maands gemiddelde van de actuele DNB dekkingsgraad. Door deze middeling is de dekkingsgraad minder afhankelijk van dagkoersen.

Het bestuur heeft een gedegen proces opgezet om te kunnen vaststellen dat de berekening van beleidsdekkingsgraad aantoonbaar juist is verlopen. In de beschrijving van het proces is elk onderdeel dat effect heeft op de waarde van de beleggingen en van de verplichtingen opgenomen en is aangegeven welke impact de onderdelen hierop kunnen hebben. Per maand wordt een controle-overzicht samengesteld dat door een functionaris wordt opgesteld en door een andere functionaris wordt gecontroleerd. Tevens vindt in de maand opvolgend (of bij andere mutaties met terugwerkende kracht) een back-test plaats om de (beleids-)dekkingsgraad opnieuw te berekenen. Mocht bij het uitvoeren van de back-test een afwijking groter dan het tolerantieniveau van 0,3% dekkingsgraad worden geconstateerd, dan zal de dekkingsgraad worden aangepast na voorafgaande melding aan het bestuur. Dit tolerantieniveau is ook van toepassing op de maandrapportages aan DNB.

De actuele DNB dekkingsgraad wordt bepaald door gebruik te maken van de DNB rentecurve ultimo maand/jaar.

De reële dekkingsgraad wordt bepaald conform de wettelijke bepalingen die per 1 januari 2015 van kracht zijn en is niet te vergelijken met de reële dekkingsgraad zoals deze voor genoemde datum door het pensioenfonds werd gehanteerd. De wettelijke kaders voor bepaling van de reële dekkingsgraad zijn vastgelegd in artikel 7 van de Regeling Pensioenwet.

Solvabiliteit

Per 31 december 2018 bevond het pensioenfonds zich niet in een situatie van tekort ten opzichte van het vereist eigen vermogen. Er is daarom geen herstelplan van toepassing.

Toeslagverlening

De toeslagverlening binnen het pensioenfonds is afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds. De toeslagverlening is voorwaardelijk en het besluit tot toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur genomen. Het toeslagbeleid van het pensioenfonds staat volledige toeslagverlening toe indien de reële dekkingsgraad 100% of meer bedraagt. De reële dekkingsgraad bedroeg 101,4% per ultimo november 2018. De maatstaf "CPI alle Huishoudens afgeleid" (referentieperiode oktober 2017 tot en met oktober 2018) bedroeg 1,68%. Het bestuur heeft de belangen van de verschillende belanghebbenden in overweging genomen en heeft besloten, om op basis van de toeslagenstaffel de volledige toeslag van 1,68% per 1 januari 2019 toe te kennen.

De toeslagenstaffel geeft aan dat er tussen een beleidsdekkingsgraad van 110% en 100% reële dekkingsgraad toeslag kan worden verleend conform het principe van 'Toekomstbestendig indexeren'. Bij een reële dekkingsgraad van 100% kan volledige toeslag worden verleend. Bij een reële dekkingsgraad boven 100% kan eventueel een inhaaltoeslag worden verleend, waarbij maximaal 1/5de van het surplus boven 100% voor inhaaltoeslag mag worden gebruikt. Hierbij wordt de oudste gemiste indexatie uit de gemiste indexaties over maximaal de afgelopen 10 jaar als eerste ingehaald. Indien de maatstaf een negatieve waarde heeft, wordt deze nu en in de toekomst niet meegenomen.

Aangezien de reële dekkingsgraad per ultimo november 2018 hoger was dan 100% bestaat er de mogelijkheid tot het verlenen van een inhaaltoeslag. De toeslag per 1 januari 2009 is de oudste gemiste toeslag. De inhaaltoeslag is alleen van toepassing op de deelnemers die de toeslag per 1 januari 2009 ook daadwerkelijk hebben gemist. Een deel van deze gemiste toeslag is per 1 januari 2018 ingehaald. Het bestuur heeft besloten om de deelnemers die de toeslag per 1 januari 2009 hebben gemist, per 1 januari 2019 een inhaaltoeslag van 0,45% toe te kennen. Als gevolg van het beleidsmatig vastgestelde maximale periode van 10 jaar waarover gemiste toeslagen kunnen worden ingehaald, vervalt het overige deel van de gemiste toeslag van 1 januari 2009.

4 Risicoparaagraaf

In deze paragraaf wordt eerst een beschrijving gegeven van de risicomangementopzet. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste risico's en wordt per risico aangegeven wat de beheersmaatregelen zijn en in welke mate de risico's zich in 2018 gerealiseerd hebben.

De risicomangementopzet

Een organisatie neemt per definitie risico's. Aan welke risico's en in welke mate een organisatie aan risico's bloot staat, hangt onder andere af van de aard van de werkzaamheden, de invulling van de werkzaamheden en de omgeving van de organisatie. Kenmerkend voor een risico is dat er een gebeurtenis aan ten grondslag ligt, waarvan het moment van voordoen een onbekende factor is. Binnen het risicomangement bij het pensioenfonds wordt uitgegaan van risico's met de samenhangende negatieve gevolgen.

Risicomangement is het in kaart brengen van de risico's en het kwalificeren/kwantificeren van de risico's teneinde de risico's te beheersen. Kortom, risicomangement bestaat uit:

- Identificatie van risico's;
- Analyse en beoordeling van risico's;
- Analyse van de huidige beheersmaatregelen;
- Meten, controleren en rapporteren;
- Voorstellen voor aanvullende beheersmaatregelen dan wel vaststellen risico appetite.

Het pensioenfonds hanteert binnen het risicomangement risicocategorieën teneinde op een gestructureerde wijze risico's te signaleren en te definiëren. Deze risicocategorieën vinden hun basis in de categorisering die in de FIRM-methode wordt gebruikt. Het fonds is zich ervan bewust dat er ook andere benaderingen zijn. Binnen het risicomangement worden de volgende categorieën onderscheiden:

Financieel

- Kredietrisico;
- Marktrisico;
- Matching-/Renterisico;
- Verzekeringstechnisch risico.

Niet Financieel

- Bestandsrisico;
- Integriteitsrisico (markt, organisatorisch, persoonlijk en relationeel);
- IT-risico;
- Juridisch risico;
- Omgevingsrisico;
- Operationeel risico;
- Uitbestedingsrisico;

De risicocategorieën zijn opgedeeld in risico-items die binnen het risicomangement afzonderlijk worden gedefinieerd, geanalyseerd en behandeld. Het bestuur van het pensioenfonds behandelt in een bestuursvergadering de afzonderlijke risico's en ook de eventuele onderlinge samenhang, hetgeen de integrale benadering reflecteert.

Risicomangement is een dynamisch proces waarbinnen het resultaat van 'Kans x Impact' een variabele factor is, maar ook de afweging van de maatregelen (verwachte effectiviteit versus inspanning, kosten en implementatietijd).

De kans waarop een risico zich voordoet, wordt sterk beïnvloed door de tijd en/of marktomstandigheden. Marktomstandigheden wijzigen voortdurend, waardoor de nadruk op actief risicomangement is gegroeid. Bij actief risicomangement worden de risico's periodiek herijkt, zodat de risico's in een actueel perspectief worden geplaatst en de efficiëntie alsmede de effectiviteit van de (voorgestelde) maatregelen worden beoordeeld.

In het kader van risicobeheersing wordt onderscheid gemaakt tussen het bruto (inherent) risico en het netto risico. Het bruto risico reflecteert zoveel mogelijk het aanvankelijke risico zonder ingrijpen c.q. beïnvloeding van de kans en/of impact. Het netto risico reflecteert het resultaat na de maatregelen die worden ingezet teneinde het risico op een wenselijk c.q. acceptabel niveau te krijgen.

Per risico-item is het inherent (bruto) risico vastgesteld. Dit is het ongeschoonde risico, waarbij nog geen rekening is gehouden met eventuele beheersmaatregelen die daarvoor zijn ingezet. Vanuit het inherente risico wordt het netto risico bepaald door de effectiviteit van eventuele beheersmaatregelen te waarderen. Het netto risico resulteert in een status van alertheid, waarbij het bestuur afhankelijk van de status van alertheid en het oordeel van de Risk Manager, gevraagd wordt om nadere besluitvorming.

Deze besluitvorming kan leiden tot:

- inzet van (extra/alternatieve) interne beheersmaatregelen;
- het vaststellen of bijstellen van een risico appetite;
- het geheel of gedeeltelijk overdragen van het risico aan een externe partij.

De keuze voor de te nemen maatregelen hangt nauw samen met de verwachte effectiviteit van de maatregelen alsmede met de inspanning, de kosten en de benodigde implementatietijd van de maatregelen. Derhalve dient (continu) te worden afgewogen of de inspanning en kosten opwegen tegen de verwachte effectiviteit van de maatregelen.

Het beheer en de uitvoering van het risicomanagementproces is door het bestuur opgedragen aan de Manager Operations in de hoedanigheid van Risk Manager. Het bestuur blijft uitdrukkelijk verantwoordelijk voor de risicobeheersing (inzet beheersmaatregelen en vaststellen risk appetite). De Risk Manager staat voor zijn werkzaamheden voor het risicomanagement los van de uitvoering zodat hij onafhankelijk gevraagd en ongevraagd advies kan geven aan het bestuur.

Het bestuur behandelt de bevindingen en standpunten van de Risk Manager ten aanzien van alle risico's ten minste één keer per jaar of zoveel vaker als de classificatie van de risico's daar aanleiding toe geeft. Bij de behandeling van het risicomanagement maakt de Risk Manager gebruik van een risicodashboard en een risicorapportage. De rapportage bevat een volledige beschrijving van de risico's, de kans, de impact, inzet van eventuele beheersmaatregelen en de risk appetite van het bestuur.

Overzicht belangrijkste risico's

De belangrijkste risico's zijn, onderverdeeld naar Financiële- en Niet-Financiële risico's, de volgende:

Financiële risico's

1. Rente risico (onderdeel Matching-/Renterisico);
2. Marktrisico (prijsrisico en valutarisico gecombineerd);
3. Langleven risico (onderdeel Verzekeringstechnisch risico).

Niet Financiële risico's

4. Juridisch risico;
5. Uitbestedingsrisico;

Onderstaand worden deze belangrijkste risico's voor het pensioenfonds beschreven, worden de beheersingsmaatregelen benoemd en wordt weergegeven of en in welke mate de risico's zich in 2018 gerealiseerd hebben.

1. RENTERISICO

Beschrijving risico

Zowel de waarde van de verplichtingen als van de vastrentende beleggingen zijn gevoelig voor wijzigingen in de rente. Bij een daling van de rente met 1% over de gehele curve, stijgen de verplichtingen met ongeveer 17%.

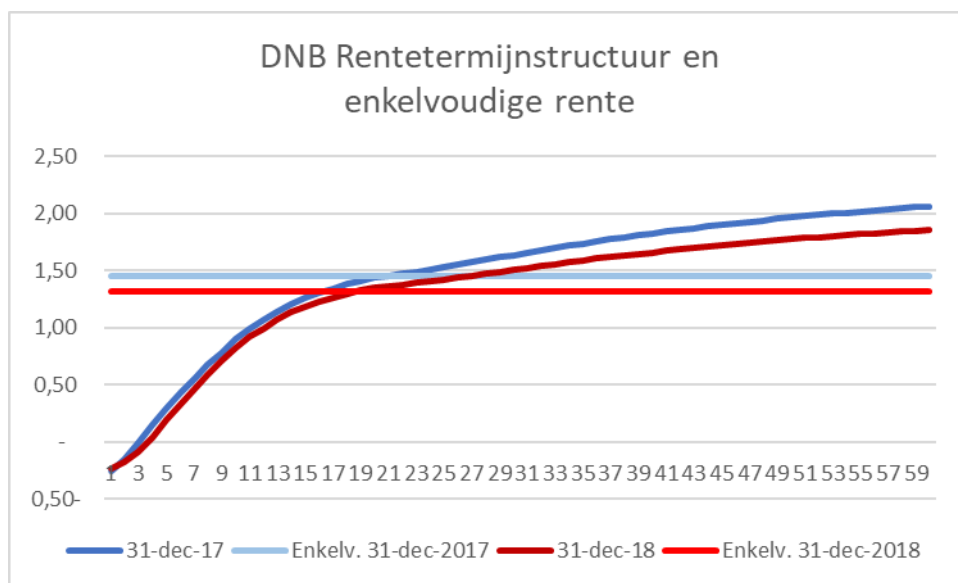
Beheersmaatregelen

Om dit risico gedeeltelijk te mitigeren, heeft het bestuur besloten om het renterisico op marktwaarde voor 31% af te dekken via de 'rente hedge' portefeuille. Het resterende renterisico wordt door het bestuur geaccepteerd. Het bestuur heeft onderstaande beleidsmatige bandbreedtes binnen de 'matching' portefeuille vastgesteld.

	Minimum	Strategische normweging	Maximum
'Matching' portefeuille			
% nominale rente hedge ('rente hedge' portefeuille)	30,0%	31,0%	70,0%
% inflatieafdekking ('rente hedge' portefeuille)	0,0%	0,0%	50,0%
+ liquide middelen (geldmarktfondsen)			

Realisatie van risico in 2018

In 2018 is de enkelvoudige interne DNB rentevoet met 0,13% gedaald (van 1,45% naar 1,32%), waardoor de verplichtingen in waarde zijn gestegen. Onderstaand worden in een grafiek de DNB rentecurve en de enkelvoudige interne DNB rentevoeten rente per 31 december 2017 en 31 december 2018 weergegeven.

2. MARKTRISICO (prijrisico en valutarisico gecombineerd)

Beschrijving risico

Het prijrisico van beleggingen (aandelen, obligaties, maar ook swaps, etc.) reflecteert de bewegelijkheid van de waarde van de beleggingen als gevolg van wijzigingen in waarderingen. Het valutarisico betreft het translaterisico dat ontstaat als gevolg van beleggingen in niet Euro valuta. De combinatie van het prijrisico en het valutarisico is het effect op de waardering in Euro die voor het pensioenfonds leidend is.

Beheersmaatregelen

Om goed te kunnen bepalen of de waargenomen risico's van de verplichtingen (op marktwaarde) goed afgedekt worden, zijn de beleggingen gesplitst in een 'matching' portefeuille en een 'return' portefeuille. De 'matching' portefeuille bevat een 'rente hedge' portefeuille die de rentekarakteristieken van 'de in beheer gegeven kasstromen, opgehoogd met een percentage waardevastheid', zo nauwkeurig mogelijk repliceert. Daarnaast bevat de 'matching' portefeuille de beleggingen in liquide middelen (geldmarktfondsen).

De overige beleggingen zijn ondergebracht in de 'return' portefeuille. Het doel van deze portefeuille is het behalen van een rendement om de korte rente op de derivatenposities in de 'rente hedge' portefeuille te kunnen financieren, actuariële- en bestandsrisico's te kunnen opvangen en groei in dekkingsgraad te bewerkstelligen.

Binnen de returnportefeuille wordt het valutarisico van de beleggingen in de aandelen ontwikkelde landen afgedekt. Het valutarisico van de beleggingen in de aandelen opkomende landen wordt niet afgedekt. Er zijn geen maatregelen genomen om het prijrisico dan wel de kans op prijsdaling in een enkele belegging te verlagen.

Tussen de 'matching' portefeuille en de 'return' portefeuille vindt geen 'rebalancing' plaats, behalve als gevolg van een daartoe strekkend bestuursbesluit.

Ultimo 2018 zien de bandbreedtes en strategische normwelingen er als volgt uit:

	Minimum	Strategische normweling	Maximum
'Return' portefeuille			
Aandelen ontwikkelde landen (incl. val. hedge)	58,7%	68,7%	78,7%
Aandelen opkomende landen	21,3%	31,3%	41,3%
Investment Grade en High Yield	0,0%	0,0%	20,0%

Ingeval er op enig moment voor een hogere rente hedge wordt gekozen, kunnen de middelen uit het geldmarktfonds worden gebruikt en/of kan leverage worden toegepast. De keuze om de omvang van de 'return' portefeuille te wijzigen blijft een bestuursbesluit dat separaat naast de wijziging van de rente hedge moet worden genomen.

Benchmark voor de 'rente hedge' portefeuille is de waardeontwikkeling van de in beheer gegeven kasstromen.

Ultimo 2018 bedroeg het rente hedge-percentage 31% (2017: 31%) van de nominale verplichtingen op marktwaarde. In zowel 2018 als 2017 was er geen sprake van inflatieafdekking.

Het bestuur neemt het marktrisico van deze beleggingen bewust en accepteert dit risico.

Realisatie van risico in 2018

Portefeuillesamenstelling

Per ultimo 2018 heeft portefeuille exclusief de liquide middelen op de bankrekening van het pensioenfonds de volgende verdeling:

	Ultimo	Feitelijke allocatie		Feitelijke allocatie binnen Return Portefeuille		Strategische Normweging	Normatieve Normweging
		2018 %	2017 %	2018 %	2017 %	%	%
'Matching' portefeuille							
<i>Staatsobligaties</i>		5,1	2,8	Nvt	Nvt	nvt	nvt
<i>Covered Bonds</i>		7,5	11,5	Nvt	Nvt	nvt	nvt
<i>Supranationals</i>		1,5	2,2	Nvt	Nvt	nvt	nvt
<i>Agencies</i>		5,9	3,0	Nvt	Nvt	nvt	nvt
<i>Rente swaps</i>		2,5	0,9	Nvt	Nvt	nvt	nvt
<i>Liquide middelen</i>		51,1	50,9	Nvt	Nvt	nvt	nvt
'Return' portefeuille							
<i>Aandelen ontwikkelde landen (incl. val. hedge)</i>		18,8	21,9	71,7	76,0	68,7	
<i>Aandelen opkomende Landen</i>		7,4	6,8	28,1	23,7	31,3	
<i>MSCI All Countries</i>							100,0

Het pensioenfonds hanteert een 'rebalancing beleid' (wegingen van beleggingen aanpassen tot de strategische benchmark weging) binnen de 'return' portefeuille, waarbij minimaal eens per jaar 'rebalancing' plaatsvindt. Bij het gebruik van de bandbreedtes kan, bij overschrijding van de bandbreedtes, tussentijdse 'rebalancing' benodigd zijn. Tevens kan het bestuur besluiten om wegingen aan te passen als gevolg van een visie op bepaalde beleggingscategorieën.

Rendement

Het rendement over 2018 bedraagt -2,23% na kosten, ten opzichte van het rendement van de strategische benchmark van -2,14%. In de strategische benchmark wordt geen rekening gehouden met kosten.

Het rendement is als volgt verdeeld:

	Rendement (%)	Strategische Benchmark (%)
'Matching' portefeuille	0,45%	0,77%
'Rente hedge' portefeuille	2,09%	3,01%
Geldmarktfondsen	-0,47%	-0,48%
'Return' portefeuille		
Aandelen (inclusief valuta-afdekking)	-9,14%	-9,59%
Totaal rendement inclusief valuta-afdekking	-2,23%	-2,14%

Rendementsontwikkeling

De benchmark voor de 'rente hedge' portefeuille is gedefinieerd als de waardeontwikkeling van de in beheer gegeven kasstromen eventueel opgehoogd met een percentage waardevastheid. Zowel aan het begin als aan het eind van 2018 bedroegen de 'in beheer gegeven kasstromen' 31% van de totale kasstromen en bedroeg de waardevastheid 0%. Deze percentages zijn gedurende 2018 niet aangepast, maar de kasstromen zijn wel per ultimo juni 2018 aangepast aan de meest recente kasstromen. Het rendement van de benchmark van de 'rente hedge' portefeuille is gebaseerd op de

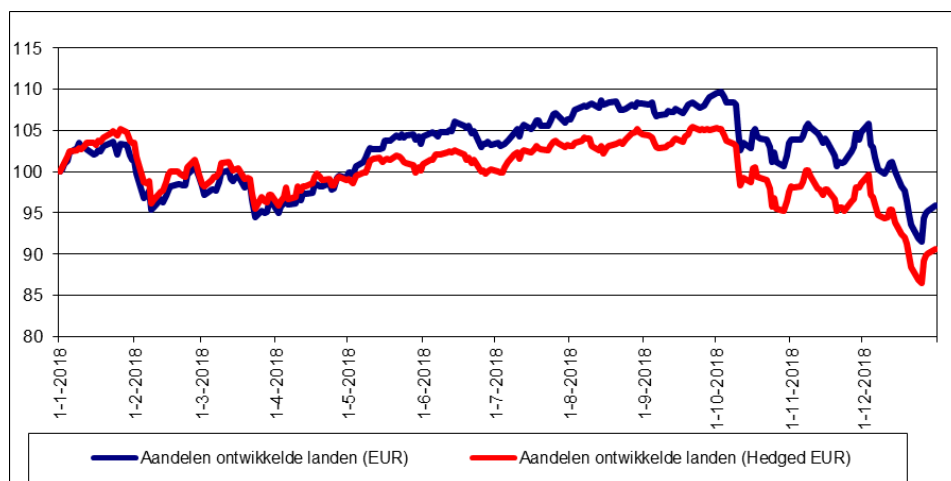
marktrente (en niet op de DNB RTS). Het verschil in rendement van de 'rente hedge' portefeuille en de benchmark is voor ongeveer de helft het gevolg van de kosten en voor ongeveer de andere helft het resultaat van oplopende spreads.

De rendementen van de geldmarktfondsen zijn, als gevolg van de negatieve deposito-rente van -0,4% zoals vastgesteld door de ECB en de kosten van de beleggingsfondsen, negatief.

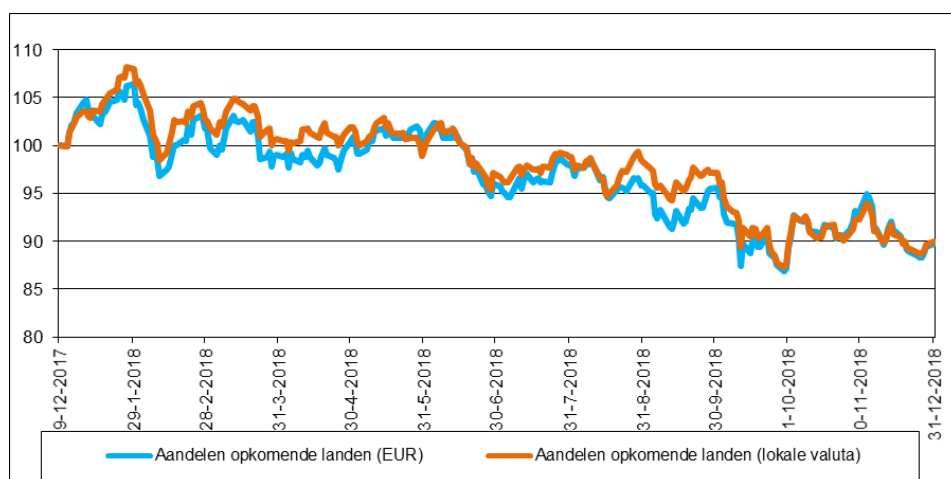
Binnen de aandelenbeleggingen is de outperformance (na kosten) voornamelijk gedreven door de stock-selectie van de vermogensbeheerder.

In de strategische benchmark wordt het valutarisico van de aandelen ontwikkelde landen volledig afgedekt.

Doordat het pensioenfonds het valutarisico op de aandelen ontwikkelde landen volledig heeft afgedekt, heeft het fonds dit risico geneutraliseerd. De valuta afdekking heeft, in tegenstelling tot vorig jaar, negatief bijgedragen aan het resultaat op de aandelen ontwikkelde landen. Onderstaand wordt het verloop van de MSCI World Index weergegeven zowel gemeten in Euro en gemeten waarbij het valutarisico naar Euro is afgedekt. Het rendement van de MSCI World in Euro bedroeg -4,11% tegenover een rendement van -9,38% waarbij het valutarisico naar Euro is afgedekt.

Het valutarisico op aandelen opkomende markten is niet afgedekt. Het verloop van MSCI Emerging Markets wordt onderstaand weergegeven gemeten in lokale valuta alsmede gemeten in Euro. Het rendement van de MSCI Emerging Markets in Euro bedroeg -10,27% tegenover een rendement van -10,08% op basis van lokale valuta.

Aanpassingen in 2018

Gedurende 2018 is een beperkt aantal aanpassingen aan de beleggingsportefeuilles doorgevoerd. Gedurende het jaar is voor € 8 miljoen aandelen verkocht (winst 'inlocken') en is er voor € 7 miljoen geruild vanuit aandelen ontwikkelde landen naar aandelen opkomende landen.

(Extern) vermogensbeheer

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan externe vermogensbeheerders. Het pensioenbureau analyseert de behaalde resultaten van de beheerders op maandbasis of zoveel eerder als daar aanleiding toe is. Hierbij wordt tevens getoetst of de beheerder binnen de geldende beleggingsrestricties heeft geopereerd. Uit deze toetsen zijn geen bevindingen naar voren gekomen.

Duurzaam beleggen

Vanwege de omvang van het pensioenfonds, wordt voornamelijk belegd in naar index gewogen en samengestelde beleggingsfondsen, waardoor het nagenoeg onmogelijk is om een beleid inzake verantwoord/duurzaam beleggen te formuleren dat op alle beleggingen toegepast kan worden.

Binnen de verschillende beleggingsfondsen wordt aan wet- en regelgeving voldaan inzake sancties en controversiële wapens. Er wordt binnen het beleggingsbeleid van het pensioenfonds niet specifiek rekening gehouden met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen, anders dan dat het beleid dient te voldoen aan wettelijke eisen.

Bij uitsluiting van investeringen in bepaalde bedrijfstakken wordt in een aantal gevallen de sigarettenindustrie genoemd. Een dergelijke uitsluiting is, gezien de sponsor van het pensioenfonds, niet gewenst. Tevens is het zo dat de kosten voor mandaten met een eigen beleid ten aanzien van verantwoord beleggen veelal duurder zijn (actieve mandaten zijn duurder dan passieve mandaten).

Het bestuur heeft kennis genomen van het stembeleid en de engagement principes van fondsbeheerder SSgA. Dit beleid en deze principes, evenals de rapportages over hoe in diverse gevallen door SSgA is gestemd in het jaar 2018, wijzen niet op zaken die onverenigbaar zijn met de opvattingen van het pensioenfonds.

3. LANGLEVENRISICO

Beschrijving risico

Het langlevensrisico is het risico dat de algemene levensverwachting stijgt en/of de deelnemer(s) in werkelijkheid langer leven dan waarmee tot dan toe rekening wordt gehouden bij de bepaling van de voorzieningen.

Zolang een enkeling met een gemiddelde pensioenuitkering ouder wordt dan de algemene levensverwachting heeft dit beperkte invloed op de solvabiliteit van het pensioenfonds. Zodra het om een substantieel aantal mensen gaat, kan dat ook tot een substantieel effect op de solvabiliteit leiden. Gezien het beperkt aantal deelnemers is het fonds gevoelig voor uitschieters.

Een verhoging van de algemene levensverwachting kan een substantieel effect hebben op de solvabiliteit van het fonds. Bij 1 jaar langer leven, stijgen de voorzieningen met circa 3,6%.

Beheersmaatregelen

Het pensioenfonds sluit elke 2 jaar aan bij de nieuwe algemene levensverwachting, waarin reeds een toekomstige stijging is ingerekend. Daarnaast wordt jaarlijks het resultaat op langlevensrisico in de actuariële analyse weergegeven en dit wordt jaarlijks door het bestuur gemonitord.

Realisatie van risico in 2018

Als gevolg van de overgang van de prognosetafel AG2016 naar de prognosetafel AG2018 zijn de verplichtingen met € 5.200 duizend gedaald. Het resultaat op langlevensrisico bedroeg in 2018 €- 300 duizend. Het overlijdensrisico, resultaat als gevolg van het overlijden van de verzekerde, kende een resultaat van € 700 duizend, waardoor het totale resultaat op sterfte in 2018 €400 duizend bedroeg.

4. JURIDISCHE RISICO'S

Beschrijving risico

Het risico dat het beleid dan wel de bedrijfsvoering van het pensioenfonds niet voldoet aan wet- en regelgeving en/of dat de werkwijze van het pensioenfonds wordt beïnvloed of niet meer houdbaar is door verandering in wet- en regelgeving.

Of en in hoeverre het de werkwijze van het pensioenfonds beïnvloedt, is afhankelijk van de aard van de wetswijziging/wijziging in regelgeving. De verwachting is dat wet- en regelgeving de werkwijze van kleine en middelgrote pensioenfondsen verder gaat bemoeilijken.

Beheersmaatregelen

Voor de naleving van en advisering over wet- en regelgeving wordt de deskundigheid van het pensioenbureau, de juridisch en actuariële adviescommissie en externe adviseurs gebruikt. Het bestuur werkt vanuit het principe 'regeren is voorzorgen'. In dit kader laat het bestuur zich in de meeste gevallen al

vooraf door het pensioenbureau en/of externe deskundigen informeren over de gevolgen van wijzigingen in wet- en regelgeving. Het bestuur beoordeelt de relatie van de wijzigingen met het pensioenfonds alsmede de impact van de wijzigingen. Zodoende kan het pensioenfonds (vaak) tijdig en beheerst de nodige besluiten nemen en eventueel de pensioenuitvoering aanpassen. Het bestuur laat zich geen wijzigingen met aanzienlijke of grote impact overkomen en reduceert daarmee de noodzaak tot en de kans op overhaaste en ondoordachte beslissingen.

Realisatie van risico in 2018

De voorbereidingen en de implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de voorbereidingen voor de IORP II hebben in 2018 veel tijd en aandacht gevraagd. Deze wet- en regelgeving beïnvloeden de werkwijze en bedrijfsvoering van het pensioenfonds, maar niet op een dusdanige wijze dat de bedrijfsvoering daarmee in gevaar komt. Het pensioenfonds is niet betrokken bij claims of rechtszaken.

5. UITBESTEDINGSRISICO'S

Beschrijving risico

Het risico dat de continuïteit van het pensioenfonds in het geding komt door instabiliteit bij een externe partij die diensten aan het pensioenfonds levert of dat geleverde kwaliteit en tijdigheid van de dienstverlening ontoereikend is.

Beheersmaatregelen

Ter reductie van de impact heeft het pensioenfonds voor levering van diverse diensten een back-up dienstverlener. In verband met de benodigde kennis en ervaring is dit niet voor iedere dienst mogelijk of is er nog geen directe vervanger aangewezen. Tevens kunnen kosten een reden zijn om nog geen back-up in te richten.

De uitvoering van de administraties van het pensioenfonds zijn uitbesteed. De organisatie is dusdanig ingericht dat alle dienstverlening in eerste instantie aan het pensioenbureau gericht is, waardoor het pensioenbureau de kwaliteit en tijdigheid van de dienstverlening kan beoordelen c.q. de uitvoering kan controleren. De deelnemersadministratie is in een geavanceerd administratiepakket opgenomen en is grotendeels geautomatiseerd. Het pensioenfonds heeft met de uitvoerder van de uitbesteede administraties afspraken gemaakt over de gewenste kwaliteit van de dienstverlening, de uitvoering en naleving ervan, en de verantwoording van de uitvoering aan het pensioenfonds via een SLA rapportage (per kwartaal). Jaarlijks worden de ISAE / SOC rapportages van de externe partijen beoordeeld.

Realisatie van risico in 2018

De uitbestedingsrisico's zijn onderverdeeld in continuïteit, kwaliteit en tijdigheid. Met betrekking tot de kwaliteit kan gesteld worden dat bij de inregeling van de aangepaste pensioenregeling een dubbeltelling in het uitzichtpensioen is gesloten, waardoor de UPO's van de actieve deelnemers onjuiste cijfermatigheden bevatte. Kort na verzending van de UPO's is de onjuistheid door het pensioenbureau geconstateerd en is op een accurate en zorgvuldige wijze actie ondernomen en is het gecorrigeerd. Er zijn geen klachten hierover ontvangen. Deze fout is uitvoerig met de uitvoerende organisatie besproken en er zijn extra maatregelen getroffen om herhaling te voorkomen.

5 Informatie over de verwachte gang van zaken

Onder andere de onderstaande zaken zullen gedurende het jaar 2019 in de bestuursvergaderingen aan de orde komen.

Geschiktheidsbeleid

In tegenstelling tot de afgelopen jaren zal de zelfevaluatie van het bestuur, zowel collectief als individueel, in samenwerking met een extern bureau plaatsvinden. De uitkomsten kunnen gebruikt worden om de geschiktheid verder te verhogen. Voor de keuze van eventuele ontwikkeltrajecten zal de huidige geschiktheidsmatrix als basis gelden. Hierbij kan gedacht worden aan opleidingen, cursussen, seminars en masterclasses.

Daarnaast zullen in 2019 wederom drie 'permanente educatiedagen' ten behoeve van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en het pensioenbureau worden georganiseerd. Tijdens deze 'permanente educatiedagen' presenteren (externe) deskundigen actuele onderwerpen aan het bestuur, het verantwoordingsorgaan en het pensioenbureau.

Beleggingsbeleid

In 2019 zal het pensioenfonds een ALM-studie uitvoeren. De vorige ALM-studie stamt uit 2016. Het bestuur heeft het beleid om elke drie jaar een ALM-studie uit te voeren. Voorafgaand aan de ALM-studie zal de beleggingsadviescommissie het bestuur adviseren over de te gebruiken parameters en eventuele onderzoeksvragen.

Conform het beleggingsplan zal er in 2019 aandacht worden besteed aan de rente-, inflatie-, en valuta-afdekking. Tevens zullen de spreads van Investment Grade Obligaties en High Yield Obligaties worden gemonitord om te bekijken of er binnen deze beleggingscategorieën voldoende rendement kan worden gegenereerd ten opzichte van het risico. Aan deze voorwaarde van voldoende genererend rendement dient voldaan te worden voordat overgegaan kan worden tot het beleggen in deze obligaties.

IORP II

Met ingang van 13 januari 2019 wordt de Nederlandse wet- en regelgeving ter implementatie van de Europese Richtlijn IORP II van kracht. In 2018 heeft het bestuur dit onderwerp meerdere malen besproken, maar er heeft geen finale besluitvorming plaatsgevonden omdat de Nederlandse wet- en regelgeving nog niet gereed was. De wetgeving is uiteindelijk op 28 december 2018 in het Staatsblad gepubliceerd.

In 2019 zal het bestuur een besluit over de functieprofielen van de sleutelfunctiehouders nemen en zullen na beoordeling van mogelijke kandidaten de sleutelfunctiehouders of waarnemers van de sleutelfuncties bij DNB worden aangemeld. De processen en rapportagestromen dienen daarop ingericht te worden.

Een ander onderdeel van IORP II heeft betrekking op de eigenrisicobeoordeling. Deze dient eens in de drie jaar te worden uitgevoerd. Het bestuur zal in 2019 nader stil staan bij de benodigde invulling van een eigenrisicobeoordeling en beoordelen of deze reeds in 2019 dient plaats te vinden.

Andere vereisten vanuit IORP II betreffen uitbesteding, beloningsbeleid, ESG en collectieve waardeoverdrachten. Het pensioenfonds zal vermoedelijk een beperkt aantal aanpassingen behoeven door te voeren om aan deze vereisten te gaan voldoen.

Nieuw rapportagesysteem DNB

Vanaf eind januari 2019 zullen pensioenfondsen via een nieuw systeem aan DNB moeten rapporteren. Dit nieuwe rapportagesysteem is gebaseerd op de XBRL-standaard. Voor pensioenfondsen levert DNB tijdelijk de mogelijkheid om de rapportages via een Excel-invoerfaciliteit te rapporteren. Deze invoerfaciliteit kan gebruikt worden voor rapportages over de periodes tot en met 31 december 2019, maar daarna kan alleen nog direct via de XBRL-standaard worden gerapporteerd. Het pensioenfonds zal haar procedures en software hierop moeten aanpassen.

Sterftec correctiefactoren

Het pensioenfonds maakt gebruik van het Mercer-model voor de sterftec correctiefactoren. Dit model maakt gebruik van de inkomensafhankelijke levensverwachtingen en sterftekansen zoals gepubliceerd door het CBS. Mercer zal haar model in 2019 aanpassen op basis van de meest recente gegevens van het CBS. Het bestuur zal dan de nieuwe sterftec correctiefactoren beoordelen en besluiten of de inkomensafhankelijke correctiefactoren nog passend zijn.

Monitoring financiële positie

Het bestuur wordt maandelijks adequaat geïnformeerd over de financiële positie van het pensioenfonds en de redenen voor de wijziging in de dekkingsgraden. Tevens ontvangt het bestuur elke maand tabellen met scenario-analyses om inzicht te verkrijgen in de effecten van mutaties in rente, inflatie en in aandelenkoersen in verschillende rente-/inflatie hedge strategieën. Daarnaast ontvangt het bestuur per kwartaal uitgebreidere financiële rapportages.

Risicomanagement

Binnen het risicomanagement van het pensioenfonds is een grote diversiteit aan risico's geïdentificeerd en geanalyseerd. Dit ten einde vast te stellen of en in hoeverre beheersmaatregelen kunnen worden ingezet dan wel om aan het bestuur te vragen om een risico appetite vast te stellen. Bij de behandeling van deze risico's in 2018 heeft de Risk manager voorgesteld om een aantal benoemde risico's niet langer actief te volgen omdat deze niet meer van toepassing zijn of geen actieve monitoring meer behoeven. In plaats daarvan zal de Risk manager in 2019 een risicobeleidsdocument opstellen waarin deze niet langer actief gevolgde risico's zullen terugkomen, waardoor ze niet compleet van de bestuurlijke radar verdwijnen. Het bestuur heeft met het voorstel ingestemd.

Communicatiebeleid

Nadat in 2018 de communicatiedoelstellingen door het bestuur zijn herbevestigd, zal het communicatiebeleid in 2019 geactualiseerd worden.

6 Bestuursaangelegenheden

Gedurende 2018 heeft het bestuur 8 maal vergaderd, waarvan driemaal gezamenlijk met het verantwoordingsorgaan. Tijdens deze vergaderingen zijn onder andere de volgende aangelegenheden behandeld.

Wijzigingen pensioenregelingen

Als gevolg van aanpassingen in de fiscale wetgeving is er vanaf 1 januari 2018 een nieuw pensioenreglement van kracht (pensioenreglement 2018). Voor de pensioenopbouw vanaf 1 januari 2018 is de pensioenrichtleeftijd verhoogd van 67 jaar naar 68 jaar (per de eerste van de maand). Het opbouwpercentage is gebleven op 1,875%. De actieve deelnemers zullen, zolang ze in dienst zijn bij BAT, een onvoorwaardelijke toeslag van 3% ontvangen over de opgebouwde rechten vanaf 1 januari 2015. Op de aanspraken opgebouwd tot en met 31 december 2014 is voorwaardelijke toeslagverlening van toepassing. De aanspraken die tussen 1 januari 2015 en 31 december 2017 zijn opgebouwd, kenden een pensioeningangsdatum op de verjaardag waarin de leeftijd van 67 jaar wordt bereikt. Voor deze pensioenaanspraken is de ingangsdatum aangepast naar de eerste van de maand waarin men de pensioenrichtleeftijd bereikt.

Tevens heeft het bestuur besloten om voor alle pensioenreglementen de korting grootleeftijdsverschil te schrappen en om het bijzonder partnerpensioen bij vooroverlijden van de ex-partner (mits men nog niet gepensioneerd is) terug te laten vloeien naar de hoofddeelnemer.

Als gevolg van de duur van het overleg tussen de sociale partners over de nieuwe pensioenregeling, heeft het pensioenfonds de aangepaste pensioenreglementen pas medio 2018 kunnen vaststellen. De implementatie van de aanpassingen in het rechten- en aansprakenadministratiesysteem is pas vanaf dat moment in gang gezet.

Bezetting bestuur, VO en commissies

Gedurende 2018 is meerdere malen stilgestaan bij de bezetting van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de adviescommissies. Daarbij is gekeken naar het naderende einde van zittingstermijnen en de te ondernemen acties om niet-ingevulde posities te vermijden. In 2018 heeft het bestuur, na instemming van DNB, twee bestuursleden herbenoemd. Verder zijn twee adviescommissieleden voor een nieuwe termijn van 3 jaar aangesteld.

Code Pensioenfondsen

Het bestuur heeft begin 2018 beoordeeld in hoeverre voldaan wordt aan alle 83 normen zoals geformuleerd in de Code Pensioenfondsen. Het pensioenfonds heeft uitgelegd waarom niet voldaan wordt aan de normen 45, 67, 68 en 69. De uitkomsten van die beoordeling zijn in het jaarverslag van 2017 opgenomen. Eind 2018 is de Code Pensioenfondsen 2018 gepubliceerd. Deze wijkt inhoudelijk slechts op enkele punten af van de oude Code Pensioenfondsen. Het pensioenfonds zal gehoor geven aan het verzoek van de monitoringscommissie Code Pensioenfondsen aan de pensioensector om reeds in het jaarverslag 2018 te rapporteren op basis van de indeling van de Code Pensioenfondsen 2018, maar het bestuur zal de inhoudelijke veranderingen van deze Code Pensioenfondsen 2018 pas in 2019 behandelen.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Met ingang van 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. Om aan de vereisten van deze verordening te voldoen heeft het pensioenfonds in samenwerking met Dion Pensioen Services B.V. een project opgezet en ingericht.

Een belangrijk onderdeel van het project bestond uit het afstemmen en afsluiten van verwerkersovereenkomsten met de uitbestedingspartners van het pensioenfonds. Daarbij is een overzicht opgesteld van de uitbestedingspartners van nu en uit het verleden. Vanuit dat overzicht zijn gericht acties ondernomen om met de betreffende verwerkers tot overeenstemming te komen. De verwerkers en hun sub-verwerkers zijn opgenomen in een verwerkingsregister, waardoor het inzichtelijk is wie wat en waarom verwerkt.

Naast de behandeling van de verwerkersovereenkomsten heeft het bestuur een privacy beleid en een te volgen procedure ten aanzien van datalekken vastgesteld. Een en ander in overeenstemming met de externe functionaris gegevensbescherming die door het bestuur is aangesteld en namens het pensioenfonds bij de Autoriteit Persoonsgegevens als zodanig is aangemeld.

Compliance en nevenfuncties

In het kader van het integriteitsbeleid heeft het bestuur alle nevenfuncties van alle bestuursleden begin 2018 integraal besproken om na te gaan of er sprake is van belangenverstremming. Door het pensioenfonds worden de functies die de bestuursleden eventueel vervullen bij British American Tobacco als nevenfunctie aangemerkt. Daarbij is onderkend dat er sprake is van mogelijk dubbele petten. Doordat dit volledig open en transparant wordt behandeld en van ongewenste belangenverstremming niet is gebleken, is dit naar mening van het bestuur geen probleem.

Evaluaties wetten door ministerie SZW

Op 8 maart 2018 heeft de minister (Koolmees) de evaluaties van de volgende wetten aan de Tweede Kamer gestuurd:

- Wet versterking bestuur pensioenfondsen;
- Wet aanpassing ftk;
- Wet verevening pensioenrechten.

Het bestuur heeft deze evaluaties besproken en besloten om daarover in gesprek te blijven met het verantwoordingsorgaan en het intern toezicht inzake de taken en verantwoordelijkheden, zodat er geen onduidelijkheden en lacunes zullen ontstaan. Ten aanzien van de andere aandachtspunten die uit de evaluaties zijn gekomen, wordt gewacht op acties vanuit de minister en vanuit de pensioensector.

ISAE rapportages

Begin mei 2018 heeft het bestuur de ISAE/SOC-rapportages van de administrateur, de vermogensbeheerders en de custodian behandeld. Hierbij is specifiek gekeken naar de verklaringen en eventuele bevindingen van de onafhankelijke accountants en is naar aanleiding van deze rapportages een aantal vragen geformuleerd. Deze vragen zijn door de desbetreffende partijen naar behoren beantwoord.

Beoordeling SLA rapportages Dion Pensioen Services

Elk kwartaal ontvangt het pensioenfonds een SLA-rapportage van Dion Pensioen Services. In deze rapportages wordt door Dion Pensioen Services verantwoording afgelegd over de uitvoering van de deelnemersadministratie, de uitkeringsadministratie en de financiële administratie tegen de achtergrond van de overeengekomen tijdslijnen en overige afspraken. Deze rapportages worden in de bestuursvergaderingen behandeld. In sommige gevallen zijn door het bestuur nadere actiepunten en overlegmomenten benoemd om de dienstverlening op een hoog niveau te houden.

Haalbaarheidstoets

Op basis van het FTK dient het pensioenfonds een risicohouding vast te leggen, welke is opgesplitst in een korte termijn risicohouding en een lange termijn risicohouding. Het pensioenfonds heeft, voorafgaand aan de vaststelling van de risicohouding in 2015, daarover overleg gehad met de sociale partners (werkgevers, vakbond en ondernemingsraad) en het verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds. De risicohouding voor de korte termijn is uitgedrukt in een maximum percentage voor het vereist eigen vermogen. De risicohouding voor de lange termijn is uitgedrukt in drie (onder-)grenzen voor het pensioenresultaat, zoals beschreven in artikel 30b en 30c Regeling Pensioenwet.

Het bestuur heeft, in lijn met de uitkomsten van het overleg met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan, de volgende elementen van de risicohouding vastgesteld:

1. De ondergrens bij het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij wordt voldaan aan het vereist eigen vermogen, bedraagt 90%;
2. De ondergrens bij het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het startpunt de feitelijke financiële positie van het pensioenfonds is, bedraagt 95%;
3. De maximale afwijking van het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario, waarbij het startpunt de feitelijke financiële positie is, bedraagt 25%;
4. Voor de korte termijn risicohouding geldt een maximum voor het vereist eigen vermogen van 25%.

De voornoemde ondergrenzen en maxima zijn, vóór de definitieve vaststelling door het bestuur, met behulp van een aanvangshaalbaarheidstoets onderzocht. Vóór de definitieve vaststelling van de aanvangshaalbaarheidstoets is door het pensioenfonds gecontroleerd of voldaan werd aan de vereisten volgens artikel 30c, eerste lid van het Besluit financieel toetsingskader. Hierbij dient het verschil tussen de ondergrens en het verwacht pensioenresultaat vanuit de situatie van het vereist eigen vermogen in procentpunten hoger te zijn dan het verschil tussen de ondergrens en het verwacht pensioenresultaat vanuit de feitelijke financiële positie in procentpunten. Omdat hieraan voldaan werd (10% ten opzichte van 9%) heeft het bestuur de ondergrenzen en de maxima voor de risicohouding vastgesteld.

Jaarlijks moet worden berekend of nog voldaan wordt aan de: 'Ondergrens verwacht pensioenresultaat, vanaf feitelijke financiële positie' en de 'Maximale afwijking in slechtweerscenario, vanaf feitelijke financiële positie'. Onderstaand worden de resultaten van de aanvangshaalbaarheidstoets en de hoogte van het vereist eigen vermogen in het kader van de korte termijn risicohouding per 1 januari 2015 en de jaarlijkse haalbaarheidstoets per 1 januari 2018 weergegeven. De percentages zijn afgerond op gehele procenten.

	Jaarlijkse Haalbaarheids- toets 2018 %	Uitkomst aanvangs- haalbaarheidstoets 2015 %	Gedefinieerde (onder)grenzen %
1. Ondergrens verwacht pensioenresultaat, vanaf VEV	Nvt	100	90
2. Ondergrens verwacht pensioenresultaat, vanaf feitelijke positie	103	104	95
3. Maximale afwijking in slechtweersscenario, vanaf feitelijke positie	11	19	25
4. Maximum hoogte van het VEV (1 jaar)	13	10	25

Uit de tabel blijkt dat met de uitkomsten van zowel de aanvangshaalbaarheidstoets (2015) als de jaarlijkse haalbaarheidstoets (2018) voldaan wordt aan de gedefinieerde (onder-)grenzen.

IORP II

Op 13 januari 2019 wordt de Europese richtlijn IORP II van kracht. Het wetsvoorstel om deze richtlijn in de Nederlandse wetgeving te implementeren is op 13 april 2018 gepubliceerd. De richtlijn die binnen de EU van toepassing is op 'instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening' (waaronder Nederlandse pensioenfondsen), heeft ten doel het bevorderen van de verdere ontwikkeling van tweede pijlerpensioenen in de Europese Unie. In de richtlijn worden regels gesteld ten aanzien van de governance en het risicobeheer om het minimumniveau hiervan in Europa omhoog te tillen. Tevens worden er regels gesteld ten aanzien van de informatievoorziening aan deelnemers en worden de procedures voor grensoverschrijdende collectieve waardeoverdrachten verduidelijkt en aangescherpt.

Als onderdeel van de nieuwe regels, betreffende de governance, dient het pensioenfonds over drie nieuwe sleutelfunctionarissen te beschikken. De sleutelfuncties zijn: risicobeheer, interne audit en actuariel. Pensioenfondsen mogen bij de inrichting van de sleutelfuncties rekening houden met de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van de werkzaamheden van het pensioenfonds.

Op 7 juni 2018 is de concept lagere regelgeving (Besluit in verband met implementatie van de herziene IORP-richtlijn) ter consultatie aangeboden.

Door DNB zijn op 28 juni en 13 september 2018 bijeenkomsten inzake IORP II gehouden, waarbij veel aandacht is besteed aan de wijze waarop de beoogde proportionaliteit (omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van een pensioenfonds) kan worden ingevuld.

Het bestuur heeft alle ontwikkelingen door het jaar heen gevolgd en de mogelijkheden in kaart gebracht. In lijn met hetgeen DNB op 13 september 2018 heeft gemeld, heeft het bestuur geen besluiten genomen voordat de wetgeving ook daadwerkelijk door de Tweede- en Eerste Kamer is aangenomen. De parlementaire behandeling is in december 2018 afgerond, waarna de definitieve wetgeving op 28 december 2018 in het Staatsblad is gepubliceerd. In 2018 heeft er daarom, ondanks de nodige verkenningen en afstemmingen, nog geen finale besluitvorming plaatsgevonden omtrent de invulling van (de waarneming van) het houderschap van de verschillende sleutelfuncties.

Reactie op concept reputatieplan van de Pensioenfederatie

Op verzoek van de pensioenfederatie heeft het pensioenfonds gereageerd op het concept reputatieplan van de Pensioenfederatie. De reactie hield in dat wat ons pensioenfonds betreft, de boodschap positiever gebracht moet worden; meer vanuit kracht en minder vanuit een defensief oogpunt.

Aanbevelingen van de Visitatiecommissie, Waarmede actuaris en de accountant

Opvolgend op de vergadering waarin het jaarverslag is vastgesteld, heeft het bestuur zich gebogen over de aanbevelingen die zijn gedaan door de visitatiecommissie, de waarmede actuaris en accountant.

Prognosetafel AG2018

Begin september 2018 heeft het actuariel genootschap de nieuwe prognosetafel inzake levensverwachting gepubliceerd. Het actuariel genootschap heeft het model niet aangepast. De uitkomsten zijn geheel het gevolg van het toevoegen van nieuwe sterftedata voor Nederland en Europa. Als gevolg van deze nieuwe prognosetafel zijn de verplichtingen van het pensioenfonds met 1% gedaald. Het bestuur heeft besloten om de nieuwe prognosetafel te gebruiken vanaf de vaststelling van de verplichtingen en dekkingsgraden per ultimo september 2018.

Kwetsbaarheidsanalyse/ Houdbaarheid bedrijfsmodel

In 2014 heeft het pensioenfonds op verzoek van DNB een kwetsbaarheidsanalyse uitgevoerd, waarin de houdbaarheid van het bedrijfsmodel tegen het licht is gehouden. Er is toen besloten om deze analyse periodiek uit te voeren. In 2018 is deze analyse geüpdatet en is ook de (nieuwe) optie van een Algemeen Pensioenfonds als mogelijke pensioenuitvoerder beoordeeld. Het bestuur blijft nog steeds van mening dat een overgang naar een verzekeraar het beste alternatief is naast de huidige wijze van uitvoering.

Premiedekkingsgraad

Het bestuur is zich bewust van het feit dat de premiedekkingsgraad lager is dan 100%. In het kader van de evenwichtige belangenafweging zijn de gevolgen ervan, ook naar de toekomst toe, nader geanalyseerd en heeft het bestuur geconcludeerd dat er geen sprake is van onevenwichtige belangbehartiging. De impact van de premiedekkingsgraad lager dan 100% op de financiële gezondheid van het pensioenfonds is zeer gering (minder dan 0,1% van de verplichtingen) en weegt niet op tegen de noodzakelijke tijd en energie die benodigd is om aanpassingen met de werkgever overeen te komen. Daarnaast ziet het bestuur onvoldoende aanleiding om een consistente, evenwichtige gedragslijn te doorbreken.

Kostenvoorziening (Excasso)

Gedurende 2018 is besloten om elke drie jaar te onderzoeken of de kostenvoorziening (excasso opslag) toereikend is. Dit onderzoek is ook in 2018 uitgevoerd. De uitkomst is dat, gegeven de administratiekosten bij verzekeraars en de geldende opzegtermijnen voor de aangesloten ondernemingen, een opslag van 2% nog steeds toereikend is.

Validiteit ALM-parameters

Het bestuur heeft beoordeeld of de parameters die zijn gebruikt bij het uitvoeren van de ALM-studie in 2016 nog valide zijn. De conclusie is dat de parameters valide zijn. In 2019 zal een nieuwe ALM-studie worden uitgevoerd.

Noodprocedure

Conform de Code Pensioenfondsen is een Noodprocedure Spoedeisende situaties vastgesteld. De noodprocedure beschrijft geen spoedeisende situaties, maar biedt een effectief geachte handelingsprocedure om tot spoedige besluitvorming te komen. In de procedure worden de volgende zaken beschreven: Organisatie, Bevoegdheden, Mandaten, Taakverdeling, Communicatie en Bereikbaarheid. In 2018 is het document geactualiseerd.

Toeslagenbeleid (inhaaltoeslag)

De beleidsmatig vastgestelde maximale 10-jaars periode voor het inhalen van de oudste gemiste toeslag (van 1 januari 2009) verloopt op 1 januari 2019. Het bestuur heeft beoordeeld of er aanleiding is om deze beleidsmatige periode van 10 jaar aan te passen. Het bestuur heeft geconcludeerd dat er geen aanleiding is om het beleid aan te passen, hetgeen inhoudt dat het deel van de niet ingehaalde, toeslag van 1 januari 2009 per 1 januari 2019 komt te vervallen.

Uitvoeringsovereenkomst met Theodorus Niemeijer B.V.

Per 1 januari 2018 was geen actieve deelnemer vanuit Theodorus Niemeijer B.V. meer aangesloten bij het pensioenfonds. Door het bestuur van het pensioenfonds is besloten om de directie van Theodorus Niemeijer B.V. te wijzen op de mogelijkheden om de uitvoeringsovereenkomst op te zeggen. In december 2018 is de opzegging door Theodorus Niemeijer B.V. van de uitvoeringsovereenkomst ontvangen. Gegeven de geldende opzegtermijnen zal de uitvoeringsovereenkomst met Theodorus Niemeijer B.V. per 31 december 2020 eindigen.

VPL- financiering

De Q&A van DNB inzake de kostendekkende financiering van VPL-aanspraken heeft in de pensioensector flink wat stof doen opwaaien. Als gevolg van de brief van minister Koolmees (SZW) is de rust wedergekeerd. In deze brief stond namelijk dat de financiering van de VPL-aanspraken onder voorwaarden wel lager dan kostendekkend mocht zijn. Hiervoor diende het Uitvoeringsbesluit inzake het Sociaal Akkoord 2004 te worden aangepast. Het bestuur heeft op basis van de documenten beoordeeld dat de huidige wijze van financiering van VPL-aanspraken voortgezet kan worden, maar dat voor een definitief besluit de wijziging van Uitvoeringsbesluit inzake het Sociaal Akkoord 2004 wordt afgewacht. Deze wijziging is op 24 december 2018 in het Staatsblad gepubliceerd. Begin 2019 zal het bestuur een formeel besluit nemen ten aanzien van de voortzetting van de huidige wijze van VPL-financiering.

Communicatiebeleid

In 2018 heeft het bestuur stilgestaan bij de communicatiedoelstellingen zoals opgenomen in het communicatiebeleid. Het bestuur is van mening dat de communicatiedoelstellingen nog valide en actueel zijn. Wel zal het communicatiebeleid in 2019 geactualiseerd worden.

Actualisatie reglementen

In het kader van een periodieke review van de reglementen van verschillende commissies en fondsorganen, zijn in 2018 de reglementen van de beleggingsadviescommissie, de juridische en actuariële adviescommissie en het verantwoordingsorgaan waar nodig in afstemming met deze betreffende commissies en organen geactualiseerd. Tevens is het klachten- en geschillenreglement geactualiseerd en daarin is een procedurestap toegevoegd voordat vastgesteld wordt of er sprake is van een klacht of geschil.

BTW

Afgelopen jaren zijn er meerdere vonnissen en arresten gewezen door rechtbanken, de Hoge Raad en het Europese Hof van Justitie, die verband houden met de BTW-positie van pensioenfondsen. Gedurende 2018 is er door de brancheorganisatie van pensioenfondsen in Nederland (de Pensioenfederatie) gepoogd om de regering ervan te overtuigen om de BTW-positie van pensioenfondsen te verbeteren. Dit is meerdere malen op een teleurstelling uitgelopen. De Pensioenfederatie is daarom gezamenlijk met Europese pensioenbrancheorganisaties een lobby gestart op Europees niveau om de BTW-richtlijn aangepast te krijgen.

Toeslag niet-actieve deelnemers / verhoging actieve deelnemers en aanpassing franchises

Sinds 1 januari 2015 is de pensioenregeling gebaseerd op de middelloonsystematiek. De pensioenopbouw wordt jaarlijks per 1 januari verhoogd met een reglementaire onvoorwaardelijke toeslag van 3%. Het betreft hier een verhoging van de pensioenen die vanaf 1 januari 2015 onder de werking van de nieuwe pensioenregeling worden opgebouwd.

Indien en zodra actieve deelnemers bij de werkgever uit dienst treden dan wel (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt worden, vervalt de reglementaire onvoorwaardelijke toeslag en is het voorwaardelijke toeslagbeleid van het pensioenfonds van toepassing zoals dat ook voor de niet-actieve deelnemers geldt. Voor het deel dat een gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemer nog wel werkt en pensioen opbouwt, geldt nog wel de reglementaire onvoorwaardelijke toeslag van 3%. De tot en met 31 december 2014 opgebouwde pensioenaanspraken van de actieve deelnemers vallen onder de werking van het voorwaardelijke toeslagbeleid van het pensioenfonds.

Voor de pensioenaanspraken van niet-actieve deelnemers en overige premievrije rechten geldt het voorwaardelijke toeslagbeleid van het pensioenfonds, dat gebaseerd is op de financiële situatie van het pensioenfonds per ultimo november van het jaar voorafgaand aan de eventuele toeslagverlening (per 1 januari).

Eind 2018 heeft het bestuur besloten om de pensioenaanspraken die onder werking van het voorwaardelijk toeslagbeleid van het pensioenfonds vallen een toeslag van 1,68%, zijnde 100% van de reglementaire toeslagmaatstaf, toe te kennen per 1 januari 2019.

Daarnaast bestond er financiële ruimte om een gedeeltelijke inhaaltoeslag toe te kennen. Per 1 januari 2019 ontvangen de deelnemers die de toeslag per 1 januari 2009 hebben gemist (de oudste gemiste toeslag) een inhaaltoeslag van 0,45%. De resterende achterstand van de gemiste toeslag per 1 januari 2009 is, conform het toeslagenbeleid, komen te vervallen.

In december 2018 heeft het bestuur het maximum pensioengevend salaris voor 2019 voorlopig vastgesteld op € 107.593,-. De franchise is voorlopig vastgesteld op € 13.785,-. De reden dat de vaststelling voorlopig is, is gelegen in het feit dat de definitieve bedragen toen nog niet officieel door de overheid waren gepubliceerd.

Beleggingsplan 2019

Het beleggingsplan 2019 wijkt niet veel af van het beleggingsplan 2018. Het belangrijkste verschil betreft de in 2019 uit te voeren ALM-studie.

Grondslagen

In december 2018 heeft het bestuur de verschillende actuariële grondslagen beoordeeld en heeft daarbij besloten om geen nadere aanpassingen in de grondslagen aan te brengen. Het besluit inzake de overgang naar de prognosetafel AG2018 was reeds in september 2018 genomen.

Actualisatie ABTN

De voornaamste wijzigingen in de ABTN betreffen de toevoeging van de wijze van waarderen en scoren binnen het risicomanagement, een uitgebreidere beschrijving van (de stappen van) het selectieproces, een toelichting op IT-risico's (met een brug naar de AVG), de beoordeling van de doelstellingen van het communicatiebeleid, de aanpassingen als gevolg van pensioenreglement 2018 en de toevoeging van de beschrijving van het controleproces en plausibiliteit van de beleidsdekkingsgraad en de daaraan ten grondslag liggende grootheden.

Monitoring financiële positie

Het bestuur wordt maandelijks adequaat geïnformeerd over de financiële positie van het pensioenfonds en de redenen voor de wijziging in de verschillende dekkingsgraden. Tevens ontvangt het bestuur elke maand tabellen met scenario-analyses om inzicht te verkrijgen in de effecten van mutaties in rente, inflatie en in aandelenkoersen in verschillende rente-/inflatie hedge strategieën. Daarnaast heeft het bestuur per kwartaal uitgebreidere financiële rapportages ontvangen.

Toezichthouders

Het formele toezicht op de naleving van wet- en regelgeving voor pensioenfondsen ligt bij twee toezichthouders, te weten: De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Het pensioenfonds heeft in 2018 een regulier relatiegesprek met DNB gehad, hier zijn geen bijzonderheden over te melden.

Het fonds heeft geen gesprek met of bezoek gehad van de AFM.

Door het jaar heen heeft het pensioenfonds aan alle rapportageverplichtingen richting DNB voldaan. Van de AFM zijn geen (rapportage-)verzoeken ontvangen.

DNB

Het pensioenfonds en DNB hebben gecorrespondeerd inzake: dekkingsgraadrapportages, kwartaalrapportages, FTK-premies 2018, rapportage reglementen, jaarstukken boekjaar 2017, de haalbaarheidstoets per 1 januari 2018, melding herbenoeming bestuursleden, update van houdbaarheid bedrijfsmodel, de gewijzigde ABTN, de uitvraag niet-financiële risico's, de uitvraag IORP II, de financiering van VPL-aanspraken en de aanpassingen in het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst.

Van DNB zijn er algemene brieven ontvangen inzake de publicatie van individuele gegevens van pensioenfondsen, heffing reguliere toezichtkosten en de Statenbrief 2019. Tevens is er een individuele toezichtagenda van DNB ontvangen waarin de specifieke toezicht activiteiten en onderzoeken van DNB op ons fonds voor 2018 is aangekondigd.

AFM

In 2018 heeft het pensioenfonds een vrijwillige melding aan de AFM gedaan in verband met de cijfermatige onjuistheden in het UPO van de actieve deelnemers. Het bestuur heeft de betreffende deelnemers hierover tijdig geïnformeerd en aangegeven eventuele financiële planningen hier niet op te baseren.

7 Pensioenparagraaf

Het pensioenfonds voerde gedurende het verslagjaar één pensioenregeling uit, waarbinnen door actieve deelnemers aanspraken worden opgebouwd; namelijk het 'Pensioenreglement 2018'.

Sinds 1 januari 2010 biedt de werkgever nieuwe medewerkers een andere pensioenregeling aan, die niet door het pensioenfonds wordt uitgevoerd.

De pensioenovereenkomst houdt een uitkeringsovereenkomst in. De belangrijkste kenmerken zijn als volgt:

	Reglement 2018
Pensioensysteem	Middelloon
Pensioenleeftijd	68
Pensioengevend salaris	12 maal basismaandsalaris plus evt. 13 ^{de} maand, vakantietoeslag
Toeslagverlening op aanspraken vanaf 1 januari 2015 zolang deelnemer actief is	3% onvoorwaardelijk over opgebouwde aanspraken vanaf 1 januari 2015
Toeslagverlening op premievrije aanspraken	Voorwaardelijk (CPI alle huishoudens afgeleid; periode oktober tot oktober)
Franchise ouderdomspensioen (per 1/1/18)	€ 13.344,-
Pensioengrondslag (per 1/1/18)	Maximum pensioengevend salaris € 105.075 minus franchise
Opbouwpercentage vast salaris	1,875%
Partnerpensioen	Tijdens dienstverband 70% van het te bereiken ouderdomspensioen.
Wezenpensioen	Tijdens dienstverband 14% van het te bereiken ouderdomspensioen.
Eigen bijdrage	Geen

Het Pensioenreglement 2018 van het pensioenfonds is van toepassing op diegene die op 31 december 2017 deelnemer was in de zin van Pensioenreglement 2015 en op 1 januari 2018 een arbeidsovereenkomst met de werkgever heeft.

Wijzigingen in de reglementen

Als gevolg van aanpassingen in de fiscale wetgeving, is het pensioenreglement per 1 januari 2018 aangepast. Voor de pensioenopbouw vanaf 1 januari 2018 is de pensioenrichtleeftijd verhoogd van 67 jaar naar 68 jaar. Het opbouwpercentage is gelijk gebleven op 1,875%. De actieve deelnemers zullen, zolang ze in dienst zijn bij BAT, een onvoorwaardelijke toeslag van 3% ontvangen over de opgebouwde rechten vanaf 1 januari 2015. Op de aanspraken opgebouwd tot en met 31 december 2014 is de voorwaardelijke toeslag van toepassing. De aanspraken die tussen 1 januari 2015 en 31 december 2017 zijn opgebouwd kenden een pensioeningangsdatum van de verjaardag. Deze ingangsdatum is met terugwerkende kracht aangepast naar de eerste van de maand waarin men de pensioenrichtleeftijd bereikt.

Voorts heeft het bestuur besloten om met ingang van 1 januari 2018 voor alle reglementen de korting grootleeftijdsverschil bij partnerpensioen te laten vervallen en het bijzonder partnerpensioen bij vooroverlijden van de ex-partner (mits het ouderdomspensioen van de hoofddeelnemer nog niet is ingegaan) terug te laten vloeien naar de pensioenaanspraken van de hoofddeelnemer.

Ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving

Toekomstbestendig pensioenstelsel

De Commissie Toekomst Pensioenstelsel van de SER heeft in 2015 en gedurende 2016 gewerkt aan de verkenning van een nieuw pensioencontract. De SER heeft het CPB gevraagd om een kwantitatieve analyse van de verkenningresultaten uit 2015 en 2016. In totaal is gevraagd om vijf contract varianten nader te analyseren. Medio 2016 heeft het CPB de resultaten van de analyse in een notitie uiteengezet, waarbij een vergelijk wordt gemaakt tussen de pensioencontracten met een collectief karakter en de pensioencontracten met een individueel karakter. De pensioencontracten met een collectief karakter kwamen iets beter uit de analyse.

Bij het verzoek om kwantitatieve analyse van de pensioencontracten heeft de SER aan het CPB gevraagd om een analyse van de effecten van overgang van het huidige pensioencontract met doorsneesystematiek naar een nieuw pensioencontract zonder de doorsneesystematiek. Het CPB concludeert dat de transitie, zonder nadere maatregelen, nadelig is voor bestaande deelnemers. Deze nadelige effecten kunnen enigszins worden beperkt door inzet van maatregelen.

Op 6 juli 2016 heeft staatssecretaris Klijnsma de Tweede Kamer haar hoofdlijnennotitie 'Hoofdlijnen van een toekomstbestendig pensioenstelsel' gestuurd, waarin aansluiting is gezocht met 5 varianten zoals deze eerder benoemd waren in de Nationale Pensioendialoog. Het kabinet concludeert in de notitie dat twee varianten de meeste potentie hebben, namelijk: (1) Een optimalisering van de bestaande uitvoeringsovereenkomst en (2) Het persoonlijk pensioenvermogen met (collectieve) risicodeling.

Het is de partijen die vertegenwoordigd zijn in de SER (nog) niet gelukt om tot overeenstemming te komen over een nieuw pensioenstelsel. Vooral over het afschaffen van de doorsnee premie en het introduceren van degressieve opbouw bestaat onenigheid. Hierdoor heeft er in 2017 weinig voortgang op dit onderwerp plaatsgevonden. Wel is in het regeerakkoord aangegeven dat de regering voornemens is een persoonlijk pensioenvermogen mét collectieve risicodeling te realiseren, waarbij de doorsneesystematiek in de premie wordt afgeschaft.

Gedurende 2018 hebben de partijen die in de SER vertegenwoordigd zijn veelvuldig overleg gehad. In de tweede helft van 2018 lekten de wensen en standpunten van de FNV uit, maar de FNV wilde daar niet op reageren of de gelekte informatie bevestigen. De hoop van de Minister was om vóór Prinsjesdag maar uiterlijk oktober 2018 tot een akkoord te komen ten aanzien van een nieuw pensioenstelsel. Ook hij wilde dat niet (her-)bevestigen, omdat hij naar zijn zeggen het proces niet wilde verstoren. Het pensioenoverleg is in oktober 2018 gestuit op de eisen van de vakbonden in verband met de AOW. Daarna zijn er in het verslagjaar geen noemenswaardige ontwikkelingen geweest.

VPL

De Q&A van DNB inzake de kostendekkende financiering van VPL-aanspraken heeft in de pensioensector flink wat stof doen opwaaien. Als gevolg van de brief van minister Koolmees (SZW) is de rust wedergekeerd. In deze brief stond namelijk dat de financiering van de VPL-aanspraken onder voorwaarden wel lager dan kostendekkend mocht zijn. Hiervoor diende het Uitvoeringsbesluit inzake het Sociaal Akkoord 2004 te worden aangepast. Het bestuur heeft op basis van de documenten beoordeeld dat de huidige wijze van financiering van VPL-aanspraken voortgezet kan worden, maar dat voor een definitief besluit de wijziging van Uitvoeringsbesluit inzake het Sociaal Akkoord 2004 wordt afgewacht. Deze wijziging is op 24 december 2018 in het Staatsblad gepubliceerd. Begin 2019 zal het bestuur een formeel besluit nemen ten aanzien van de voortzetting van de huidige wijze van VPL-financiering.

Wet waardeoverdracht klein pensioen

Staatssecretaris Klijnsma en de pensioensector zijn in 2016 tot overeenstemming gekomen over afschaffing van het recht op afkoop van kleine pensioenen. In plaats daarvan krijgen pensioenuitvoerders het recht om kleine pensioenen zonder tussenkomst van de gewezen deelnemer over te dragen naar de nieuwe pensioenuitvoerder waar de deelnemer actief pensioen opbouwt. Het betreft derhalve geen plicht om de bestaande portefeuille over te dragen, maar het houdt wel een plicht in om mee te werken aan inkomende waardeoverdrachten.

Naast de wijzigingen inzake waardeoverdrachten bevat deze wet ook een wijziging voor het uitvoeren van (interne) waardeoverdrachten naar een andere (fiscaal toegestane) pensioenrichtleeftijd. Een dergelijke wijziging kan, onder voorwaarden, zonder toestemming van de deelnemers worden doorgevoerd. De wettelijke verankering hiervan, heeft in 2017 plaatsgevonden, maar zal pas in 2019 in werking treden. De Wet waardeoverdracht klein pensioen treedt in werking vanaf 1 januari 2019 en is van toepassing op alle (nieuwe) kleine pensioenen die ontstaan zijn vanaf 2018. De kleine pensioenen van vóór 1 januari 2018 blijven onder strikte voorwaarden afkoopbaar. Tevens vervallen per 1 januari 2019 heel kleine pensioenen aan de pensioenuitvoerder. Het betreft hier pensioenen van € 2,- of minder per jaar. Bij het pensioenfonds is hier overigens geen sprake van.

Verwachte wijzigingen in het komende jaar

Vanaf 1 juli 2018 kan de Uniforme Rekenmethodiek (URM) gebruikt worden voor het vaststellen van de risicohouding bij premieovereenkomsten en variabele uitkeringen. Eerst op basis van een door DNB gepubliceerde regeling en per 1 januari 2019 op basis van een verplichte methodiek uit de betreffende ministeriële regeling. In september 2019 zal de URM ook gaan gelden voor uitkeringsovereenkomsten. Vanaf dat moment dienen pensioenfondsen de URM te gebruiken voor de bepaling van scenariobedragen die via mijnpensioenoverzicht.nl worden gepubliceerd. De URM en de scenariobedragen gelden vanaf 2020 voor de UPO's.

Het overleg over de toekomst van het pensioenstelsel mag zijn gestuit, maar de verwachting is wel dat het in 2019 alsnog wordt opgepakt. Dit kan worden versterkt als pensioenfondsen zich moeten opmaken voor korting van pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen als gevolg van de financiële situatie van die pensioenfondsen.

Mutatieoverzicht deelnemers 2018

	Actieven en arbeids- ongeschikten	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Beginstand	94	1.211	1.114	2.419
Ontslag	-11	11	-	-
Ingang pensioen	-3	-53	56	-
Overlijden	-	-4	-36	-40
Andere oorzaken	-	-	19	19
Waardeoverdracht	-	-2	-	-2
Eindstand	80	1.163	1.153	2.396

8 Communicatieparagraaf

Het pensioenfonds besteedt veel aandacht aan communicatie met de deelnemers. Het fonds streeft ernaar om deelnemers zo volledig en duidelijk mogelijk te informeren over hun pensioensituatie nu en in de toekomst. Maatschappelijke ontwikkelingen en wettelijke vereisten hebben invloed op de vorm en inhoud van de pensioencommunicatie. Hierdoor is het communicatieproces al lang geen statisch proces meer en is het voortdurend aan verandering onderhevig. Het communicatiebeleid van het pensioenfonds is erop gericht om de communicatie af te stemmen op deze ontwikkelingen.

Het communicatiebeleid volgt de levenscyclus van deelnemers. Deze begint bij aanvang van het deelnemerschap en eindigt bij overlijden, bij afkoop of bij waardeoverdracht van de pensioenaanspraken bij Stichting Pensioenfonds British American Tobacco naar een andere pensioenuitvoerder. Zowel tijdens als ná actieve deelname informeert het pensioenfonds de deelnemers over de voor hen relevante wijzigingen in de pensioenregeling en/of wijzigingen in de pensioensituatie. Het pensioenfonds communiceert pro-actief, actief, reactief en passief met haar deelnemers.

Pro-actieve communicatie

Het pensioenfonds communiceert pro-actief met de (gewezen) deelnemer, ex-partner of pensioengerechtigde indien het pensioenfonds via derden relevante informatie heeft ontvangen die invloed heeft op de pensioensituatie. Een voorbeeld hiervan is een melding van een echtscheiding die het pensioenfonds via de Basis Registratie Personen bereikt. Het pensioenfonds informeert de (gewezen) deelnemer, pensioengerechtigde en de ex-partner pro-actief over de consequenties bij echtscheiding en de mogelijk te ondernemen acties door beide ex-partners.

Actieve en reactieve communicatie

De actieve en reactieve communicatie is de meest voorkomende wijze waarop het pensioenfonds communiceert. Actieve communicatie is voornamelijk periodiek van aard en is erop gericht om (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en ex-partners te informeren en/of tot actie te bewegen. Voorbeelden hiervan zijn de nieuwsbrieven en het uniform pensioenoverzicht (UPO) dat de actieve deelnemers en de pensioengerechtigden jaarlijks ontvangen.

De reactieve communicatie van het pensioenfonds volgt op een gebeurtenis dan wel een melding of verzoek van een (gewezen) deelnemer, pensioengerechtigde of ex-partner. Degenen die een uitkering ontvangen krijgen hun uitkeringsspecificatie bij aanvang van de uitkering, in januari van elk jaar met een toelichting en bij een tussentijdse wijziging van de uitkering.

Passieve communicatie

De passieve communicatie heeft betrekking op de website van het pensioenfonds. De website kan op ieder moment worden geraadpleegd en belanghebbenden kunnen direct informatie downloaden zonder daarvoor een verzoek in te dienen. Het pensioenfonds heeft alleen invloed en controle op de informatie die wordt aangeboden. Op de vraag of de beschikbaar gestelde informatie iedereen bereikt / kan bereiken, heeft het pensioenfonds geen invloed, behalve dat het pensioenfonds in de andere vormen van communicatie verwijst naar de website.

Standaard communicatie

Het pensioenfonds maakt voor de regelmatig voorkomende gebeurtenissen gebruik van communicatiesjablonen die, zowel in opzet als qua taalgebruik in lijn zijn met het UPO. Dit is per 1 januari 2008 verplicht bij de jaarlijkse verzending van pensioenoverzichten aan de actieve deelnemers, inclusief arbeidsongeschikten met premievrije voortzetting van pensioenopbouw. Het doel hiervan is om de duidelijkheid, helderheid, herkenbaarheid en de begrijpelijkheid van de communicatie te vergroten. Het fonds verstrekt ten minste informatie bij de volgende gebeurtenissen:

- Jaarlijkse verzending van het UPO;
- Waardeoverdracht, zowel inkomend als uitgaand;
- Echtscheiding en einde partnerschap;
- Einde deelneming;
- Ingang pensioen;
- Verhuizen naar een andere lidstaat binnen de EU;
- Afkoop.

Maatwerk / niet standaard communicatie

Niet standaard communicatie heeft in de meeste gevallen betrekking op massaverzending. Het betreft hier de nieuwsbrieven en melding van eventuele wijzigingen in de fondsdocumenten en van ontwikkelingen in het kader van het toeslagenbeleid. Naast dat de communicatie binnen het pensioenbureau door meerdere mensen op juistheid en begrijpelijkheid wordt gecontroleerd, wordt de communicatie ook door het bestuur of een afvaardiging daarvan beoordeeld en geaccordeerd.

Bij maatwerk naar individuele deelnemers wordt de communicatie op juistheid en begrijpelijkheid gecontroleerd via het vier-ogen-principe. Indien de medewerkers van het pensioenbureau het nodig achten, wordt het bestuur gevraagd om de maatwerk communicatie naar een individuele deelnemer te beoordelen en te accorderen.

Wet Pensioencommunicatie

De Wet Pensioencommunicatie is per 1 juli 2015 in werking getreden. De meest ingrijpende bepalingen van deze wet zijn gefaseerd ingevoerd en verwerkt in de communicatie van het pensioenfonds.

Wettelijk is bepaald dat pensioenfondsden vanaf september 2019 via www.mijnpensioenoverzicht.nl scenariobedragen op basis van een uniforme Rekenmethodiek bekend moeten maken. Dit geldt voor het Uniform Pensioenoverzicht vanaf 2020. Het pensioenfonds zal de scenariobedragen via www.mijnpensioenoverzicht.nl communiceren.

9 Actuariële paragraaf

Actuariële analyse

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen.

	2018	2017
	€	€
Premieresultaat		
Premiebijdragen werkgevers en koopsommen	1.700	1.753
Premiebijdragen werknemers	-	-
Pensioenopbouw in het jaar	-973	-1.266
Ottrekking voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten	315	298
Pensioenuitvoeringskosten	-1,183	-1.106
Interestresultaat		
Belegingsresultaten	-14.210	22.655
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	1,338	1.145
Indexering en overige toeslagen	- 10.539	-7.424
Wijziging marktrente	-19.450	6.592
Overig resultaat		
Resultaat op waardeoverdrachten	1	-
Omrekening overlevingstafels	5.217	-
Overige baten	881	290
Wijziging herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-	-
Overige lasten	-	-7
Totaal saldo van baten en lasten	-36.903	22.930

Beleid ten aanzien van toeslagverlening

Voor de actieve deelnemers geldt een reglementaire onvoorwaardelijke toeslag van 3% op alle pensioenaanspraken die vanaf 1 januari 2015 zijn opgebouwd. Deze toeslag wordt jaarlijks per 1 januari toegekend aan de deelnemers die op dat moment nog een dienstverband met de werkgever hebben. Deze onvoorwaardelijke toeslag wordt geheel door de werkgever betaald en maakt onderdeel uit van de premie. De eventuele toeslag vanuit het fondsbeleid is voorwaardelijk en wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld. Hierbij maakt het bestuur gebruik van de volgende toeslagenstafel, maar het bestuur kan hiervan afwijken. Een afwijkend besluit maakt niet dat de toeslagverlening onvoorwaardelijk wordt. De voorwaardelijke toeslag wordt uit rendement gefinancierd.

Hoogte dekkinggraad	Toeslag mechanisme
< 110 % beleidsdekkinggraad	Geen toeslag
Tussen 110% beleidsdekkinggraad en 100% reële dekkinggraad	Gedeeltelijke toeslagverlening volgens principe "Toekomstbestendig indexeren"
100% reële dekkinggraad	Volledige toeslag
>100% reële dekkinggraad	Inhaaltoeslag volgens wettelijke bepalingen.

Als gevolg van het nieuw FTK en de wijze van bepaling van de wettelijke reële dekkinggraad heeft het bestuur de toeslagenambitie in 2015 verhoogd naar 100% van de maatstaf.

De premiebijdragen van werkgevers en werknemers over 2018 bedragen in totaal 49,3% van de loonsom (2017: 40,5%). De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke pensioenpremies over 2018 en 2017 waren als volgt, conform artikel 130 van de Pensioenwet:

	2018	2017
	€	€
Kostendekkende premie	1.970	2.235
Gedempte kostendekkende premie	1.700	1.753
Feitelijke premie	1.700	1.753

Kostendeekkende premie

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt bepaald:

	2018	2017
	€	€
Actuariële premie	973	1.266
Opslag kosten	868	808
Solvabiliteitsopslag	129	161
Totaal	1.970	2.235

	2018	2017
	%	%
Interne rentevoet volgens DNB yieldcurve (enkelvoudig) primo jaar	1,7	1,6

De personeelskosten maken onderdeel uit van de uitvoeringskosten die, na verrekening van de excassovrijval, als 'opslag kosten' in de premie zijn verwerkt.

Per 1 januari 2015 is er sprake van een middelloon regeling met een reglementair onvoorwaardelijke toeslag van 3% over de pensioenaanspraken die onder werking van pensioenreglement 2015 en 2018 zijn opgebouwd. Deze toeslag wordt jaarlijks per 1 januari toegekend aan de deelnemers die op dat moment nog een dienstverband met de werkgever hebben. De reglementair onvoorwaardelijke toeslag is niet van toepassing op de pensioenaanspraken die vóór 1 januari 2015 zijn opgebouwd.

Gedempte kostendeekkende premie

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt bepaald:

	2018	2017
	€	€
Actuariële premie	735	839
Opslag kosten	868	808
Solvabiliteitsopslag	97	106
Totaal	1.700	1.753

	2018	2017
	%	%
10-jaars gemiddelde van de DNB RTS primo jaar	2,7%	3,0

Het verschil tussen de kostendeekkende premie en gedempte kostendeekkende premie is de toegepaste rekenrente. In de kostendeekkende premie wordt de door DNB gepubliceerde yieldcurve als basis genomen. Bij de gedempte kostendeekkende premie wordt gebruik gemaakt van het 10-jaars gemiddelde van de DNB RTS.

Feitelijke premie

De feitelijke premie over 2018 is als volgt berekend en is gelijk aan de gedempte kostendeekkende premie:

- Werkelijke kosten één jaar pensioenopbouw (coming service);
- Werkelijke kosten reglementair onvoorwaardelijke toeslagverlening van 3%;
- Solvabiliteitsopslag van 13,3%;
- Proportionele verrekening administratie- en uitvoeringskosten met de excassovrijval;
- Discontering tegen 2,7% (10-jaars voortschrijdend gemiddelde van de DNB RTS);
- Prognosetafel AG2016, startjaar 2018 met sterftec correctiefactoren voor mannen ten opzichte van de Nederlandse bevolking met de Mercer-correctietabel 2016 op basis van inkomensklasse "Midden" en voor vrouwen een correctie ten opzichte van de Nederlandse bevolking met de Mercer-correctietabel 2016 op basis van inkomensklasse "Hoog" voor hoofverzekerden. Voor de medeverzekerden geldt het omgekeerde ("Midden" voor vrouwen en "Hoog" voor mannen).

Inkoop VPL aanspraken

Over 2018 is er voor € 21 duizend aan premie gefactureerd voor inkoop van VPL aanspraken. De premie voor de VPL aanspraken worden op dezelfde grondslag berekend als de basisregeling. In 2017 maakte de premie voor VPL aanspraken nog onderdeel uit van de kostendeekkende premie. De inkoop van VPL aanspraken bedroeg over 2017 € 27 duizend.

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

Onder het FTK is het 'vereist eigen vermogen' gedefinieerd als het vermogen dat hoort bij de zogeheten evenwichtssituatie van het pensioenfonds. In die evenwichtssituatie is het eigen vermogen zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen één jaar over minder middelen beschikt dan nodig om te kunnen voldoen aan de onvoorwaardelijk toegezegde pensioenverplichtingen. Met andere woorden, de kans dat het pensioenfonds zich één jaar later in een situatie van onderdekking bevindt, is kleiner dan of gelijk aan 2,5%.

De toezichthouder, DNB, heeft een gestandaardiseerde methode vastgesteld om te toetsen of er voldoende eigen vermogen aanwezig is; de standaardtoets. Deze meet voor een aantal risicofactoren het mogelijke (negatieve) effect (in euro's) op het eigen vermogen. Omdat de resultaten van de standaardtoets afhankelijk zijn van marktomstandigheden en het risicoprofiel van de aanwezige beleggingen, fluctueert het 'vereist eigen vermogen' in de loop van de tijd.

De vereiste solvabiliteit op basis van deze toets bedraagt ultimo 2018 € 62.351 mln.. Het feitelijke eigen vermogen van het pensioenfonds ultimo 2018 bedraagt € 90.590 mln.. Dit betekent dat het pensioenfonds ultimo 2018 voldoet aan de solvabiliteitstoets.

10 Rapportage over Governance

Met de invoering van de Pensioenwet per 1 januari 2007 zijn de StAr-principes voor goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance, 'PFG') opgenomen in een wettelijk kader. Per 1 januari 2014 zijn deze principes vervangen door de Code Pensioenfondsen, welke door de pensioensector zelf is opgesteld en welke in het Besluit uitvoering Pensioenwet en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen de wettelijke verankering vindt. In 2018 is een nieuwe Code Pensioenfondsen van kracht geworden.

Het beleid van het pensioenfonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. De verantwoordelijkheid hiervoor is vastgelegd in artikel 143 van de Pensioenwet. Dit houdt in ieder geval het volgende in:

- Het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's;
- Integriteit;
- De soliditeit van het pensioenfonds, waaronder wordt verstaan: het beheersen van financiële risico's en het beheersen van andere risico's die de soliditeit van het pensioenfonds kunnen aantasten; en
- Het beheersen van de financiële positie over de lange termijn door periodiek een haalbaarheidstoets uit te voeren.

Het pensioenfonds heeft op de volgende wijze invulling gegeven aan medezeggenschap binnen het pensioenfonds:

- Intern toezicht middels een visitatiecommissie;
- Een verantwoordingsorgaan.

Intern toezicht

De visitatiecommissie beoordeelt en geeft advies ten aanzien van hoe het bestuursbeleid is uitgevoerd en hoe de processen en procedures zijn ingericht en verricht. De visitatiecommissie is belast met de beantwoording van de vragen zoals: 'Hoe zijn de besluiten tot stand gekomen?', 'Hoe is invulling gegeven aan de besluiten?' en 'Hoe is het vastgestelde beleid in de processen en procedures geïncorporeerd?'. Controle op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenbehartiging spelen een belangrijke rol bij de beantwoording van deze vragen.

De visitatiecommissie legt verantwoording af in een bijeenkomst met het bestuur en het verantwoordingsorgaan en door middel van een visitatierapport. Daarin geeft de visitatiecommissie een oordeel over het functioneren van het (bestuur van het) pensioenfonds. Tevens bevat het visitatierapport aanbevelingen ter bevordering van de naleving van wet- en regelgeving, adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenbehartiging. De visitatiecommissie oordeelt nadrukkelijk niet over de genomen besluiten, het (inhoudelijk) gevoerde beleid en het toekomstig beleid. In het visitatierapport neemt de visitatiecommissie een samenvatting op, welke als bijlage bij het bestuursverslag wordt opgenomen. De reactie van het bestuur op die samenvatting wordt ook in de aparte bijlage bij het bestuursverslag weergegeven.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur ten aanzien van het door het bestuur gevoerde beleid.

Taken en verantwoordelijkheden van het verantwoordingsorgaan zijn bij de oprichting vastgesteld. Deze zijn vastgelegd in het reglement 'Verantwoordingsorgaan Stichting Pensioenfonds British American Tobacco'. Dit reglement is in 2018 geactualiseerd.

Het verantwoordingsorgaan is bevoegd jaarlijks een algemeen oordeel te geven over:

- Het handelen van het bestuur;
- Het door het bestuur uitgevoerde beleid;
- Beleidskeuzes voor de toekomst; en
- De naleving van de Code Pensioenfondsen door het bestuur.

Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur, gevraagd of uit eigen beweging, over:

- Het beleid inzake beloningen;
- De vorm en inrichting van het intern toezicht;
- De profielschets voor leden van de raad van toezicht (niet van toepassing);
- Het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- Het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- Gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds;
- Liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds;
- Het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- Het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
- De samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten; en
- Het wijzigen van een uitvoeringsreglement door een algemeen pensioenfonds (niet van toepassing).

Er is voor gekozen om het verslag van de visitatiecommissie en van het verantwoordingsorgaan en de reacties van het bestuur hierop op te nemen in aparte bijlagen achter het bestuursverslag.

Boetes en dwangsommen

Het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Code Pensioenfondsen

Vanaf 1 januari 2014 is de Code Pensioenfondsen van kracht. Deze code vervangt de StAr-principes voor goed pensioenfondsbestuur. De Code Pensioenfondsen is in 2018 gewijzigd. Onderstaande weergave is gebaseerd op de beoordeling die begin 2019 heeft plaatsgevonden.

In dit jaarverslag legt het bestuur verantwoording af over de naleving van de Code Pensioenfondsen 2018. Hierbij wordt, voor zover een norm van toepassing is, gebruik gemaakt van het 'pas toe of leg uit' principe.

De Code Pensioenfondsen 2018 bestaat uit 65 normen.

De volgende normen zijn niet van toepassing op het pensioenfonds, omdat deze betrekking hebben op een Belanghebbendenorgaan (BO) of Raad van Toezicht en het pensioenfonds geen van deze organen heeft ingesteld: 29,49,51,52,53,54

Onderstaand wordt gemotiveerd weergegeven ten aanzien van welke normen het pensioenfonds afwijkt.

Norm Nr	Norm Beschrijving	Toelichting Pensioenfonds
17	Alle nevenfuncties worden gemeld aan de compliance officer.	Het pensioenfonds wijkt af van de norm aangezien alleen de relevante nevenfuncties (vóór aanvaarding) aan de compliance officer worden gemeld. Het bestuur zal de gedragscode gaan aanpassen om wel aan deze norm te gaan voldoen.
18	Tegenstrijdige belangen of reputatierisico's worden gemeld. De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen.	Het pensioenfonds wijkt af van de norm aangezien de gedragscode momenteel nog niet voorziet in de mogelijkheid om het functioneren te toetsen. Het bestuur zal de gedragscode gaan aanpassen om wel aan deze norm te gaan voldoen.
28	Het eigen functioneren is voor het bestuur en voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het bestuur en het intern toezicht evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken het bestuur en het intern toezicht één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	Het pensioenfonds wijkt af van de norm aangezien niet alle beschreven onderdelen expliciet terugkomen in de evaluatie. Daarnaast evalueert de visitatiecommissie (intern toezicht) haar eigen functioneren momenteel nog niet. Ten slotte staat nu nog een frequentie van 2 jaar voor het betrekken van een externe partij bij de zelf evaluatie van het bestuur. Het bestuur gaat acties ondernemen om compliant te geraken met deze norm.
30	Het eigen functioneren is voor het VO een continu aandachtspunt. Het VO evalueert met enige regelmaat het functioneren van het eigen orgaan.	Het pensioenfonds wijkt af van de norm aangezien het VO haar eigen functioneren niet evalueert. Het bestuur gaat met het VO in overleg met het doel compliant te geraken met deze norm.
31	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Deze norm is door het pensioenfonds moeilijk na te leven. Geschiktheid staat op de eerste plaats. Bij het werven van kandidaten wordt een diversiteitsdoelstelling meegezonden. Indien er sprake is van twee gelijkwaardige kandidaten dan zal de diversiteitsdoelstelling de doorslag geven in de keuze.

33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Deze norm is door het pensioenfonds moeilijk na te leven. Geschiktheid staat op de eerste plaats. Bij het werven van kandidaten wordt een diversiteitsdoelstelling meegezonden. Indien er sprake is van twee gelijkwaardige kandidaten dan zal de diversiteitsdoelstelling de doorslag geven in de keuze.
38	Het bestuur en het BO toetsen voorgedragen kandidaten mede aan de hand van de diversiteitsdoelstellingen. Het VO bevordert dat in de procedure de competentievisie wordt meegenomen, inclusief de diversiteitsdoelstellingen.	Deze norm is door het pensioenfonds moeilijk na te leven. Geschiktheid staat op de eerste plaats. Bij het werven van kandidaten wordt een diversiteitsdoelstelling meegezonden. Indien er sprake is van twee gelijkwaardige kandidaten dan zal de diversiteitsdoelstelling de doorslag geven in de keuze.
39	Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.	Het pensioenfonds wijkt af van de norm ten aanzien van de ontslag van een lid van het verantwoordingsorgaan. Deze norm is nieuw. Het bestuur gaat acties ondernemen om compliant te geraken met deze norm.
47	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Het pensioenfonds wijkt af van de norm aangezien het betrekken van de Code Pensioenfondsen nog geen onderdeel uitmaakt van opdrachtbrief aan de visitatiecommissie over boekjaar 2018. Voor 2019 zal dit wel het geval zijn. Het bestuur gaat acties ondernemen om compliant te geraken met deze norm.
63	Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar.	Het pensioenfonds wijkt af van de norm aangezien de periodieke evaluatie van eens per 3 jaar niet zo specifiek in het beleid was opgenomen. Het bestuur gaat acties ondernemen om compliant te geraken met deze norm.

Vanuit de monitoringscommissie Code Pensioenfondsen en de Commissie Pensioenfondsbestuur van de Pensioenfederatie is aangegeven dat ten aanzien van de normen 5, 31, 33, 47, 58, 62, 64 en 65 altijd gerapporteerd dient te worden in het jaarverslag. Onderstaand wordt aan dit verzoek voldaan.

Norm Nr	Norm Beschrijving	Toelichting Pensioenfonds
5	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Jaarlijks wordt in het jaarverslag verantwoording over het gevoerde beleid afgelegd. De risico's op korte en lange termijn worden bij de haalbaarheidstoets beschreven in het jaarverslag.
31	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Zie 'Explain' in voorgaande tabel. De stand van zaken rond diversiteit wordt in onderstaande paragraaf 'Diversiteit' nader toegelicht.

33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Zie 'Explain' in voorgaande tabel. De stand van zaken rond diversiteit wordt in onderstaande paragraaf 'Diversiteit' nader toegelicht.
47	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Zie 'Explain' in voorgaande tabel.
62	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Via de website in het jaarverslag en in de verklaring beleggingsbeginselen.
64	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	In het jaarverslag wordt hierover gerapporteerd. In geval er niet aan een norm uit de Code wordt voldaan, stelt het bestuur de 'explain'-tekst vast.
65	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	De procedure is in 2018 geüpdatet en staat als apart kopje op de homepage van de website van het pensioenfonds. Naar de ombudsman (vrouw) wordt verwezen.

Diversiteit

Op grond van de Pensioenwet dient in het jaarverslag gerapporteerd te worden over de beoordeling in hoeverre diversiteitsdoelstellingen (in relatie tot normen 31 en 33 van de Code Pensioenfondsen 2018) zijn gehaald.

Het bestuur van het pensioenfonds acht een naar leeftijd en geslacht gediversifieerde samenstelling van de bestuursleden en de leden van het verantwoordingsorgaan wenselijk, waarbij de diversificatie een zoveel mogelijke afspiegeling van het deelnemersbestand reflecteert. In dat licht heeft het bestuur geruime tijd geleden gekozen voor een vertegenwoordiging van gepensioneerden in het bestuur. Tevens hebben de afgelopen jaren zowel jongeren als vrouwen zitting genomen in het bestuur van het pensioenfonds.

Uit 2018 is de samenstelling van het bestuur en het verantwoordingsorgaan naar geslacht en leeftijd als volgt:

Bestuur:

Naam	Geleding	Geslacht	Leeftijd
Dhr. Mr. J. van Dulst	Onafhankelijk	Man	62
Dhr. Drs. R.J. Sommeling	Werkgever	Man	51
Dhr. R.H. Pennings RA	Werkgever	Man	51
Mw. Mr. J.E.P. Bollen	Werknemer	Vrouw	56
Dhr. Mr. W.C.M. Bénard	Pensioengerechtigden	Man	68
Dhr. Drs. R.J. Schepen EPP	Onafhankelijk	Man	54

De gemiddelde leeftijd van het bestuur is 57 jaar, met een spreiding tussen 51 jaar en 68 jaar. De samenstelling naar geslacht is binnen het bestuur 16,7% vrouwen en 83,3% mannen.

Verantwoordingsorgaan:

Naam	Geleding	Geslacht	Leeftijd
Dhr. M. Wiechers RA(ZA)	Werkgever	Man	50
Dhr. J.C. Nooij BSc, QC	Werknemer	Man	60
Dhr. T.F. Zwollo	Pensioengerechtigden	Man	69
Dhr. Ing. S. van Laar	Pensioengerechtigden	Man	68

De gemiddelde leeftijd van het verantwoordingsorgaan is 62 jaar, met een spreiding tussen 50 jaar en 69 jaar. De samenstelling naar geslacht is binnen het verantwoordingsorgaan 0% vrouwen en 100% mannen.

Het deelnemersbestand van het pensioenfonds kent de volgende samenstelling:

Geleding	% man	% vrouw	Gem. Leeftijd
Actieven en arbeidsongeschikten	63%	37%	53
Gewezen deelnemers	69%	31%	53
Pensioengerechtigden	61%	39%	72
Alle geledingen	64%	36%	62

Uit bovenstaande tabellen is af te lezen dat de samenstelling naar leeftijd van het bestuur redelijk in lijn ligt met de samenstelling van het deelnemersbestand. De samenstelling naar geslacht van zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan ligt niet in lijn met de samenstelling van het deelnemersbestand. Om dit meer met elkaar in lijn te brengen is het wenselijk om twee vrouwelijke leden deel van het bestuur uit te laten maken en één vrouw in het verantwoordingsorgaan op te nemen. Concrete doelen zijn hierbij in het kader van de deskundigheidseisen, de gesloten regeling en het afnemend aantal actieven niet geformuleerd.

Compliance

Het bestuur van het pensioenfonds heeft voor boekjaar 2018 Trivu benoemd als externe compliance officer. De voornaamste taken van de compliance officer omvatten:

- Onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode; en
- Onafhankelijk toezicht op de naleving van wettelijke regelingen.

Deze taken leiden tot het toetsen van de naleving van wettelijke regelingen met betrekking tot onder andere koersgevoelige informatie en privé-effectentransacties door aan de pensioenfonds gelieerde personen die door het bestuur zijn aangemerkt als 'betrokkenen' of 'insiders'. Het rapport van de compliance officer over 2018 meldt geen overtredingen inzake naleving van de gedragscode en andere wettelijke bepalingen.

Deskundigheidsbevordering

In 2018 hebben de bestuursleden drie permanente educatiedagen bijgewoond en hebben bestuursleden door het jaar heen diverse seminars en congressen bijgewoond.

In 2018 heeft er geen externe toetsing van de deskundigheid plaatsgevonden.

In februari 2019 heeft de jaarlijkse zelf-evaluatie van het bestuur plaatsgevonden onder begeleiding van Mens & Kennis. Onderstaand wordt de samenvatting van deze zelfevaluatie gegeven.

Samenvatting van de uitkomsten van de zelfevaluatie van het bestuur

Conform norm 28 van de Code Pensioenfondsen heeft het bestuur besloten om de zelfevaluatie over 2018 onder begeleiding van een onafhankelijke externe partij, Mens & Kennis, te laten plaatsvinden. Daarbij is de Insights Discovery methodiek toegepast op de bestuursleden en het bestuursbureau. Na het vooraf elektronisch invullen van een vragenlijst ten behoeve van die Insights Discovery methodiek, heeft op 5 februari 2019 de zelfevaluatie plaatsgevonden. Dit werd voorafgegaan door de bespreking van en een toelichting op de geactualiseerde geschiktheidsmatrix.

Op basis van zowel deskundigheid als competenties is door de individuele bestuursleden de geschiktheidsmatrix voorzien van een persoonlijke cijfermatige waardering. Deze aangepaste matrix laat een goede balans zien door een evenwichtige verdeling van de geschiktheid over de diverse aandachtsgebieden. Het bestuur concludeerde dan ook dat de geschiktheidsmatrix kan worden vastgesteld.

Vervolgens is op interactieve wijze met behulp van Mens & Kennis ingegaan op de methodiek en de uitkomsten van de Insights Discovery. Deze methodiek gaat uit van voorkeursgedrag van mensen en gebruikt een kleurentaal van vier kleuren, om zelfinzicht, effectieve interacties en organisatieontwikkeling van de deelnemers te laten zien.

De individuele uitkomsten zijn, op enkele punten na, herkenbaar voor de deelnemers. Zowel uit het op basis van deze individuele uitkomsten samengestelde teamwiel van het bestuur, als dat van het bestuur in combinatie met het bestuursbureau, blijkt een volledige voorkeur voor Denken versus Voelen. Verder blijkt dat de meeste bestuurders een accommoderend profiel hebben, waarbij drie kleuren (en daarmee corresponderend voorkeursgedrag) goed beschikbaar zijn, hetgeen voldoende is om tot goede besluitvorming te kunnen komen.

Na een inventarisatie van diverse doorlopen besluitvormingscasussen, heeft het bestuur een casus gekozen en besproken, waarbij een reeks van elementen worden benoemd zoals die ervaren of geconstateerd zijn. Zo kwam naar voren dat in die casus de beeldvormingsfase onvoldoende is doorlopen of het bestuur minder goed was in het hanteren van emoties (Denken versus Voelen). De overall uitkomst is dat in deze casus men meer tijd nodig had om over zaken na te denken, en dat grote verrassingen binnen dit bestuur niet wenselijk zijn. Op basis van ratio en harmonie is het eindbesluit destijds toch unaniem genomen.

De conclusies van Mens & Kennis zijn o.a. dat het bestuur in harmonie en rationeel met elkaar samenwerkt en dat deze cultuur het bestuur goed lijkt te passen. Wel zou meer stijflexibiliteit wenselijk zijn om ook het gevoel te laten spreken tijdens de vergadering. Daar zou middels een check-in en check-out bij een vergadering bij stil kunnen worden gestaan. Ook wordt geadviseerd om regelmatig na te gaan of de aanwezige diversiteit aan gedragsvoorkeuren voldoende plaats krijgt in de samenstelling van projectgroepen en commissies en bij een toekomstige opvolging van een bestuurslid.

De conclusie van deze zelfevaluatie is o.a. dat sprake is van een ongedwongen sfeer binnen het bestuur en dat de methodiek nieuwe inzichten en handvatten heeft gegeven voor de toekomst. Het bestuur is tevreden over zijn eigen functioneren. Fundamentele wijzingen zijn niet nodig, ondanks een beperkte aanwezigheid in de huidige bestuurssamenstelling van een persoon in "een specifieke kleur" en daarmee corresponderend gedrag..

Amstelveen, 11 juni 2019

Stichting Pensioenfonds British American Tobacco

Het bestuur,

J. van Dulst
Voorzitter

J.E.P. Bollen
Plaatsvervangend Voorzitter

R.H. Pennings
Secretaris

W.C.M. Bénard
Plaatsvervangend Secretaris

R.J. Sommeling
Bestuurslid

J.R. Schepen
Bestuurslid

Bevindingen van het verantwoordingsorgaan (“VO”) over het verslagjaar 2018

Het VO heeft, in het kader van zijn taakuitoefening, kennisgenomen van het bestuursverslag en de jaarrekening over 2018 (in concept), het conceptrapport van de visitatiecommissie, alsmede het concept actuariel rapport en de bijlagen van de adviserend actuaris.

Het VO is gedurende het gehele jaar bij bestuursaangelegenheden betrokken geweest. Enerzijds door actieve participatie in drie bestuursvergaderingen en anderzijds door ontvangst van alle relevante documenten en de mogelijkheid vragen te stellen dienaangaande. Daarnaast heeft het VO gezamenlijk met het bestuur en het pensioenbureau deelgenomen aan drie permanente educatiedagen en heeft het VO regelmatig gesproken met het pensioenbureau over diverse andere onderwerpen. Een afvaardiging van het VO is bij het visitatieproces betrokken geweest en heeft overleg gehad met de visitatiecommissie. Er heeft geen separaat overleg met de accountant of actuaris plaatsgevonden.

Verder is het VO gevraagd om onderwerpen voor de permanente educatie dagen aan te dragen en heeft het VO een uitnodiging ontvangen voor de ronde-tafel monitoringscommissie Code Pensioenfondsen (“CP”) en de thema bijeenkomst VO bij DNB. Het nalevingsonderzoek inzake de CP is door twee VO leden ingevuld.

Het VO is, conform het Reglement Verantwoordingsorgaan, bevoegd om jaarlijks een algemeen oordeel te geven over het handelen van het bestuur in algemene zin en het uitgevoerde beleid, alsmede beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben en de naleving van de CP door het bestuur. Hieronder wordt nader ingegaan op het algemene oordeel van het VO ten aanzien van voornoemde onderdelen.

Handelen in algemene zin

Het VO heeft geconstateerd dat:

- Het bestuur heeft gehandeld in lijn met vigerende wet- en regelgeving en de statuten van het pensioenfonds;
- Het bestuur heeft daarbij waar nodig stilgestaan bij de belangen van de verschillende belanghebbenden en heeft deze op adequate wijze in zijn besluitvorming meegewogen;
- Het bestuur heeft de missie en visie van het pensioenfonds op actualiteit geëvalueerd en heeft geoordeeld dat de beleidsuitgangspunten en de doelstellingen voldoende zijn behaald.

Het door het bestuur uitgevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar

Het bestuur heeft de beleidsuitgangspunten en doelstellingen in december 2018 in aanwezigheid van het VO beoordeeld. Naar mening van het VO is het uitgevoerde beleid consistent met de beleidsuitgangspunten en de doelstellingen van het pensioenfonds.

Beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben

Het bestuur heeft beoordeeld of er aanleiding is om de beleidsmatig vastgestelde maximale 10-jaars periode voor het inhalen van de oudste gemiste toeslag aan te passen. De gemiste toeslag van 1 januari 2009 verloopt op 1 januari 2019. Het bestuur heeft geconcludeerd dat er geen aanleiding is om het beleid aan te passen, hetgeen inhoudt dat het deel van de niet ingehaalde toeslag van 1 januari 2009 per 1 januari 2019 komt te vervallen. Het VO heeft van dit besluit kennis genomen.

Naar aanleiding van de discussie rond de financiering van de Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling (“Wet VPL”) heeft het bestuur besloten om de definitieve wetgeving af te wachten, maar gaat ervan uit dat de financiering van de Wet VPL aanspraken op basis van dezelfde grondslagen als de pensioenregeling kan worden voortgezet. Het VO heeft van dit besluit kennis genomen.

Naleving van de Code Pensioenfondsen door het bestuur

Vanaf de inwerkingtreding van de CP monitort en beoordeelt het bestuur jaarlijks op een gestructureerde wijze of en in hoeverre de CP wordt nageleefd en onderbouwt het bestuur helder en duidelijk waarom het van de normen van de CP afwijkt. De onderbouwing, op basis van de nieuwe CP (2018) is tevens in paragraaf 10 (Rapportage over governance) van het bestuursverslag opgenomen. Het bestuur heeft besloten om een aantal zaken anders in te richten om zo aan meer normen te voldoen. Het VO is van mening dat het bestuur de CP op een correcte wijze naleeft.

Adviesrecht VO en vrijwillig verzoek om advies

In het Reglement Verantwoordingsorgaan is de taakbeschrijving van het VO ten aanzien van het adviesrecht opgenomen, welke in lijn is met de voorgeschreven adviesrechten vanuit de Pensioenwet. Het bestuur heeft, conform de wettelijke vereisten, advies gevraagd ten aanzien van voorgestelde wijzigingen in het reglement Klachten en Geschillen en het reglement Verantwoordingsorgaan. Daarnaast heeft het VO uit vrije wil van het bestuur een verzoek om advies ontvangen ten aanzien van de update van het document houdbaarheid bedrijfsmodel / kwetsbaarheidsanalyse. Onderstaand worden deze zaken toegelicht.

Het aangepaste reglement Klachten en Geschillen is in concept aan het VO voorgelegd. De aanpassingen betroffen voornamelijk de definities en de procedure. Het VO heeft een aantal tekstuele (niet inhoudelijke) suggesties voorgesteld welke door het bestuur zijn overgenomen.

Als gevolg van wijzigingen in andere documenten diende het reglement Verantwoordingsorgaan te worden geactualiseerd. Het aangepaste reglement Verantwoordingsorgaan is in concept aan het VO voorgelegd. Het VO heeft ingestemd met de aanpassingen.

In 2018 heeft het bestuur het document houdbaarheid bedrijfsmodel / kwetsbaarheidsanalyse geactualiseerd en heeft het bestuur vrijwillig, zonder wettelijke verplichting, om advies gevraagd. Door het VO zijn nadere vragen aan het bestuur gesteld, die naar tevredenheid van het VO zijn beantwoord.

Eindoordeel

Het bovenstaande leidt ertoe dat het VO positief oordeelt ten aanzien van het door het bestuur gevoerde beleid in 2018.

Reactie van het bestuur op bevindingen verantwoordingsorgaan over het verslagjaar 2018

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor de constructieve discussies aangaande het gevoerde beleid in 2018. Het bestuur heeft geconstateerd dat het verantwoordingsorgaan positief staat tegenover: de aanpassingen in de genoemde reglementen en het geactualiseerde document houdbaarheid bedrijfsmodel / kwetsbaarheidsanalyse . Het bestuur streeft er naar om de positieve en constructieve samenwerking met het verantwoordingsorgaan komend jaar weer verder uit te bouwen.

Samenvatting van Rapport Bevindingen Visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds British American Tobacco 2018

1. Inleiding

Het bestuur heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie, na advies van het Verantwoordingsorgaan (VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds.

De visitatiecommissie (VC) heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds.

De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever, en in het jaarverslag. Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de VC. De visitatie strekte zich uit tot de op medio februari 2019 beschikbare informatie over de periode t/m 31 december 2018.

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC is van oordeel dat het beleid van het bestuur voldoende evenwichtig en op een voldoende zorgvuldige manier tot stand is gekomen en uitgevoerd. Daarbij is sprake van een bestendige gedragslijn. De VC heeft geen majeure constatering met betrekking tot de algemene gang van zaken in het Fonds en de risicobeheersing.

a..Follow-up vorige visitatie

Het Fonds voldoet aan de normen met betrekking tot het al dan niet opvolgen van aanbevelingen uit vorige visitaties. De prioriteitstelling en de beslissingen om enkele aanbevelingen niet op te volgen worden gemotiveerd.

b..Algemene gang van zaken

Het bestuur van het Fonds wordt op toereikende wijze voorzien van informatie over (de ontwikkelingen in) wet- en regelgeving en reageert adequaat op veranderingen in de omgeving van het Fonds. Het Pensioenbureau van het Fonds vervult een centrale rol in de advisering naar het bestuur over de te ondernemen acties en bewaakt daarbij ook de voortgang. Het gevoerde beleid volgt voldoende duidelijk uit de geformuleerde missie, visie en strategie, en uit de risicohouding. De verantwoording omtrent het behalen van de strategische doelstellingen kan herkenbaarder worden gecommuniceerd.

Het Fonds is een gesloten pensioenfonds waarbij door het bestuur met voldoende frequentie en op adequate wijze aandacht wordt gegeven aan de kwetsbaarheden en mogelijke alternatieve uitvoeringsvormen.

c. Governance

De oordeelsvorming en besluitvorming van het bestuur vinden op een toereikende en evenwichtige wijze plaats op grond van een goede voorbereiding en documentatie van de in de bestuursvergaderingen te behandelen onderwerpen. Enkele aanbevelingen van de VC houden verband met verbeterde terugzoekbaarheid van belangenafweging achter besluiten en de afwikkeling van adviezen van het VO in vergadersverslagen en achterliggende documentatie. De notulen bevatten deze belangenafweging wel.

d. Geschiktheid

De fondsorganen zijn geschikt en ondernemen voldoende actie om dit te blijven. Het Fonds legt de mogelijkheden en onmogelijkheden met betrekking tot diversiteit in de fondsorganen goed uit. Desalniettemin behoeft dit aspect blijvend aandacht bij de werving van elk nieuw lid van de fondsorganen.

e. Beleggingen

De VC is van mening dat het beleggingsbeleid, alsmede de uitvoering en de uitbesteding ervan adequaat worden ingevuld. Bij de totstandkoming van het beleggingsbeleid is sprake van een gestructureerde aanpak die mede gebaseerd is op een gedegen analyse. Er bestaat consistentie tussen het beleggingsbeleid enerzijds en de missie, visie en strategie en beleggingsbeginselen anderzijds.

Met betrekking tot ESG-beleid kijkt het Fonds duidelijk naar de door hem begrepen voorkeuren van de belanghebbenden enerzijds en de mogelijkheid die vermogensbeheerders gegeven aanvaardbare kosten en risicoprofiel bieden anderzijds. Beide aspecten maken een snelle en mogelijk radicale ontwikkeling door. Het is dan ook van belang dat het Fonds ontwikkelingen in wensen en mogelijkheden op de voet blijft volgen.

f. Risico's

De VC heeft kunnen vaststellen dat de algemene beginselen van het risicobeheer door het Fonds op adequate wijze wordt ingevuld. Daarbij is sprake van een systematische risicoanalyse die ook onderdeel uitmaakt van de bestuurscyclus. De risico's die voortvloeien uit de uitbestede processen worden bewaakt door middel van kennisname van de ISAE en SOC-rapporten van de uitbestedingspartners.

g. Communicatie

Het communicatiebeleid en de communicatie aan individuen en op de website zijn adequaat ingericht. Gezien de snelle en drastische ontwikkelingen in het pensioenlandschap kan een ontmoeting met belanghebbenden in bijvoorbeeld een deelnemersbijeenkomst een verrijking zijn ten opzichte van de huidige communicatiemiddelen in de vorm van website en enquêtes.

De visitatiecommissie

Patricia Huisman
Mariëtte Simons
Niek de Jager

Reactie van het bestuur op het verslag intern toezicht over boekjaar 2018

Het bestuur dankt de visitatiecommissie voor het visitatierapport en daarin opgenomen aanbevelingen ten aanzien van het functioneren van het bestuur en de processen en procedures van het pensioenfonds. In een open, kritische dialoog tussen de visitatiecommissie en een afvaardiging van het bestuur en het verantwoordingsorgaan is dit rapport plus aanbevelingen tot stand gekomen.

De aard van de bevindingen en het beperkte aantal bevindingen, onderschrijven dat het bestuur en het pensioenbureau goed functioneren en dat de processen en procedures over het algemeen goed op orde zijn.

Het bestuur zal de aanbevelingen, net als met de aanbevelingen uit 2017 het geval was, op een zorgvuldige wijze gaan behandelen.

II Jaarrekening

Balans per 31 december 2018

Na bestemming van het saldo van baten en lasten

(In duizenden €)

ACTIVA

	Ref.	31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
Beleggingen voor risico pensioenfonds	4				
Aandelen		162.415		185.372	
Vastrentende waarden		443.576		457.630	
Derivaten		26.922		24.771	
			632.913		667.773
Vorderingen en overlopende activa	5				
Vorderingen uit hoofde van beleggingen		-		-	
Overige vorderingen en overlopende activa		-		-	
			-		-
Overige activa					
Liquide middelen		472		2.178	
			472		2.178
Totaal activa			633.385		669.951

PASSIVA

	Ref.	31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
Stichtingskapitaal en reserves	6				
Stichtingskapitaal		1		1	
Algemene reserve		90.589		127.492	
			90.590		127.493
Technische voorzieningen	7				
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		529.090		521.129	
Overige technische voorzieningen		1.547		1.783	
			530.637		522.912
Overige schulden en overlopende passiva	8				
Derivaten		11.379		18.555	
Overige schulden en overlopende passiva		779		991	
			12.158		19.546
Totaal passiva			633.385		669.951

Staat van baten en lasten over 2018

	Ref.	€	2018 €	€	2017 €
Baten					
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers) en koopsommen	11	1.721		1.753	
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	12	-14.210		22.655	
Totaal Baten			-12.489		24.408
Lasten					
Pensioenuitkeringen	13		-15.488		-14.650
Pensioenuitvoeringskosten	14		-1.183		-1.106
Pensioenopbouw		-973		-1.266	
Indexering en overige toeslagen		-10.539		-7.424	
Rentetoevoeging		1.338		1.145	
Onttrekking voor pensioenuitkering en pensioenuitvoeringskosten		15.763		15.188	
Wijziging marktrente		-19.450		6.592	
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen		5.900		-18	
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	15		-7.961		14.217
Mutatie overige technische voorzieningen	16		236		68
Saldo overdracht van rechten	17		-11		-
Betaalde rente			-7		-7
Totaal Lasten			-24.414		-1.478
Saldo van baten en lasten			-36.903		22.930
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>					
Algemene Reserve			-36.903		22.930
Totaal saldo van baten en lasten			-36.903		22.930

Kasstroomoverzicht over 2018

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
Ontvangen premies en koopsommen	1.487		2.066	
Betaald wegens overgedragen verplichtingen	-10		-	
Betaalde pensioenuitkeringen	-15.493		-14.332	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.017		-1.231	
Diversen	-		-	
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		-15.033		-13.497
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
Verkopen en aflossingen van beleggingen	39.287		246.670	
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	-261		488	
Aankopen beleggingen	-24.919		-231.935	
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-780		-514	
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		13.327		14.709
Netto kasstroom		-1.706		1.212
Mutatie liquide middelen		-1.706		1.212
Het verloop van de liquide middelen is als volgt:				
Stand per 1 januari		2.178		966
Mutatie liquide middelen		-1.706		1.212
Stand per 31 december		472		2.178

Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

1 Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

Het pensioenfonds heeft ten doel het verlenen van pensioenaanspraken en het doen van pensioenuitkeringen aan deelnemers, deelnemers en gewezen deelnemers en gepensioneerden, alsmede aan hun nabestaanden, een en ander overeenkomstig het pensioenreglement. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregelingen van de volgende aangesloten ondernemingen: British American Tobacco Nederland B.V., British American Tobacco Holdings (The Netherlands) B.V. en een groep werknemers bij Theodorus Niemeyer B.V. van wie per 1 januari 2009 het arbeidscontract is overgegaan van British American Tobacco Manufacturing B.V. naar Theodorus Niemeyer B.V.. Tevens wordt de pensioenregeling uitgevoerd voor de medewerkers van het pensioenbureau.

1.2 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd. Hierbij worden alle ontvangsten en uitgaven als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

1.3 Vestigingsplaats

Stichting Pensioenfonds British American Tobacco is statutair gevestigd in Amstelveen, kantoor houdende aan de Handelsweg 53 A te Amstelveen en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41200082.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving, met uitzondering van RJ 390 in verband met artikel 146 van de Pensioenwet. 'In de jaarrekening worden alle bedragen gepresenteerd in duizenden euro's tenzij anders vermeld.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op reële waarde (dit is niet gelijk aan de reële verplichtingen, welke de verplichtingen inclusief toekomstige prijsinflatie omvatten). De overige activa en passiva worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen in paragraaf 2.2.1 Schattingswijzigingen.

2.2.1 Schattingswijzigingen

In 2018 heeft zich de volgende schattingswijziging voorgedaan:

- De overgang naar de Prognosetafel AG2018. Deze overgang heeft de verplichtingen met € 5.200 duizend doen dalen (per 31 december 2018).

2.3 Schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening heeft het bestuur van het pensioenfonds zich een oordeel gevormd en schattingen gedaan die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen in de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

2.4 Opname van actief, verplichting, bate of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden ten gunste van de baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden ten laste van de baten en lasten opgenomen wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

2.5 Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in duizenden euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Niet-monetaire activa die volgens de actuele waarde wordt gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op het moment waarop de actuele waarde wordt bepaald.

2.6 Beleggingen voor risico pensioenfonds

Aandelen

De reële waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsinstellingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden en participaties in beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde wordt bepaald aan de hand van de beursnotering per balansdatum. De lopende rente op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.

Derivaten

Derivaten worden in de jaarrekening opgenomen tegen reële waarde. De verwerking van waardeveranderingen in de reële waarde is afhankelijk van het feit of het afgeleide instrument al dan niet als een afdekkingsinstrument wordt aangemerkt. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. Indien een derivatenpositie negatief is wordt de tegenwaarde onder de schulden verantwoord.

2.7 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie en worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Vorderingen en overlopende activa worden onderscheiden van vorderingen in verband met beleggingstransacties. Voor deze vorderingen benadert de reële waarde de boekwaarde.

2.8 Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de liquide middelen zijn opgenomen de banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen als schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

2.9 Overige schulden en overlopende passiva

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

2.10 Stichtingskapitaal en reserves

Het stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds conform artikel 2:389 en artikel 2:390 BW aanhoudt, blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Door het pensioenfonds is besloten geen herwaarderingsreserve (conform artikel 2:390 lid 1 BW) op te nemen, omdat dit op grond van artikel 146 van de Pensioenwet niet verplicht is voor pensioenfondsen.

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend door de laatste 12 maandelijkse actuele DNB dekkingsgraden bij elkaar op te tellen en te delen door 12.

2.11 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen (VPV) voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op basis van de door DNB gepubliceerde RTS. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van de toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en eventuele onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de actuele RTS zoals gepubliceerd door DNB.

Bij de berekening van de VPV is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of en eventueel in hoeverre een toeslag wordt toegekend over ingegane pensioenen en premievrije pensioenaanspraken. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van *ex ante*-condities) zijn bij de vaststelling van de VPV inbegrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

De VPV is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- De gehanteerde marktrente die gebaseerd is op de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB, rekening houdend met een duration van de nominale uitkeringen van 16 jaar (2017: 17 jaar);
- Prognosetafel AG2018 (2017: AG 2016);
- Sterftec correctiefactoren voor mannelijke hoofdverzekerden ten opzichte van de Nederlandse bevolking met de Mercer-correctietabel 2016 op basis van inkomensklasse "Midden" en voor de vrouwelijke hoofdverzekerden een correctie ten opzichte van de Nederlandse bevolking met de Mercer-correctietabel 2016 op basis van inkomensklasse "Hoog". Voor de medeverzekerden geldt het omgekeerde ("Midden" voor vrouwen en "Hoog" voor mannen);
- Leeftijdverschil man – vrouw; hierbij wordt uitgegaan dat de vrouw drie jaar jonger is dan haar man;
- De opslag voor uitgesteld wezenpensioen is 5% van de voorziening pensioenverplichtingen voor uitgesteld partnerpensioen;
- De gehanteerde staffel met betrekking tot de veronderstelde gehuwdheidsfrequentie loopt vanaf 18 jaar met een gehuwdheidsfrequentie van 0% op tot 100% gehuwdheidsfrequentie vanaf 67 jaar; en
- Kostenopslag ter grootte van 2% van de VPV in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Overige technische voorzieningen

Overige technische voorzieningen worden opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's voor zover niet opgenomen in de berekening van de VPV.

Voor de voortzetting van pensioenopbouw in verband met arbeidsongeschiktheid wordt voorzien door het opnemen van de post voorziening arbeidsongeschiktheid in de overige technische voorzieningen. Bij de berekening van deze voorziening

wordt rekening gehouden met de contante waarde van de toekomstige schadelast waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid. Hierbij wordt uitgegaan van ongewijzigde voortzetting van het arbeidsongeschiktheidspercentage. Voor arbeidsongeschikte deelnemers welke vóór 1 januari 2007 arbeidsongeschikt zijn geworden is de reglementswijziging van 2015 niet van toepassing. Deelnemers welke na 1 januari 2007 arbeidsongeschikt zijn geworden, volgen de reglementswijzigingen van de actieve deelnemers.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

3.1 Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

3.2 Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies en koopsommen zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

3.3 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden en soortgelijke opbrengsten, eventueel geclassificeerd vanuit indirecte beleggingsopbrengsten. Dividenden worden verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Onder deze interne kosten worden onder andere de kosten voor de bewaarbank verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d. verrekend.

3.4 Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. WAO/WIA-bedragen worden op de uitkering in mindering gebracht.

3.5 Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Personeelsbeloningen (lonen, sociale lasten enz.) voor medewerkers van het pensioenbureau vormen geen aparte regel in de staat van baten en lasten. Deze kosten zijn opgenomen onder pensioenuitvoeringskosten. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de betreffende toelichting.

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De medewerkers van het pensioenbureau hebben een bonusregeling gekoppeld aan die van BAT. De waarde van deze regeling wordt als kosten in de staat van baten en lasten verwerkt. Het totale als kosten te verwerken bedrag is de reële waarde van de toegekende beloning.

3.6 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd op het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Indexering en overige toeslagen

Voor zover het bestuur in een boekjaar heeft besloten om aan de ingegane pensioenen, premievrije rechten en de pensioengrondslag voor de arbeidsongeschikten een toeslag toe te kennen wordt deze toeslag in de voorziening per ultimo boekjaar opgenomen.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de éénjaars rekenrente primo jaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar. Primo 2018 en 2017 was de éénjaars rekenrente negatief.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Door uitbetaling van pensioenen vervalt een deel van de pensioenverplichting. Tevens valt door uitbetaling van pensioenen gedurende het verslagjaar de excasso-opslag op de gedane uitkeringen vrij, waardoor de pensioenverplichtingen eveneens afnemen.

Wijziging marktrente

De cijfers per ultimo 2018 en 2017 zijn op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur berekend.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De voorziening pensioenverplichtingen verandert door inkomende en uitgaande waardeoverdrachten.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

Deze post betreft de overige mutaties van de voorziening pensioenverplichting.

3.7 Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdracht van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

3.8 Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

4 Beleggingen voor risico pensioenfonds

	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 31 december 2016	176.393	458.166	6.201	640.760
Aankopen	11.534	230.349	1.637	243.520
Verkopen	-21.984	-224.670	-11.828	-258.482
Waardeontwikkeling	19.429	-6.215	10.206	23.420
Stand per 31 december 2017	185.372	457.630	6.216	649.218
Bij: derivaten met een negatieve waarde			18.555	18.555
			24.771	667.773
Aankopen	7.031	10.456	7.432	24.919
Verkopen	-22.073	-17.214	-	-39.287
Waardeontwikkeling	-7.915	-7.296	1.895	-13.316
Stand per 31 december 2018	162.415	443.576	15.543	621.534
Bij: derivaten met een negatieve waarde			11.379	11.379
			26.922	632.913

Door het pensioenfonds wordt, net als in 2017, niet belegd in premiebijdragende ondernemingen.

Aandelen

	2018	2017
	€	€
Niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingsfondsen	162.415	185.372
Stand per 31 december	162.415	185.372

Per ultimo 2018 en 2017 was er geen sprake van Securities Lending.

Vastrentende waarden

	2018	2017
	€	€
Obligaties	151.654	157.817
Geldmarktfondsen/liquide middelen	291.922	299.813
Stand per 31 december	443.576	457.630

Het pensioenfonds heeft gedurende het verslagjaar, net als over 2017, wat betreft vastrentende waarden geen gebruik gemaakt van een Securities Lending Program. Uit dien hoofde werden derhalve ook geen inkomsten gegenereerd.

Derivaten

	2018	2017
	€	€
Valutaderivaten	277	533
Nominale renteswaps	15.266	5.683
Stand per 31 december	15.543	6.216

Onderstaand wordt inzichtelijk gemaakt hoe de verdeling van de derivaten in de balans worden gepresenteerd.

Type contract	Expiratiedatum	Onderliggende contract-omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva
		€	€	€
Valutatermijncontracten	4 maart 2019	103.098	709	432
Renteswaps	2020-2064	52.640	26.213	10.947
Totaal		155.738	26.922	11.379

Per soort derivaat wordt het totaal van contracten met positieve of negatieve waarde gegeven.

Overige toelichtingen

De volgende balansposities en/of toekomstige kasstromen worden door het fonds door middel van derivaten afgedekt:

- Alle valuta exposure van aandelenbeleggingen in ontwikkelde landen (niet van aandelenbeleggingen in opkomende landen) wordt volgens de strategische benchmark afgedekt door het gebruik van 'forwards'; en
- Een gedeelte van de geprognosticeerde nominale verplichtingen van het fonds wordt afgedekt middels een combinatie van vastrentende waarden en rentederivaten ter verlagings van het renterisico. Ultimo 2018 bedraagt deze afdekking voor het renterisico 31% (2017: 31%).

Voor aanvullende toelichtingen uit hoofde van derivaten wordt verwezen naar *Specifieke financiële instrumenten (derivaten)* in paragraaf 9 van de toelichting op de jaarrekening, Risicobeheer en derivaten.

Methodiek bepaling marktwaarde

Onderstaand wordt weergegeven op welke methoden de beleggingen ultimo 2018 zijn gewaardeerd.

	Genoteerde marktprijzen	Contante waarde berekeningen	Intrinsieke waarde	Waarderingsmodellen	Totaal
	€	€	€	€	€
Aandelen	-	-	162.415	-	162.415
Vastrentende waarden	-	-	443.576	-	443.576
Derivaten	-	-	-	15.543	15.543
Totaal	-	443.576	162.415	15.543	621.534

Onderstaand wordt weergegeven op welke methoden de beleggingen ultimo 2017 waren gewaardeerd.

	Genoteerde marktprijzen	Contante waarde berekeningen	Intrinsieke waarde	Waarderingsmodellen	Totaal
	€	€	€	€	€
Aandelen	-	-	185.372	-	185.372
Vastrentende waarden	-	-	457.630	-	457.630
Derivaten	-	-	-	6.216	6.216
Totaal	-	457.630	185.372	6.216	649.218

Opgemerkt wordt dat schattingen naar hun aard subjectief zijn en dat de geschatte actuele waarden van financiële instrumenten derhalve inherent onderhevig zijn aan onzekerheden en waardeoordelen ten aanzien van volatiliteit, rentestand en kasstromen. Deze schattingen zijn momentopnames, gebaseerd op de marktomstandigheden en de op dat moment beschikbare informatie.

Schatting van reële waarde in geval van ontbreken van directe marktnoteringen

De belangrijkste waarderingsmodellen en -technieken zijn gehanteerd bij het schatten van de reële waarde van de swaps en de valutatermijncontracten.

5 Vorderingen en overlopende activa

	2018	2017
	€	€
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	-	-
Overige vorderingen en overlopende activa	-	-
Stand per 31 december	-	-

Ultimo 2018 en 2017 zijn geen voorzieningen getroffen.

6 Stichtingskapitaal en reserves

	Stichtings- kapitaal	Algemene reserve	Totaal
	€	€	€
Stand per 31 december 2016	1	104.562	104.563
Bestemming saldo van baten en lasten	-	22.930	22.930
Stand per 31 december 2017	1	127.492	127.493
Bestemming saldo van baten en lasten	-	-36.903	-36.903
Stand per 31 december 2018	1	90.589	90.590

*Solvabiliteit en dekkingsgraad
(In duizenden €)*

	2018	2017
	€	€
Minimaal vereist eigen vermogen	21.989	21.755
Vereist eigen vermogen	62.351	69.347
Eigen vermogen per 31 december	90.590	127.493

De solvabiliteitspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als toereikend. Het vereist eigen vermogen is berekend op 11,8% van de nominale verplichtingen. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds bedraagt per 31 december 2018 123,9% (2017: 124,3%). De wettelijke reële dekkingsgraad bedroeg ultimo 2018 101,8% (2017: 101,5%).

De beleidsdekkingsgraad is berekend door het gemiddelde van de maandelijkse actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden te nemen. Deze maandelijkse actuele dekkingsgraden zijn maandelijks aangepast aan de actuele waardering van de beleggingen en voorziening pensioenverplichtingen, waarbij wijzigingen in schattingsmethodieken direct zijn toegepast.

In de statuten is geen bepaling opgenomen inzake de bestemming van het saldo van baten en lasten.

Het saldo van baten en lasten is toegevoegd aan de algemene reserve:

(In duizenden €)

Algemene reserve	-36.903
Saldo baten en lasten	-36.903

7 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen

Het mutatieoverzicht van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfondsen luidt als volgt:

	2018	2017
	Totaal	Totaal
	€	€
Stand per 1 januari	521.129	535.346
Bij:		
- Toevoeging pensioenopbouw	973	1.266
- Indexering en overige toeslagen	10.539	7.424
- Wijziging marktrente	19.450	-
- Overige mutaties	-	-
Af:		
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen	15.763	14.864
- Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	315	298
- Mutatie overdrachten van rechten	12	-
- Renteonttrekking	1.338	1.145
- Mutatie sterftegrondslagen	5.217	-
- Wijziging marktrente	-	6.592
- Overige mutaties	356	8
Stand per 31 december	529.090	521.129

Korte beschrijving van de aard van de pensioenregelingen

De pensioenregelingen 1999 en 2006 kunnen worden gekenmerkt als voorwaardelijke eindloon regelingen met een pensioenleeftijd van 62 jaar voor pensioenreglement 1999 (versie 2013) en een pensioenleeftijd van 65 jaar voor het pensioenreglement 2006 (versie 2013). Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 2% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan 12,5 maal het basismaandsalaris plus eventuele ploegentoeslag voor pensioenreglement 1999 (versie 2013) en 12 maal het basismaandsalaris plus eventueel vakantiegeld, dertiende maand en ploegentoeslag voor pensioenreglement 2006 (versie 2013), beide onder aftrek van een franchise. Deze franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op partner- en wezenpensioen. Jaarlijks beslist het bestuur of, en in hoeverre, op ingegane pensioenuitkeringen en premievrije rechten een toeslag wordt verleend. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeren deze pensioenregelingen zich als een uitkeringsovereenkomst. Vanaf 1 januari 2014 is de pensioenregeling voor de actieve deelnemers gewijzigd. De pensioenleeftijd is verhoogd naar 67 jaar en het opbouwpercentage is verlaagd naar 1,9%.

Vanaf 1 januari 2015 is de pensioenregeling voor de actieve deelnemers wederom gewijzigd. De sociale partners hebben de regeling gewijzigd in een middelloon regeling met een opbouwpercentage van 1,875%. Tevens is aangesloten bij het wettelijke maximum pensioengevend salaris van € 100.000,-. Voor de aanspraken die actieven vanaf 1 januari 2015 opbouwen zal elk jaar een onvoorwaardelijke toeslag van 3% worden toegekend, welke door premie wordt gefinancierd. Deze onvoorwaardelijke toeslag is alleen van toepassing voor zover en zolang de deelnemer in dienst is bij een aangesloten onderneming. Bij uitdiensttreding zullen deze aanspraken premievrij worden gemaakt en geldt de voorwaardelijke toeslagverlening. De aanspraken die actieven tot en met 31 december 2014 hadden opgebouwd, zijn premievrij gemaakt. Op deze aanspraken is ook de voorwaardelijke toeslagverlening van toepassing.

Als gevolg van aanpassingen in de fiscale wetgeving, is het pensioenreglement per 1 januari 2018 aangepast. Voor de pensioenopbouw vanaf 1 januari 2018 is de pensioenrichtleeftijd verhoogd van 67 jaar naar 68 jaar. Het opbouwpercentage is gelijk gebleven op 1,875%. De actieve deelnemers zullen, zolang ze in dienst zijn bij BAT, een onvoorwaardelijke toeslag van 3% ontvangen over de opgebouwde rechten vanaf 1 januari 2015. Op de aanspraken opgebouwd tot en met 31 december 2014 is de voorwaardelijke toeslag van toepassing. De aanspraken die tussen 1 januari 2015 en 31 december 2017 zijn opgebouwd kenden een pensioeningangsdatum van de verjaardag. Deze ingangsdatum is met terugwerkende kracht aangepast naar de eerste van de maand waarin men de pensioenrichtleeftijd bereikt.

Voorts heeft het bestuur besloten om met ingang van 1 januari 2018 voor alle reglementen de korting grootleeftijdsverschil bij partnerpensioen te laten vervallen en het bijzonder partnerpensioen bij vooroverlijden van de ex-partner (mits het ouderdomspensioen van de hoofddeelnemer nog niet is ingegaan) terug te laten vloeien naar de pensioenaanspraken van de hoofddeelnemer.

Per 1 januari 2010 is de pensioenregeling gesloten voor nieuwe deelnemers.

Toeslagverlening

De toeslagverlening van ingegane pensioenuitkeringen en premievrije rechten wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur. Het bestuur streeft er naar om ingegane pensioenuitkeringen en premievrije rechten jaarlijks aan te passen aan de gerealiseerde maatstaf voor prijsinflatie (CPI alle huishoudens afgeleid). In 2016 is deze ambitie als gevolg van de introductie van de wettelijke reële dekkingsgraad, verhoogd van 70% naar 100% van de maatstaf voor prijsinflatie.

De toeslagverlening binnen het pensioenfonds is afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds. De toeslagverlening is voorwaardelijk en het besluit tot toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur genomen. Het toeslagbeleid van het pensioenfonds is in 2015 gewijzigd en sluit aan bij de grenzen zoals opgenomen in het nieuw FTK.

Er bestaat geen recht op toekomstige toeslagverlening. Het is niet zeker of, en in hoeverre in de toekomst toeslagen worden toegekend. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen worden uit het overrendement betaald.

Inhaaltoeslagen

Indien in het verleden geen volledige toeslag heeft plaatsgevonden, kunnen onder bepaalde omstandigheden inhaalindexaties worden toegekend. Stichting Pensioenfonds British American Tobacco heeft per 1/1/2009, 1/1/2011, 1/1/2012, 1/1/2013, 1/1/2014, 1/1/2015 en 1/1/2017 geen (volledige) toeslag kunnen verlenen.

	Toegekende indexatie	Volledige indexatie	Verschil	Verleende inhaaltoeslag	Datum verleende inhaaltoeslag
	%	%	%	%	
Jaar 2018 (per 1/1/2019)	1,68	1,68	0,00		
Jaar 2017 (per 1/1/2018)	1,34	1,34	0,00		
Jaar 2016 (per 1/1/2017)	0,18	0,36	0,18		
Jaar 2015 (per 1/1/2016)	0,41	0,41	0,00		
Jaar 2014 (per 1/1/2015)	0,52	0,75	0,23		
Jaar 2013 (per 1/1/2014)	0,63	0,90	0,27		
Jaar 2012 (per 1/1/2013)	0,64	2,03	1,39		
Jaar 2011 (per 1/1/2012)	0,00	2,33	2,33		
Jaar 2010 (per 1/1/2011)	0,21	1,38	1,17		
Jaar 2009 (per 1/1/2010)	0,40	0,40	0,00		
Jaar 2008 (per 1/1/2009)	0,00	2,53	2,53	0,45	1/1/2019
				0,15	1/1/2018

Aangezien de reële dekkingsgraad per ultimo november 2017 hoger was dan 100% bestond er de mogelijkheid tot het verlenen van een inhaaltoeslag. Als er ruimte is voor inhaaltoeslag, wordt als eerste (een gedeelte van) de oudste gemiste toeslag ingehaald. De toeslag per 1 januari 2009 is de oudste gemiste toeslag. De inhaaltoeslag is alleen van toepassing op de deelnemers die de toeslag per 1 januari 2009 ook werkelijk hebben gemist. Het bestuur heeft besloten om de deelnemers die de toeslag per 1 januari 2009 hebben gemist, per 1 januari 2019 een inhaaltoeslag van 0,45% toe te kennen.

Ultimo 2018 bedraagt de gemiddelde interne rekenrente 1,32% bij een nominale duration van de pensioenverplichtingen van 16 jaar (2017: 1,45% bij een nominale duration van de pensioenverplichtingen van 17 jaar). Ter bepaling van de gemiddelde interne rekenrente is de DNB rentetermijnstructuur (inclusief UFR) gebruikt.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2018		2017	
	In duizenden €	Aantallen	In duizenden €	Aantallen
Actieven en arbeidsongeschikten	37.149	80	40.483	94
Gepensioneerden (en PP en WZP)	263.205	1.153	241.206	1.114
Slapers	228.736	1.163	239.440	1.211
Stand per 31 december	529.090	2.396	521.129	2.419

Overige technische voorzieningen

	2018	2017
	€	€
Voorziening voor arbeidsongeschiktheid	1.140	1.270
Voorziening onvoorwaardelijke indexatie	407	513
Stand per 31 december	1.547	1.783

De voorziening arbeidsongeschiktheid betreft de contante waarde (op basis van de DNB RTS) van de toekomstig op te bouwen aanspraken voor arbeidsongeschikte deelnemers op basis van hun huidige arbeidsongeschiktheidspercentage. In deze voorziening is tevens het uitloopriscio opgenomen.

Voor een aantal deelnemers is door de werkgever toekomstige indexatie ingekocht bij het pensioenfonds. Hiermee is een voorziening gevormd. Vanuit deze voorziening wordt jaarlijks de indexatie van de betreffende deelnemers bekostigd. Beide voorzieningen hebben een langlopend karakter.

Het mutatieoverzicht van de overige technische voorzieningen is hieronder opgenomen:

	2018	2017
	€	€
Stand per 1 januari	1.783	1.851
Saldo onttrekking	236	68
Stand per 31 december	1.547	1.783

8 Overige schulden en overlopende passiva

	2018	2017
	€	€
Derivaten	11.379	18.555
Overige schulden en overlopende passiva	779	991
Stand per 31 december	12.158	19.546

Alle overige schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. De looptijd van de derivaten met negatieve waarde varieert van 3 maanden tot 46 jaar.

9 Risicobeheer en derivaten

Beleid en risicobeheer

Ten aanzien van het risicobeheer heeft het bestuur de beschikking over de volgende beleidsinstrumenten:

- ALM-beleid en duration-matching;
- Financieringsbeleid;
- Premiebeleid;
- Toeslagenbeleid;
- Herverzekeringsbeleid;
- Risicobeleid alternatieve beleggingen; en
- Risicobeleid ten aanzien van uitbesteding.

Welke beleidsinstrumenten het bestuur op welke manier zal hanteren wordt bepaald op basis van uitvoerige analyses van de te verwachten toekomstige ontwikkelingen van de verplichtingen en de ontwikkelingen op de financiële markten. Voor deze analyses wordt onder andere gebruikt gemaakt van Asset Liability Management studies (ALM). Een ALM studie analyseert de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

Op basis van de uitkomsten van deze analyses stelt het bestuur beleggingsrichtlijnen vast waarop het uit te voeren beleggingsbeleid wordt gebaseerd. De beleggingsrichtlijnen zetten uiteen binnen welke normen en grenzen het beleggingsbeleid moet worden uitgevoerd, en richten zich op het beheersen van de belangrijkste (beleggings-)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

1. Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte is voor toeslagverlening op opgebouwde pensioenaanspraken en bestaat het risico dat het fonds een werkgeversbijdrage ter dekking van het tekort moet heffen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven aanspraken en pensioenrechten verlaagt.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het fonds buffers in het eigen vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de fonds specifieke restrisico's (na afdekking) bij de strategische mix.

	31 december 2018	31 december 2017
	€	€
S1 Renterisico	19.649	21.606
S2 Aandelen en vastgoed	47.625	52.383
S3 Valutarisico	9.035	10.879
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	2.996	4.833
S6 Verzekeringstechnisch risico	14.299	14.643
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheer risico	-	-
Diversificatie effect	-31.253	-34.997
Totaal S (vereiste buffers)	62.351	69.347
Aanwezig vermogen (totale activa – schulden)	90.590	127.493
Surplus	28.239	58.146

2. Marktrisico (S1 – S4)

Marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. De beleggingsdoelstellingen bepalen de strategie die het pensioenfonds volgt ten aanzien van het beleggingsrisico. In de dagelijkse praktijk ziet het pensioenbureau erop toe dat het marktrisico conform de aanwezige beleidskaders binnen de beleggingsrichtlijnen blijft. De totale marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur en de beleggingsadviescommissie.

2.1 Rente- en inflatierisico

Het rente- en inflatierisico is het risico dat de waarden van de 'matching' portefeuille en de (reële) pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van (on)gunstige veranderingen in de marktrente en/of de inflatie.

De beheerder van de 'matching' portefeuille heeft een mandaat gekregen waarbij de tracking error van de portefeuille ten opzichte van de in beheer gegeven kasstromen niet groter mag zijn dan 2% (op marktwaarde). Dit betekent in de praktijk dat de afwijkingen tussen het mandaat en de in beheer gegeven kasstromen van het pensioenfonds zeer beperkt zijn.

2.2 Valutarisico

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid is dat in beginsel niet lonende risico's voor zover mogelijk zullen worden afgedekt. Hieronder valt, strategische gezien, ook het valutarisico. Waar mogelijk worden beleggingen voor het valutarisico vrijwel volledig afgedekt naar de euro. Tactisch gezien kan hiervan worden afgeweken. Bij de aandelenbeleggingen in opkomende markten worden valuta om praktische en kostentechnische redenen niet afgedekt.

Ultimo 2018 wordt voor circa 23 % (2017 : 26%) van de totale beleggingsportefeuille belegd in een andere valuta dan de euro, met name in de Verenigde Staten. Hierbij is 69% van de aanwezige valutapositie (2017: 73%) afgedekt naar de euro. De waarde van de per einde verslagjaar uitstaande valutatermijncontracten bedraagt € 277 duizend (2017: € 533 duizend) De beleggingen in vreemde valuta kunnen per categorie als volgt worden gespecificeerd:

	31 december 2018	31 december 2017
	€	€
Aandelen	149.842	168.283
Vastrentende waarden	-	-
Totaal	149.842	168.283

De valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Voor afdekking	Valuta-derivaten	2018 Netto positie (na)	2017 Netto positie (na)
	€	€	€	€
Euro	12.573	103.097	115.670	141.104
Britse pond	7.045	-6.917	128	35
Japanse yen	9.926	-10.019	-93	98
Amerikaanse dollar	71.637	-71.020	617	308
Overige	61.234	-14.864	46.370	44.360
Totaal	162.415	277	162.692	185.905

Het bestuur heeft besloten de risico's met betrekking tot de valuta van aandelen opkomende markten om praktische en kostentechnische redenen niet af te dekken. Deze zijn onder 'Overige' opgenomen.

2.3. Prijsrisico

Prijsrisico is het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardeveranderingen plaatsvinden. Wijzigingen in marktomstandigheden hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, omdat alle beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde waarbij waardeveranderingen direct worden verwerkt in het saldo van baten en lasten. Spreiding binnen de portefeuille (diversificatie) kan het prijsrisico dempen. Het prijsrisico kan ook afgedekt worden door gebruik te maken van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

De aandelenbeleggingen van het pensioenfonds kunnen als volgt naar sectoren en regio's worden onderverdeeld:

Aandelen (regio)	31 december 2018	31 december 2017
	€	€
Europa	25.683	33.486
Noord Amerika	75.474	88.641
Azië	15.477	19.224
Opkomende landen	45.781	44.021
Totaal	162.415	185.372

3. Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het 'settlement risico'. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn de overeengekomen tegenprestatie na te komen waardoor het fonds mogelijk financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaal niveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij jegens het fonds heeft: het stellen van extra zekerheden zoals onderpand en het uitlenen van effecten. Ter afdekking van het settlement risico wordt door het fonds alleen belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten (renteswaps), wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat openstaande posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door middel van onderpand. Bij valutatermijncontracten wordt niet gewerkt met ISDA/CSA-overeenkomsten.

In de onderstaande tabel wordt de verdeling van de beleggingen (vastrentende waarden, renteswaps en valutatermijncontracten) naar sector weergegeven:

	31 december 2018	31 december 2017
	€	€
Overheidsinstellingen	79.459	52.160
Financiële instellingen	379.661	411.685
Totaal	459.120	463.845

De verdeling van de beleggingen (vastrentende waarden, renteswaps en valutatermijncontracten) naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

	31 december 2018	31 december 2017
	€	€
Ontwikkelde markten	459.120	463.845
Totaal	459.120	463.845

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de beleggingen (vastrentende waarden, renteswaps en valutatermijncontracten) kan het volgende overzicht worden gegeven, op basis van de credit ratings van Moody's:

	31 december 2018	31 december 2017
	€	€
AAA	414.674	447.763
AA	28.900	9.863
A	15.546	6.219
BBB	-	-
BB	-	-
B	-	-
CCC	-	-
Totaal	459.120	463.845

4. Verzekeringstechnische risico's (S6)

De belangrijkste actuariële risico's zijn het langlevens-, overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het belangrijkste actuariële risico is het langlevensrisico (het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen). Het gevolg hiervan is dat het binnen het pensioenfonds opgebouwde pensioenvermogen niet toereikend is voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van de prognosetafel AG2018 (vanaf september 2018), met de Mercer-correctietabel 2016 op basis van inkomensklasse 'Hoog' voor vrouwen en 'Midden' voor mannen (meeverzekerden vice versa), is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een partnerpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorziening is getroffen. Het betreft hier het partnerpensioen dat tijdens actief dienstverband is verzekerd, maar nog niet is opgebouwd.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit. Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht als onderdeel van de actuariële pensioenpremie. Jaarlijks wordt getoetst of de voorziening hoog genoeg is om de verwachte toekomstige opbouw te bekostigen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met het uitlooprisico van mogelijk nieuwe arbeidsongeschikten in geval dit risico moet worden herverzekerd.

5. Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig, of geheel niet, tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij specifiek om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische- en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities, rekening houdend met directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals pensioenpremies.

De volgende zaken zijn van belang met betrekking tot het liquiditeitsrisico:

- Het niveau van de uitkeringen oversteege gedurende het verslagjaar het niveau van de ontvangen reguliere pensioenpremies;
- Ultimo 2018 bezit het fonds voldoende liquide beleggingen en bestaat daarnaast de mogelijkheid om agio uit te keren uit het mandaat bij First Liability Matching N.V., om een mogelijke onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te kunnen financieren; en
- Er is geen direct opvraagbare stand-by-faciliteit met de bank.

6. Concentratierisico (S8)

Grote posten kunnen leiden tot een concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden geaggregeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke debiteur die meer dan 2% van de waarde van de beleggingen uitmaakt. Per ultimo 2018 zijn de volgende posten groter dan €12.400 duizend (2% van de waarde van de beleggingen): Nederlandse Staat € 14.000 duizend, BNG € 18.400 duizend.

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie binnen de portefeuille in vermogenstitels, uitgevende instellingen, regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sector gebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Overigens beperken concentratierisico's zich niet uitsluitend tot de beleggingen.

7. Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico dat optreedt bij een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles en kwaliteit van geautomatiseerde systemen. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

8. Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de betreffende portefeuille vastgestelde benchmark. Verschillende portefeuilles kennen verschillende maximale tracking error richtlijnen; het maximum is een tracking error van 2% (2017: 2%).

Overige risico's

1. Toeslagrisico

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om ingegane pensioenen en premievrije rechten te verhogen met een toeslag middels een toeslagenbeleid. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in rente, rendement, (loon)inflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat het toeslagenbeleid voorwaardelijk is. Dit betekent dat geen recht op toeslagverlening bestaat en dat het niet zeker is of, en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden.

De principes voor toekomstbestendig indexeren bepalen de mate waarin toeslagen kunnen worden verleend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad, conform artikel 7 Regeling Pensioenwet, worden de onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur. Daarnaast worden de toekomstige inflatiekasstromen, rekening houdend met het ingroeipad, verdisconteerd met het verwacht rendement van aandelen (na kosten) van 6,75%.

2. Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale financiële markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

3. Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor zover dit binnen de grenzen van het beleggingsbeleid van het fonds past maakt het fonds gebruik van financiële derivaten, voornamelijk bij het afdekken van marktrisico's. De economische effecten van deze financiële instrumenten dienen onderdeel uit te maken van de waarderingen en analyses.

Kredietrisico is een belangrijk risico bij het gebruik van derivaten (het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen). Het tegenpartijrisico verbonden aan het gebruik van afgeleide financiële instrumenten wordt op marktconforme wijze beheerst door het op reguliere basis uitwisselen van onderpand. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van verschillende tegenpartijen met een goede kredietwaardigheid om dit risico verder te diversifiëren.

De volgende instrumenten worden gebruikt:

- **Valutatermijncontracten.** Dit zijn met individuele financiële instellingen afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt;
- **Renteswaps.** Dit betreft met individuele financiële instellingen afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van renteswaps kan het fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2018:

Type contract	Expiratiedatum	Onderliggende contract-omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva
		€	€	€
Valutatermijncontracten	4 maart 2019	103.098	709	432
Renteswaps	2020-2064	52.640	26.213	10.947
Totaal		155.738	26.922	11.379

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2017:

Type contract	Expiratiedatum	Onderliggende contract-omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva
		€	€	€
Valutatermijncontracten	4 juni 2018	124.015	740	207
Renteswaps	2018-2064	11.540	24.031	18.348
Totaal		135.555	24.771	18.555

Ultimo 2018 is er binnen het FLM mandaat voor netto € 16.100 duizend aan zekerheden ontvangen (2017: € 6.400 duizend zekerheden ontvangen) ten aanzien van afgesloten renteswaps. Ultimo 2018 bevatte de portefeuille geen repo-contracten (2017: geen repo contracten).

4. Gevoeligheidsanalyse

De beleggingen zijn ingedeeld in twee portefeuilles. De 'matching' portefeuille bevat de beleggingen welke als doel hebben de waardeontwikkeling (op marktwaarde) van de in beheer gegeven kasstromen (opgehoogd met een percentage waardevastheid) zo nauwkeurig mogelijk te repliceren. Door een beperkte 'tracking error' van 2% toe te staan, is het risico ten opzichte van de hiervoor genoemde kasstromen in de praktijk beperkt. De 'return' portefeuille heeft als doel rendement te genereren.

In onderstaande tabel wordt weergegeven welke dekkingsgraadverandering er optreedt in de verschillende scenario's. De verandering in dekkingsgraad is berekend op basis een directe schok op de marktwaarde dekkingsgraad en houdt geen rekening met het UFR effect in de waardering van de verplichtingen.

Verandering in dekkingsgraad	Nominale Rente -0,5%	Nominale Rente gelijk	Nominale Rente +0,5%
Aandelen -20%	-12,5%	-6,0%	0,7%
Aandelen onveranderd	-6,9%	0,0%	7,2%
Aandelen +20%	-1,4%	6,0%	13,8%

10 Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Bestuursleden, het management van het pensioenbureau en sponsors van het pensioenfonds zijn verbonden partijen.

Transacties met bestuurders

De bezoldiging van de bestuurders wordt nader toegelicht in paragraaf 19. Het pensioenfonds heeft geen leningen verstrekt aan (voormalig) bestuurders. Daarnaast heeft het pensioenfonds geen vorderingen op (voormalig) bestuurders. Meerdere bestuursleden zijn (gewezen) deelnemer van het pensioenfonds.

Overige transacties met verbonden partijen

Het pensioenfonds heeft per 1 januari 2015 een uitvoeringsovereenkomst afgesloten met de aangesloten werkgever(s) ten aanzien van de uitvoering van het pensioenreglement. In deze uitvoeringsovereenkomst is onder andere opgenomen; wederzijdse verplichtingen, premiebetaling, informatieverstrekking door de werkgever, procedures bij niet nakomen van premiebetalingsverplichting, procedure bij vermogensoverschotten en de procedure bij vermogenstekorten. In 2018 is er een addendum op de uitvoeringsovereenkomst opgesteld om er voor te zorgen dat de pensioenregeling 2018 ook door het pensioenfonds uitgevoerd kon worden.

De aangesloten werkgevers hebben over 2018 € 868 duizend (2017: € 808 duizend) aan pensioenuitvoerings- en administratiekosten als opslag in de premie betaald. Totaal bedroegen de pensioenuitvoerings- en administratiekosten over 2018 € 1.183 duizend (2017: € 1.106 duizend). Het verschil wordt gedekt door de excassovrijval.

11 Premiebijdragen (van werkgever en werknemers) en koopsommen

	2018	2017
	€	€
Werkgeversdeel inclusief koopsommen en VPL inkoop	1.721	1.753
Werknemersdeel	-	-
Totaal	1.721	1.753

De premiebijdragen van werkgever en werknemers bedragen over 2018 totaal 49,3% van de loonsom van de actieven.

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premies zijn als volgt bepaald conform artikel 130 Pensioenwet:

Kostendekkende premie:

	2018	2017
	€	€
Actuariële premie	973	1.266
Opslag kosten	868	808
Solvabiliteitsopslag	129	161
Totaal	1.970	2.235

Het verschil tussen de gedempte kostendekkende premie en de kostendekkende premie is de toegepaste rekenrente. In de kostendekkende premie wordt de DNB yieldcurve primo jaar als basis genomen. Bij de gedempte kostendekkende premie wordt gebruik gemaakt van het 10-jaars gemiddelde DNB RTS. Primo 2018 bedroeg deze 2,7% (primo 2017: 3,0%).

Gedempte kostendekkende premie:

	2018	2017
	€	€
Actuariële premie	735	839
Opslag kosten	868	808
Solvabiliteitsopslag	97	106
Totaal	1.700	1.753

De feitelijke premie over 2018 is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie. Over 2018 is een VPL koopsom geheven van € 21 duizend (2017: € 27 duizend). Deze VPL-koopsom maakt in 2018, in tegenstelling tot 2017 geen onderdeel uit van de bovengenoemde premie en koopsommen.

12 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Type belegging	Directe beleggings- opbrengsten €	Indirecte beleggings- opbrengsten €	Kosten vermogens- beheer €	Totaal €
2018				
Aandelen	5	-7.916	-465	-8.376
Vastrentende waarden	-257	-7.296	-	-7.553
Derivaten	-	1.895	-	1.895
Kosten vermogensbeheer	-	-	-176	-176
Totaal	-252	-13.317	-641	-14.210
2017				
Aandelen	42	19.429	-468	19.003
Vastrentende waarden	-156	-6.215	-	-6.371
Derivaten	-	10.206	-	10.206
Kosten vermogensbeheer	-	-	-183	-183
Totaal	-114	23.420	-651	22.655

De kosten vermogensbeheer betreffen enkel de door het pensioenfonds betaalde kosten voor vermogensbeheer. De direct betaalde kosten voor vermogensbeheer bedroegen over 2018 € 641 duizend (2017: € 651 duizend). De geldmarktfondsen en de portefeuille van First Liability Matching werken met een nettovermogenswaarde na kosten; derhalve is geen sprake van direct betaalde kosten voor vermogensbeheer. Door afrondingen kunnen er kleine verschillen ontstaan.

Zie paragraaf 1 van het bestuursverslag voor een toelichting op de vermogensbeheer kosten.

13 Pensioenuitkeringen

	2018 €	2017 €
Ouderdomspensioen	13.189	12.516
Partnerpensioen	2.458	2.309
Wezenpensioen	8	8
Afkopen	6	24
Ingehouden WAO uitkeringen	-173	-207
Totaal	15.488	14.650

De post afkopen pensioenuitkeringen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 477,11 (2017: € 467,89) per jaar, de wettelijke afkoopgrens overeenkomstig de Pensioenwet. Deze afkoopgrens is in euro's, afwijkend van de overige cijfers in het jaarverslag welke in duizenden euro's genoteerd is.

14 Pensioenuitvoeringskosten

	2018 €	2017 €
Personeelskosten	477	518
Administratiekostenvergoeding	263	231
Controle- en advieskosten	220	220
Contributies en bijdragen	50	46
Dwangsommen en boetes	-	-
Overige	173	91
Totaal	1.183	1.106

Personeelskosten

De onderverdeling van de personeelskosten zijn conform Titel 9 boek 2 BW als volgt:

	2018	2017
	€	€
Lonen en salarissen	351	412
Sociale lasten	21	22
Pensioenkosten	86	61
Overige kosten	19	23
Totaal	477	518

Accountants honoraria

In het boekjaar en voorafgaande boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountants honoraria ten laste van het resultaat geboekt. De onderstaande kosten maken deel uit van de hierboven genoemde 'controle- en advieskosten'. De werkzaamheden zijn uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (PwC).

	2018 PwC Accountants	2018 overig PwC netwerk	2018 Totaal PwC netwerk	2017 Totaal PwC netwerk
	€	€	€	€
Controle van de jaarrekening	37	-	37	37
Andere controle werkzaamheden	-	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-	-
Andere niet-controlediensten	-	23	23	23
Totaal	37	23	60	60

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij het pensioenfonds zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en onafhankelijke accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort.

De honoraria met betrekking tot het onderzoek van de jaarrekening worden opgenomen in het jaar waarin de werkzaamheden zijn verricht.

Zie paragraaf 1 van het bestuursverslag voor een toelichting op de uitvoeringskosten.

15 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en partnerpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Indexering en overige toeslagen

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om ingegane pensioenen en premievrije rechten te verhogen met een toeslag middels een toeslagenbeleid. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in rente, rendement, (loon)inflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat het toeslagenbeleid voorwaardelijk is. Dit betekent dat geen recht op toeslagverlening bestaat en dat het niet zeker is of, en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in toeslagverlening kan in principe binnen een maximale periode van 10 jaar worden ingehaald.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn gedurende het verslagjaar opererend met -0,260% (2017: -0,217%). De rentetoevoeging is bepaald door de voorziening pensioenverplichtingen te vermenigvuldigen met de 1-jaars rente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur primo jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt met betrekking tot de verwachte toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen welke in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen gedurende het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend middels toepassing van de DNB rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de DNB rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het kopje 'wijziging marktrente'.

Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

	2018	2017
	€	€
Sterfte	379	-303
Mutaties	304	285
Verwerking nieuwe sterftegrondslagen per 31/12/2018	5.217	-
	5.900	-18

16 Mutatie overige technische voorzieningen

De mutatie voorziening overige technische pensioenverplichtingen staat beschreven in paragraaf 7.

17 Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen. In 2018 en 2017 hebben er geen waardeoverdrachten plaatsgevonden.

Actuarieel Resultaat waardeoverdrachten:

	2018	2017
	€	€
Inkomende waardeoverdrachten kasstroom	-	-
Toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen	-	-
Actuarieel resultaat inkomende waardeoverdrachten	-	-
Uitgaande waardeoverdrachten kasstroom	11	-
Onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen	12	-
Actuarieel resultaat uitgaande waardeoverdrachten	1	-
Totaal	1	-

Saldo waardeoverdrachten:
(In duizenden €)

	2018	2017
	€	€
Inkomende waardeoverdrachten kasstroom	-	-
Uitgaande waardeoverdrachten kasstroom	11	-
Totaal	11	-

18 Aantal personeelsleden

Gedurende 2018 is het aantal personeelsleden onveranderd op 2 gebleven. Het pensioenfonds heeft ultimo 2018 2 werknemers in dienst (2 FTE), waarvan niemand in het buitenland werkzaam is. Deze kosten maken onderdeel uit van de pensioen- en uitvoeringkosten.

19 Bezoldiging bestuurders

Medio oktober 2017 is de samenstelling van het bestuur gewijzigd en is er, na positief advies van het verantwoordingsorgaan, een remuneratiebeleid vastgesteld. Voor de onafhankelijke bestuursleden betekent dit dat zij direct door het pensioenfonds worden betaald. De afgevaardigde namens de pensioengerechtigde ontvangt ook een vergoeding. De kosten voor de onafhankelijke bestuursleden en de afgevaardigde namens de pensioengerechtigde maken onderdeel uit van de pensioen- en uitvoeringkosten en bedroegen over 2018 € 99 duizend (2017: € 21 duizend).

De hogere kosten in 2018 zijn alleen hoger doordat de vergoeding in 2018 over het gehele jaar 2018 betaald is. In 2017 betrof het de kosten van medio oktober tot eind december. De bestuursleden die een dienstverband met BAT hebben, ontvangen geen bezoldiging.

20 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Stichting Pensioenfonds British American Tobacco

Amstelveen, 11 juni 2019

Het bestuur,

J. van Dulst
Voorzitter

J.E.P. Bollen
Plaatsvervangend Voorzitter

R.H. Pennings
Secretaris

W.C.M. Bénard
Plaatsvervangend Secretaris

R.J. Sommeling
Bestuurslid

J.R. Schepen
Bestuurslid

III Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds British American Tobacco te Amstelveen is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds British American Tobacco, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3,9 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 260.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is 123,9%.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds British American Tobacco is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amstelveen, 11 juni 2019

drs. S.I. Keijmel AAG

verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds British American Tobacco

Verklaring over de jaarrekening 2018

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds British American Tobacco een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018 van Stichting Pensioenfonds British American Tobacco te Amstelveen ('de stichting') gecontroleerd. De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de staat van baten en lasten over 2018
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds British American Tobacco zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 11 juni 2019
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. H.C. van der Rijst RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Stichting Pensioenfonds British American Tobacco

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Appendix A: Afkortingen en begrippen

AFKORTINGEN:

ABTN	Actuariële Bedrijfstechnische Nota
AFM	Autoriteit Financiële Markten
ALM	Analyse van de onderlinge samenhang van de ontwikkeling van beleggingen en verplichtingen ter toetsing van het premie-, indexatie- en beleggingsbeleid
AO'ers	Arbeidsongeschikte deelnemers
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BO	Belanghebbenden Orgaan
BW	Burgerlijk Wetboek
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CPB	Centraal Plan Bureau
CPI	Consumenten Prijsindex
DNB	De Nederlandsche Bank N.V.
ECB	Europese Centrale Bank
FIRM	Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode
FTK	Financieel Toetsingskader
FTE	fulltime-equivalent
ISAE	International Standard On Assurance Engagements
NAV	Net Asset Value
PP	Partner Pensioen
PW	Pensioenwet
RTS	Rentetermijnstructuur
SLA	Service Level Agreement
SOC	Service Organization Control
SER	Sociaal Economische Raad
StAr	Stichting van de Arbeid
UFR	Ultimate Forward Rate
UPO	Uniform Pensioenoverzicht
VO	Verantwoordingsorgaan
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WZP	Wezen Pensioen

BEGRIPPEN:

Benchmark	Norm waarmee kosten en prestaties van instellingen uit dezelfde sector worden vergeleken
Compliance	Handelen in overeenstemming met (in- en externe) wet- en regelgeving en integriteitsbeleid
Dekkingsgraad	De mate waarin de toegezegde-pensioenverplichtingen zijn gedekt door aanwezig vermogen
Duration	Is de gewogen gemiddelde looptijd van cashflows van vastrentende waarden of verplichtingen.
Feitelijke premie	Is de daadwerkelijke premie die betaald wordt door de werkgever in de pensioenregeling

Financiële instrumenten	Omvatten 'primaire' financiële instrumenten zoals vorderingen en schulden, en afgeleide financiële instrumenten zoals opties, termijncontracten en swaps
Future	Op de beurs verhandeld termijncontract met verplichte levering van de onderliggende waarden in de toekomst tegen een vooraf vastgestelde prijs
Geamortiseerde kostprijs	Is het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten
Gedempte kostendekkende premie	Is de berekening van de jaarlijkse premie op basis van grondslagen anders dan de kostendekkende premie door rekening te houden met een gemiddelde rentevoet
Indexatie	Aanpassing van de toegezegde pensioenrechten en o.a. aanspraken van gewezen deelnemers aan de prijsontwikkeling in enig jaar; de indexatie is strikt voorwaardelijk
Inflatie	Geldontwaarding
Kostendekkende premie	Is de kostendekkende premie die gelijk is aan de actuarieel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioentoezegging
Nominaal	Uitgedrukt in geldwaarde of procenten zonder rekening te houden met toekomstige loon- of prijsinflatie
Private Equity	Participatie in het risicodragend vermogen van niet-beursgenoteerde ondernemingen
Reële dekkingsgraad	Is de verhouding tussen het pensioenvermogen en de pensioenverplichtingen rekening houdend met het volledig indexeren daarvan conform artikel 7 Regeling Pensioenwet.
Reële rente	Bedraagt de nominale rente gecorrigeerd voor de mogelijke indexatie
Rentetermijnstructuur	Is het verband tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds
Repo	Overeenkomst (<i>repurchase agreement</i>) waarbij tegen een vooraf bepaalde aan- of verkoopprijs en vooraf bepaald tijdstip stukken worden uitgewisseld met behoud van economisch risico
Slapers	Deelnemers van een pensioenfonds die niet langer bij dit fonds pensioenrechten opbouwen
Swap	Is een overeenkomst tussen twee partijen waarbij wordt afgesproken om gedurende een bepaalde periode bepaalde betalingen met elkaar uit te wisselen, bijvoorbeeld het ruilen van vaste rentebetalingen en variabele rentebetalingen
Valutarisico	Is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen
Vastrentende waarden	Beleggingen met een vaste looptijd en een overeengekomen plan van rente en aflossing, zoals onderhandse leningen, obligaties en hypothecaire leningen
Verantwoordingsorgaan	Is een orgaan waaraan het bestuur van het pensioenfonds verantwoording moet afleggen
Visitatiecommissie	Bestaat tenminste uit drie externe deskundigen; de visitatiecommissie beoordeelt jaarlijks het functioneren van het pensioenfonds
Zakelijke waarden	Aandelen, private equity, commodities en onroerend goed